

176370

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BÖLGESEL COĞRAFYA ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BAYRAMPAŞA'DA SANAYİ

TEZİ YÖNETEN: PROF.DR.NAZMIYE ÖZGÜÇ

HACER
BAYAKIR
2501004988

İSTANBUL - 1998

ÖNSÖZ

Tezimin çalışmalarını sırasında bana destek veren, değerli fikirleriyle bana yol gösteren yetişmemizde büyük katkıları olan hocam Prof. Dr. Erol Tümertekin'e, tezin her aşamasında değerli katkıları ile teze yön veren fikirleriyle hocam Prof. Dr. Nazmiye Özgüç'e, ilgisini hiçbir zaman esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Ayşe Nur Timor'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez için kaynak temin etmemde yardımlarını esirgemeyen 1990 ve 1998 yılları Bayrampaşa Belediyesi personeline teşekkür ederim.

Hacer BAYAKIR

2501004988

İstanbul Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bölgesel Coğrafya Anabilim Dalı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YERİ VE SINIRLARI	5
TARİHİ GELİŞİM	6-10
• 1927-1955 Dönemi	7
• 1955-1960 Dönemi	8
• 1960-1970 Dönemi	9
• 1970 ve Sonrası	10
NÜFUS VE SOSYAL YAPI	11-16
• Nüfus	11-12
• Sosyal Yapı	12-18
• Konut Alanları	15-16
BAYRAMPAŞA'DA HİZMETLERİN DAĞILIŞI	17-23
• Sebze Hali	19
• Otogar	20
• Kuru Gıda Sitesi	20
• Demirkapı Caddesi	22
• A. İpekçi Caddesi	23
BAYRAMPAŞA'DA SANAYİ	24-27
• Sit	26
• Sitenasyon	26-27
SINIRLAR	28-37
• Güney Sınır	28
• Topkapı Alt Bölgesi	28-30
• Doğu Sınır	30
• Rami Alt Bölgesi	30-31
• Gaziosmanpaşa Alt Bölgesi	32-36
• Çevre	37

BAYRAMPAŞA SANAYİ BÖLGESİNİN MEYDANA GELİŞİ	38-44
• Sanayi Faaliyetlerinin Bölgede Yer Alış Sebepleri	38
• İdari Organlarla İlişkiler	39
• Sanayi Faaliyetlerinin Gelişmesi	40
• 1955 Yılına Kadarki Devre	40-42
• 1955 Yılından Sonraki Devre	43-44
BUGÜNKÜ YAPI VE DÜZEN, GENEL ÖZELİKLER	45
• İstanbul Sanayisindeki Yeri	45
• İşçi	45
• Ulaşım	46-47
• Mülkiyet	48
• Genel Dağılım Düzeni	49
BAŞLICA SANAYİ KOLLARI	50-55
• Madeni Eşya Sanayii	56-60
• Madeni Eşya Sanayisine Örnek, Sarı Dökümcüler Sitesi	61-62
• Dokuma Sanayii	63-67
• Giyim Eşyası Sanayii	68-74
• Plastik Sanayii	75-77
• Elektrik-Elektronik Sanayii	78
• Deri Sanayii	79-80
• Otomotiv Sanayii	81-88
SONUÇ VE GELECEK	89-107
BİBLİYOCOĞRAFYA	108

HARİTALAR

Harita 1- Bayrampaşa'nın Yeri ve Sınırları

Harita 2- Bayrampaşa'da Mahallelerin Gelişimi

Harita 3- Bayrampaşa'da Konut Alanlarının Gelişimi

Harita 4- Bayrampaşa'nın Arazi Kullanış Haritası

Harita 5- Bayrampaşa'da Merkezi İş Alanlarının Lokasyonu

Harita 6- Bayrampaşa'da Sanayi Kuruluşlarının Yerleri

Harita 7- Bayrampaşa'da Sanayi Kollarına Göre Kuruluşlar

Harita 8- 1955'ten Önce Bayrampaşa'da Sanayii

Harita 9A- İ.S.O. Kayıtlarına Göre Sanayi Tesislerinin Dağılışı

Harita 9B- Belediye Ruhsat Dökümlerine Göre Sanayi Tesislerinin Dağılışı

Harita 10- Bayrampaşa'da Madeni Eşya İmalatı Yapan Kuruluşların Dağılışı

Harita 11- Küçük Sanatların Dağılışı

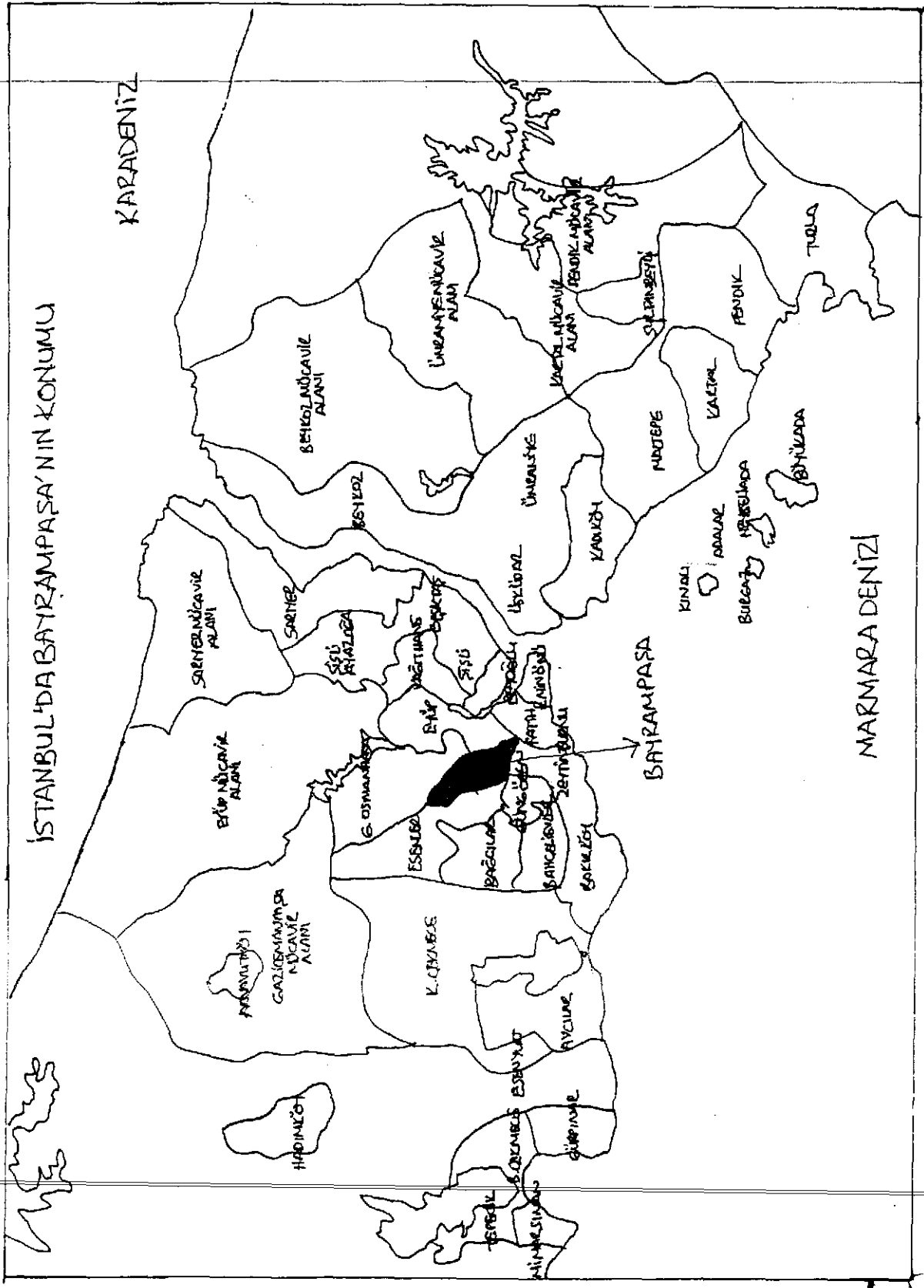
- a. Madeni Eşya b. Triko
- c. Konfeksiyon d. Plastik
- e. Mobilya f. Döküm

BAYRAMPAŞA'NIN YERİ

İstanbul'un Trakya Yakası'nda yer alan Bayrampaşa İstanbul metropolitan alanı içinde yer alır. Kentin güney sınırı Topkapı'nın 700 metre kadar kuzeybatısından başlar, Zeytinburnu ile devam eder. Doğusunda Rami-kışla Caddesi boyunca Rami ve Eyüp'le, Eski Edirne Asfaltı boyunca Gaziosmanpaşa ve Küçükköy ile sınırlıdır. Eski Edirne Asfaltı Bayrampaşa'nın diğer semtlerle bağlantısını sağlaması nedeniyle İstanbul'un en yoğun trafik yoğunluğuna sahip caddelerinden biridir. Bayrampaşa'nın batısı Esenler ve Atışalanı ile çevrilidir.

Harita 1: Bayrampaşa'nın İstanbul içindeki yerini ve sınırlarını göstermektedir.

Bayrampaşa doğudan Edirnekapı'dan çıkan Rami-kışla Caddesi ve Eski Edirne Asfaltı ile güneyden Topkapı'dan ayrılan Topkapı-Maltepe Caddesi ile İstanbul'a bağlıdır.

İSTANBUL'DA BAYRAMPAŞA'NIN KONUMU

KARADENİZ

MARMARA DENİZİ

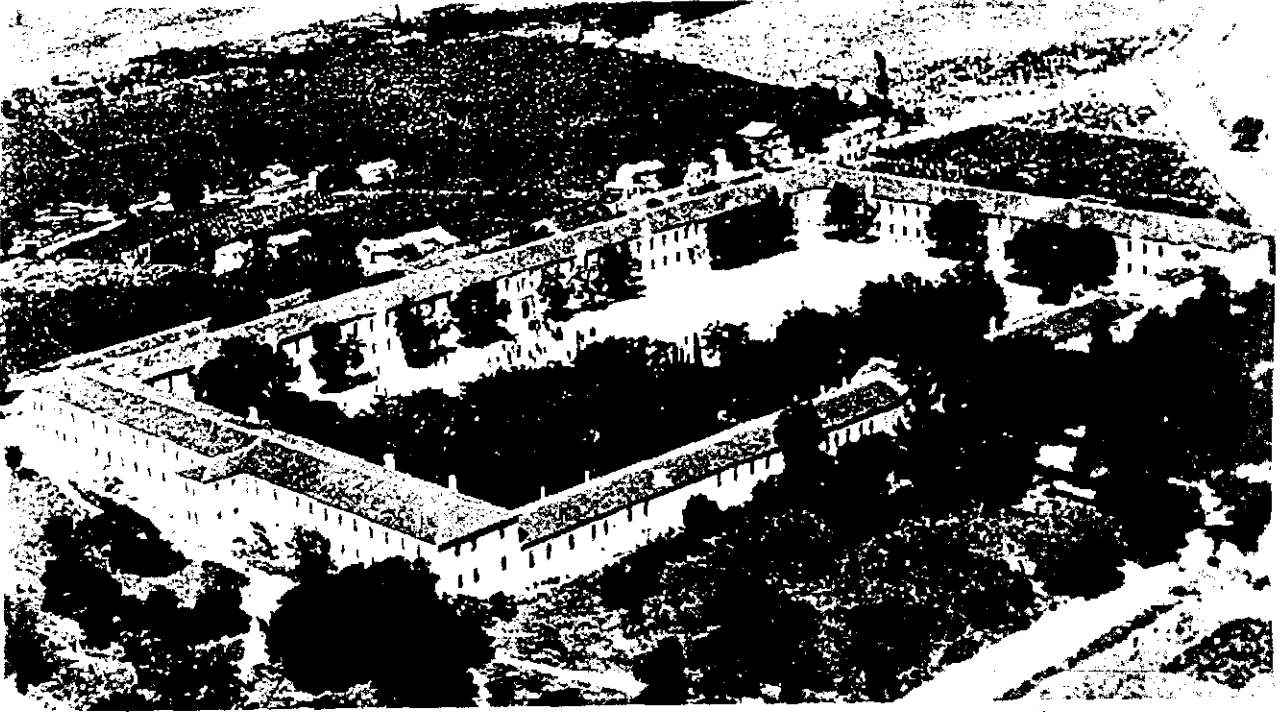
BAYRAMPAŞA

(HARİTA 1)

TARİHİ GELİŞİM

Bayrampaşa'nın bugünkü özelliklerini ortaya koyabilmek için dört döneme ayırarak incelemek gerekir. Harita 2: Bayrampaşa'da mahallelerin gelişimini göstermektedir.

- 1- 1927-1955 dönemi,
- 2- 1955-1960 dönemi,
- 3- 1960-1970 dönemi,
- 4- 1970 ve sonrası

BAYRAMPAŞA'NIN 1950'DEKİ GÖRÜNÜMÜ(Bugünkü Çevikkuvvet Binası ve Çevresi)

1- 1927-1955 Dönemi

1925 yılından evvel Bayrampaşa'nın merkezinin bulunduğu alan ve çevresi bir tek kişiye aitti.

1927 yılında Bulgaristan'ın Filipe kentinden gelen kişiler buradaki toprağın ve bağların verimliliğini görünce burayı almak isterler ancak kendi imkanları ile burayı almaya güçleri yetmez. Bunun üzerine Bulgaristan'da bulunan akrabalarını çağırırlar. Sekiz ortak yaklaşık 162 dönümlük yeri satın alırlar.

1928 yılında 13 ailelik Bulgaristan göçmeni aile buraya gelerek yerleşir.

Bulgaristan'dan gelen bu aileler gelirken yanlarında Amerikan asmaı adı verilen ve iyi cins üzüm yetiştiren asmaları getirirler. Burada yetiştirilen üzümler kısa sürede İstanbul'da tanınır. Numunebağ Caddesi adını burada yetiştirilen bağlardan almıştır. Hatta bu adı buraya Atatürk'ün verdiği de söylenir. O dönemlerde bu bağlara ve bağ evlerine sayfiyeye gelinirdi.

Şimdiki Demirkapı Caddesi'nin bulunduğu yerde üç katlı ahşap bir çiftlik binası bulunurdu. 15 odalı bu binaya Velibey Çiftliği denirdi.

Daha sonra Bulgaristan'dan gelen diğer göçmenler yeni yeni yerler alarak alanlarını genişlettiler. 1945 yılında burasının köy olması için müracaat edildi. Halkın genelinin bağcılıkla ve sütçülükle uğraşması ve çok sayıda sağmal hayvanın bulunması nedeniyle köye "SAĞMALCILAR" adı verildi.

1954 yılında Yugoslavya'dan gelen göçmenlerin de burada iskan edilmesiyle Sağmalcılar'ın nüfusu bütünü arttı. Sağmalcılar yavaş yavaş kasaba hüviyetini kazanmaya başladı. Köydeki arsalar ihtiyacı karşılayamaz hale gelince Ayvalıdere'ye kadar uzanan üzüm bağları yavaş yavaş bozularak arsa haline getirilmeye başlandı. Şehirsel fonksiyonların gelmesiyle, nüfus ve alansal büyümeye paralel olarak şehirsel fonksiyonlar artmış dolayısıyla yerleşme tarımsal hüviyetini kaybetmeye başlamıştır. Nitekim Demirkapı Caddesi artık çeşitli dükkanlar, doktor muayenehaneleri, avukat, büroları vb. faaliyetlerle bir kasaba çarşısı halini hızla almaya başladı.

1955-1960 Dönemi

Bilindiği gibi İstanbul şehrinin gerek alansal, gerek nüfus bakımından büyümesi özellikle 1950 yılından sonra hızlandı. Özellikle 1955-1960 yılları arasındaki devre, sanayi faaliyetlerinin şehrin çevresine gerek Anadolu yakasına, gerek Trakya yakasına hızla yayıldığı dönemdir.

Sanayiyle birlikte gecekondu yapımı da paralel olarak gelişti. Bu mekan kullanımı değişiminden Bayrampaşa'da olumsuz olarak etkilenen yerleşmelerden biri oldu. Önceleri köy statüsünde oluşu gerek sanayi, gerek gecekondu yapımının çoğalması kolaylıkla gerçekleşti. Bu arada Bayrampaşa'ya nispeten yakın olan Vatan ve Millet Caddeleri'nde yapılan mekansal düzenlemeler nedeniyle yapılan istimlaklarda, konutsuz kalan ve düşük gelirli nüfusun bir kısmı gecekondu, bir kısmı da arsa satın alarak tek katlı basit binalar inşa ederek Bayrampaşa'da yaşamaya başladılar.

Bu arada Bayrampaşa'da il yetkililerince bir sanayi alanı tespit edilmiş olması Bayrampaşa'nın sanayileşmesini daha da hızlandırdı. Nitekim 1955 yılından önce bölgede 7-8 tane sanayi tesisi varken bu sayıya 1955'ten 1960'a kadarki 5 yıllık devrede 15 tane daha fabrika eklendi.

1960-1970 Dönemi

1960 yılında Bayrampaşa'da ikinci bir nüfus patlaması oldu. Bayrampaşa nüfusunun % 40'ını meydana getiren Yugoslav göçmenleri bu nüfus artışının nederidir. Yugoslav göçmenlerinin yarattığı yeni konut alanları önce mevcut alanları, doldurulması şeklinde oldu. Daha sonra Murat Mahallesi, Yıldırım Mahallesi ve Kartaltepe Mahalleleri gelişti.

1.3.1963 tarihlerinde İstanbul Valiliği'nin emriyle Sağmalcılar olarak belediye kuruldu. 1960 yıllarının sonlarında Sağmalcılar'da büyük bir kolera salgını baş gösterdi ve bölge karantina altına alındı. Kolera salgınının arkasından 1 Nisan 1970 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Sağmalcılar adı "BAYRAMPAŞA" olarak değiştirildi ve Eyüp ilçesine bağlandı. 1991 yılına kadar da Eyüp Belediyesi sınırları içinde yer aldı. 1991 yılında Eyüp'ten ayrılarak Bayrampaşa Belediyesi adını aldı.

Bayrampaşa'nın 1960-1970 yılları arasındaki gerek demografik, gerek alansal büyümesinde yerleşmede yeni sanayi tesislerinin yer alması yine başrolü oynamıştır. Nitekim bu dönemde Bayrampaşa'ya gelen yeni büyük tesis sayısı 17'dir.

Bayrampaşa'da sanayileşme 1955 sanayi planı ile desteklendiğinden bu yıllardan sonra gelişmeye başlamış 1970 yılına kadar da devam etmiştir.

1963 yılında Belediye olan Bayrampaşa 1969 yılında Belediye sınırlarını onaylatı.

Sürekli yenileri açılan sanayi kuruluşları Bayrampaşa'nın tarımsal karakterini tamamen yitirmesine neden oldu. 1970 yılına gelindiğinde artık Bayrampaşa kentsel bir karakter kazanmış ve kendine bağlı hiçbir kırsal yerleşmesi kalmamıştı.

1956 sanayi planında belirtildiği gibi kuzeybatı gelişme alanı üzerinde bulunan Bayrampaşa sanayi gelişme bölgesi olarak ayrılmıştır. Bu genel durum içinde Bayrampaşa'nın ekonomik yapısının temeli ağır sanayiden küçük sanatlara kadar her büyüklükte sanayiye içine almaktadır. Bayrampaşa İstanbul ölçeğinde ağırlığı olan geniş çalışma alanlarıyla ve onun yarattığı konut alanlarının bir bütünüdür.

1970 Sonrası

1950 yılında sadece 358 kişilik nüfusa sahip Bayrampaşa'nın bugünkü hale gelmesinde sanayi ve iç göçler ile Bulgaristan ve Yugoslavya'dan gelen dış göçler başrolü oynamıştır. 1927'de sütçülük ve bağcılığın başlıca ekonomik faaliyet olduğu Bayrampaşa'da ilk defa 1952 yılından sonra fabrikalar kurulmaya başlar. Bu gelişme Bayrampaşa'da fonksiyonel değişime neden olmuş, işçilerin sanayi kuruluşlarında çalışmaya gelmesiyle nüfus büyük ölçüde artmıştır.

1955'te uygulanmaya başlanan İstanbul sanayi bölge planıyla Topkapı sanayi alanı adı altında 207 hektarlık alan sanayi kuruluşlarına ayrılmıştır. Böylece sanayi kuruluşları şehir üzerine doğrudan ve dolaylı yoldan etki etmeye başlamıştır. Nitekim Bayrampaşa'da da konut alanları ve sanayi iç içe geçerek kuzeyinde Rami, batıda Esenler, güneyde Londra Asfaltı olmak üzere üç doğrultuda yayılma göstermiştir. Bunlardan Rami doğrultusundaki gelişme çok daha erken hızlı, yoğun ve kesintisizdir. Bu gelişmede Topkapı sanayi alanından sonra Ramide'de hemen hemen aynı büyüklükte (210 hektar) bir alanın sanayi alanı kabul edilmesinin etkisi büyüktür. Eski Londra Asfaltı'nın kuzeyinde Bayrampaşa'nın batısında yer alan Esenler 1970 yılından sonra gelişmeye başlamıştır ve adeta Bayrampaşa'nın bir devamı halindedir.

Sanayi faaliyetlerinin çoğalmasıyla Bayrampaşa ve Esenler idari ve mekansal bakımdan İstanbul şehri içinde kalmıştır. Şehrin bu bölümünde gerek demografik, gerek alansal büyümede sanayi faaliyetlerinin rolü büyüktür. Bayrampaşa'nın yakınında yer alan Topkapı ve Rami sanayi alanları yerleşmeyi etkilemiştir. Gerçektende burada sanayi faaliyetlerinin başlaması işçi isteğini artırmış, gecekondu ve apartman tipi konutlarla iskan alanı gelişmiştir. Böylece nüfusun artmasıyla birlikte insanların ihtiyaçlarına cevap verecek kuruluşlarda faaliyete geçmeye başlamıştır.

NÜFUS VE SOSYAL YAPI

Nüfus: Daha öncede değinildiği gibi 1925 yılına kadar Bayrampaşa ve yakın çevresi tek bir kişiye ait bir çiftlikti. 1927 yılında Bulgaristan'dan gelen kişiler Bayrampaşa'nın toprağını beğenmişler ve burayı satın almışlardır. Bu yerleşmenin nüfusu ancak 1945 yılında 1000'i aşabilmiştir. 1945'te Sağmalcılar'ın köy olması için müracaat edilir ve aynı yıl ilk defa muhtarlık seçimleri yapılır. Bu yıllarda eski adıyla Sağmalcılar tamamen kırsal bir yerleşme hürriyetindedir., Halk geçimini buradaki üzüm bağlarından ve hayvancılıktan sağlamaktadır. Ve hatta buraya Sağmalcılar adının verilmesinin sebebi de çok sayıda sağmal hayvanın bulunmasından dolayıdır.

1948-1950 döneminde Bulgaristan'dan, 1951'de Yugoslavya'dan gelen göçmenlerle Bayrampaşa'nın nüfusu hızla arttı. Yine bu yıllarda İstanbul içindeki istimlaklarda buraya nüfus gelmesine neden oldu. Sanayi alanı yakınında hatta içinde olan Sağmalcılar 1958'den itibaren Türkiye'nin hemen her yerinden gelen göçlerle hızla büyüdü ve mahallelere ayrıldı.

Bayrampaşa nüfusunun % 40'ını meydana getiren Yugoslav göçmenler, 1960 yılında Bayrampaşa'ya gelerek yerleşirler. Bu da Bayrampaşa'da ikinci bir nüfus patlamasını meydana getirir. Bu ikinci göçmen kafilisinin gelmesiyle Yıldırım Mahallesi ve Kartaltepe Mahalleleri oluşur. 1955 yılında 4932 olan nüfus 1960 yılında 29.100'a çıkar. Nüfus 5 yıl içinde % 490 artış göstermiştir.

1965 nüfus sayımında Bayrampaşa'nın nüfusu 69.044'tür. Nüfus artışı hızı % 137'dir. Nüfus artışında sanayinin etkisi oldukça fazladır. Buraya gelen büyük sanayi kuruluşları Bayrampaşa'da bir işçi muhitinin oluşmasına neden olmuştur. Sanayi kuruluşlarının çevresinden başlayarak genişleyen oturma alanları meydana gelmiştir.

1970 nüfus sayımında Bayrampaşa'da nüfus 124.083'tür. 1960'ta 4.000 hanelik bir yerleşme olan nüfusu 1965'te 10.000 hane 1970'te 40.000 hane olmuştur. 1965'te 69.064 olan nüfus % 79'luk bir artışla 124.083'e ulaşmış, Bayrampaşa hızlı ama plansız şehirleşmesine devam etmiştir. 1960'lı yılların sonunda yaşanan kolera salgını ve karantınadan sonra 1 Nisan 1970'te Bakan Kurulu kararı ile Sağmalcılar olan adı Bayrampaşa olarak değiştirilmiştir.

1970 yılından sonra Bayrampaşa Eyüp İlçesi sınırları içinde yer aldı. 1980 nüfus sayımında nüfusu 165.723'tür. 1970'ten sonra önemli çapta sanayi kuruluşunun Bayrampaşa'ya gelmediğini görüyoruz. Dikkat çeken bir diğer nokta ise bu dönemde Bayrampaşa'nın kırsal özelliklerini tamamen kaybetmiş ve şehirselleşmiş yerleşim yeri özelliklerini kazanmış olmasıdır.

1990 yılında nüfus 212.570'e çıkmıştır. 1998 yılında yapılan son sayımda ise nüfus 242.700 olmuştur.

Bayrampaşa'nın nüfuslanmasında şu faktörler etkili olmuştur.

1. 1955'ten sonra İstanbul'da başlayan imar hareketleri: Aksaray'ın Vatan ve Millet caddelerinde oturan kişilerin yerleri istismak gördü. İstanbul'a yakın olduğu ve arsa fiyatları ucuz olduğu için Bayrampaşa gelir seviyesi düşük olan bu kişiler için cazip hale geldi.

2. Bayrampaşa'nın sanayi bölgesi ilan edilmesi: Bayrampaşa 1955'te İstanbul Belediyesi tarafından sanayi bölgesi olarak tespit edildi. 1955'ten önce 7-8 tane fabrika bulunurken 1960 yılına gelindiğinde fabrika sayısı 25'i buldu. Büyük sanayi kuruluşlarının buraya gelmesi yeni yerleşim alanlarının meydana gelmesine neden oldu.

3. 1960 yılında Yugoslavya'dan gelen göçmenler: 1960'ta yapılan mübadele sonucu Yugoslavya'dan gelen Türkler devlet eliyle Bayrampaşa'ya yerleştirildi. Bu da Bayrampaşa'da yeni konut alanlarının meydana gelmesine neden oldu.

Sosyal Yapı

1998 nüfus sayımına göre Bayrampaşa nüfusu 242.700'dür. Nüfusun % 50,3'ünü kadın, % 49,7'sini erkek nüfus oluşturmaktadır. Bayrampaşa Nüfus Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre yaş durumları bakımından Bayrampaşa nüfusunun % 80'den fazlasını 25-45 yaş arasındaki kişiler oluşturur. Aşağıdaki tabloda bunu göstermektedir.

20-24 yaş grubu	% 17.2
25-34 yaş grubu	% 29.1
35-44 yaş grubu	% 21.6
45-54 yaş grubu	% 15.3
55 yaş ve yukarı	% 16.8

Bayrampaşa Belediyesi imaj araştırması sonuçlarına göre Bayrampaşa nüfusunun eğitim durumuna gelince okuma yazma bilmeyenlerin oranı % 10'dur. Nüfusun yarısından fazlası ilkokul mezunu (% 86.9), % 7.4 okur-yazardır. % 11.6'sı lise, % 2.2 ise yüksek okul mezunudur.

10 okulda Bayrampaşa nüfusunun nereye doğduğunu tespit etmek için anket uygulanmıştır. Bayrampaşa nüfusunun % 75'ini İstanbul dışında doğanlar oluşturmaktadır. İstanbul doğumluların büyük çoğunluğunda anne ve babaları İstanbul doğumlu değildir. Anket sonuçlarına göre İstanbul dışında doğanların oranları şöyledir:

Doğu Karadeniz	% 16.8
Trakya	% 11.2
İç Anadolu	% 12.4
Doğu Anadolu	% 12
Batı Karadeniz	% 10.1
Marmara	% 8.9
Yugoslavya	% 17.6
Bulgaristan	% 3.5
Yunanistan	% 2.2
Ege	% 2.0
Akdeniz	% 1.0
Romanya	% 0.4
G.Doğu Anadolu	% 2.1
Diğer	% 0.4

100

Türkiye'de aile büyüklüğü ortalaması % 49'dur. Bu oran kentlerde % 4.0'e düşmekte, kırsal yerleşmelerde % 5.5'a çıkmaktadır.

Bu bilgiler ışığında İller Bankası'nın Bayrampaşa'da aile büyüklüğü ile ilgili araştırma sonuçlarının mahallelere dağılışı şu şekildedir.

<u>Mahallenin Adı</u>	<u>Aile Yapısı</u>
Yıldırım Mah	6.01
Kartaltepe Mah	5.07
Murat Mah	5.26
Yenidoğan Mah	5.06
Orta Mah	4.76
Vatan Mah	4.99
Altıntepsi Mah	5.00
Terazidere Mah	5.63
İsmetpaşa Mah	<u>5.45</u>
	ort. 5.30

Bayrampaşa merkez mahallelerini teşkil eden Orta Mahalle'de oran 4.76, Vatan Mahallesi'nde 4.99 ile Türkiye kentsel aile yapısına uyma eğilimi göstermektedir. Bu mahallelerde aile çekirdek aileden oluşmaktadır.

Yeni gelişme bölgesinde yer alan Yıldırım Mahalle'si 6.01 oran ile en yüksek değere sahiptir. Daha çok Yugoslav göçmenlerin yaşadığı bu mahalle'de büyük aile yapısının devam etmesi göçmen ailelerinin gelenek ve göreneklerini devam ettirmek istemeleriyle açıklanabilir.

Terazidere Mahalle'si 5.63, İsmetpaşa Mahalle'si 5.45, Murat Mahallesi 5.26'lık oranlara sahiptir.

Bu mahallelerde aile yapısı oranlarının yüksek oluşunun sebebi ise Anadolu'dan göç eden ailelerin ekonomik ve sosyal nedenlerle büyük aile karakterinde kalmak istemeleridir.

Konut Alanları

Bayrampaşa'da konut alanları doğudan ve güneyden sanayi alanları, batıdan da merkezi iş alanları ile çevrilidir. Bayrampaşa'da konut alanlarının gelişimi belirli zamanlarda gerçekleşen göçlerle yakından ilişkilidir.

Konut alanlarının gelişmesinde ilk devreden beri alansal özellikler saptanmıştır. Bu durum Bayrampaşa içinde bölgeler halinde incelenebilir. (Harita 3. Bayrampaşa'da konut alanlarının gelişimi)

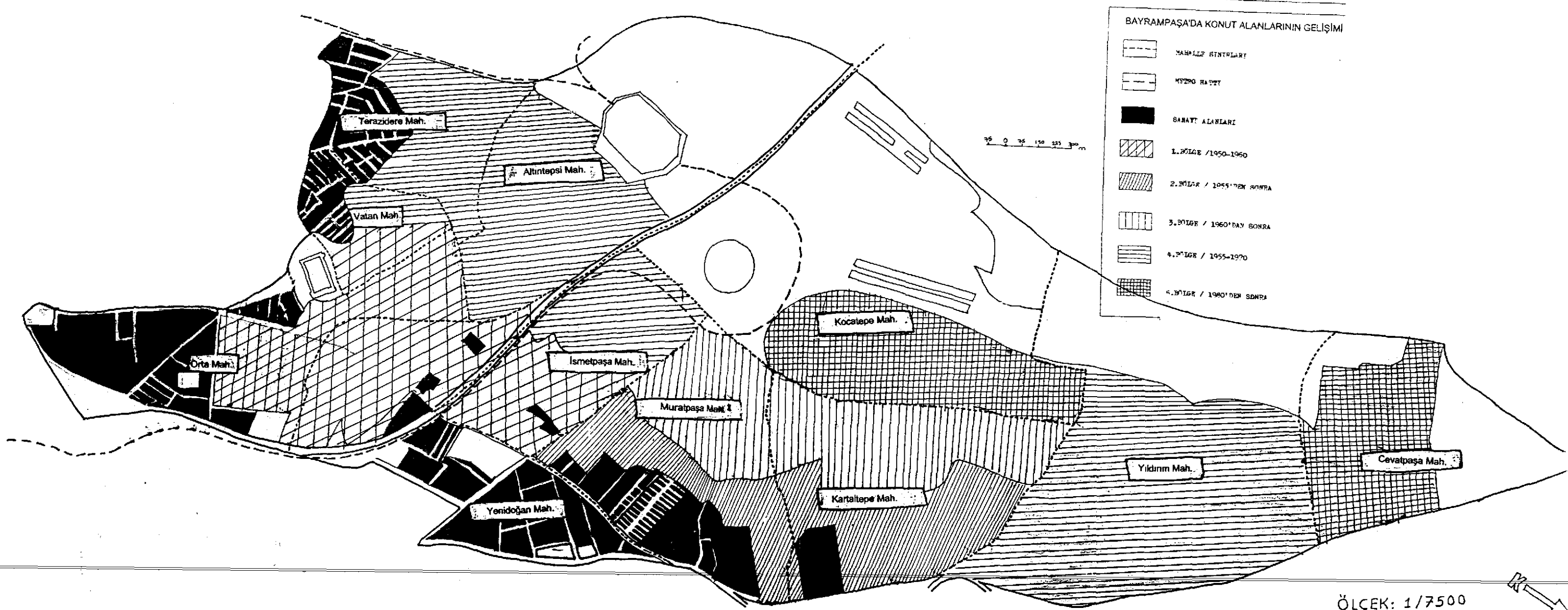
1. Bölge: Yenidoğan Mahallesi, Vatan Mahallesi, Orta Mahalle, İsmetpaşa mahallelerinin bir kısmını içine alır. Bu bölge Bayrampaşa'nın ilk yerleşim merkezi olması nedeniyle ticari ve idari yönden gelişmiş bir merkez özelliği gösterir. Bölgenin gelişmesi 1950-1960 yılları arasındadır. Mübadele ile gelen göçmenler devlet eliyle buraya yerleştirilmiştir. Yerleşim alanı 1960'tan sonra kuzeye doğru gelişimini sürdürmüştür.

Bina kaliteleri yönünde bölge yine merkez olma özelliğini korumaktadır. Binalar kalite olarak orta ve iyi durumdadır.

2. Bölge: Kartaltepe ve Murat mahallelerinin doğu kesimlerini içine alır. 1955'ten sonra İstanbul'daki istismlaklar sonucu buraya yerleşen nüfusla oluşmuştur. Binaların kalitesi ortadır.

3. Bölge: Murat Mahallesi ve Kartaltepe mahallelerinin batı kesimini içine alır. Bu bölge Aksaray ve Millet caddelerinin yapılan istismlaklar ve Yugoslavya'dan gelen göçlerden sonra gelişmiştir. 1960'tan itibaren gelişen bölgede binalar orta kalitededir.

4. Bölge: Altıntepsi ve Terazidere mahallelerinin tamamı İsmetpaşa ve Vatan mahallelerinin bir kısmını ve Yıldırım Mahallesi'ni içine alır.

Terazidere Mah.

Altıntepsi Mah.

Vatan Mah.

Orta Mah.

İsmetpaşa Mah.

Muratpaşa Mah.

Kocatepe Mah.

Yenidoğan Mah.

Kartalpepe Mah.

Yıldırım Mah.

Cevatpaşa Mah.

ÖLÇEK: 1/7500

Bu bölgenin çok az bir kısmının tarihi 1950-1955'lere dayanır. Daha çok 1955-1970 yılları arasında gelişmiştir.

Bayrampaşa'nın bu bölümünde binaların kalitesi genellikle orta ya da kötüdür.

5. Bölge: Kocatepe ve Cevatpaşa mahallelerini içine alır. Kocatepe Mahallesi'nin gelişmesi 1980'den sonradır. Daha önce halkın mesire yeri olarak kullandığı bu alan Bayrampaşa'da hiç boş alan kalmayınca parsellenerek satılmış konut alanı haline dönüşmüştür.

Cevatpaşa Mahallesi ise Bakırköy'ün Atışalanı semtinden 1990 seçimlerinden sonra Bayrampaşa sınırlarına katılmıştır.

BAYRAMPAŞA'DA HİZMETLERİN DAĞILIŞI

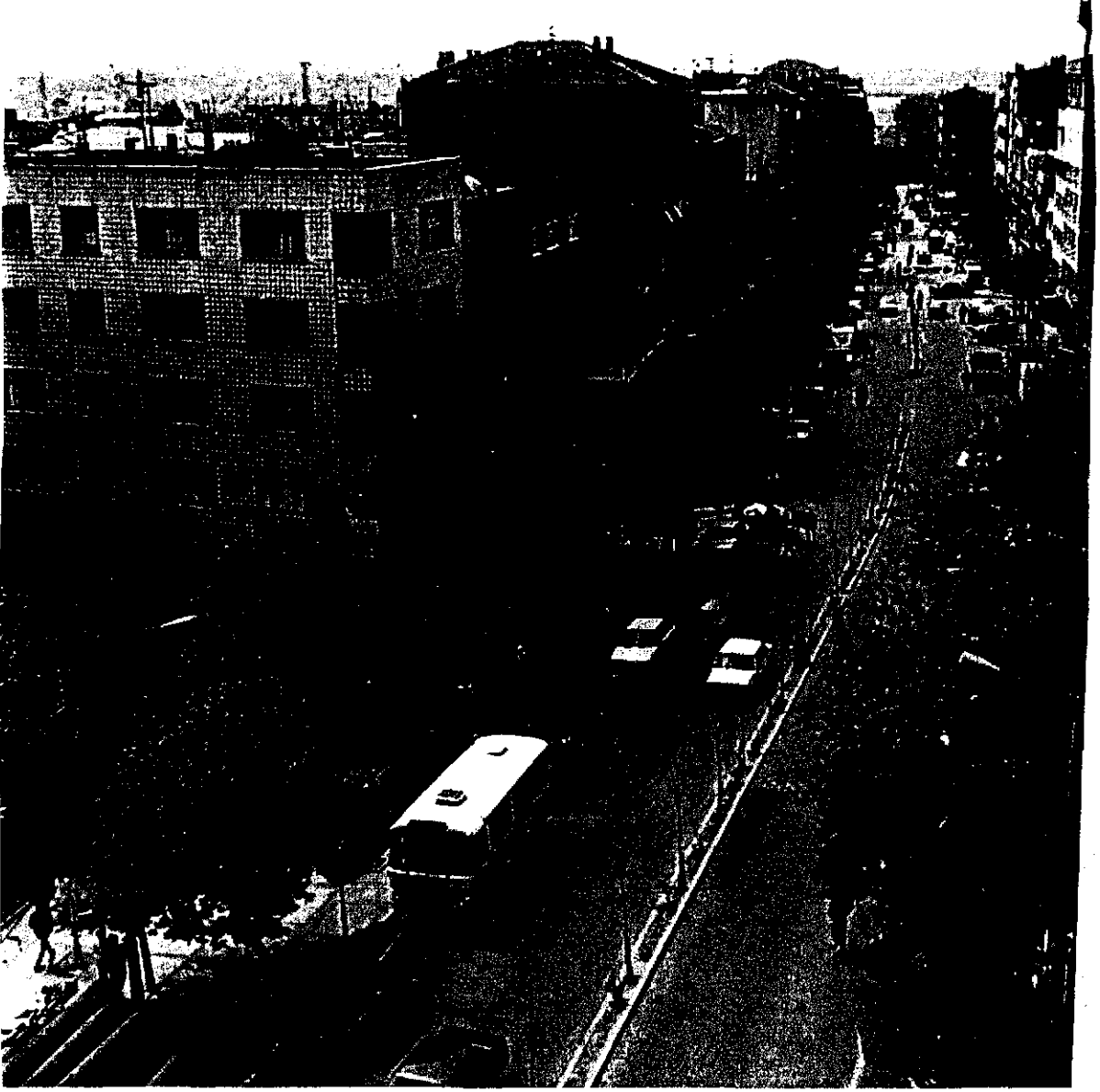
Şehirsel yerleşmelerde arazi yer yer farklı faydalanmalara sahne olur. Şehirlerde dükkanlar, evler, fabrikalar, karmakarışık halde bulunmazlar. Mekana bağlı farklılaşma daha yerinde bir deyimle arazi kullanışı zonlar halinde gelişir.

Bayrampaşa arazi kullanış haritasında (Harita 4) birçok yerde şehirsel fonksiyonların ve komutların iç içe olmasına karşın, doğu ve güneyinde sanayi alanları, batısında ticaret alanları, orta kısımda konut alanları yer almıştır.

Bilindiği gibi önemli şehirsel fonksiyon alanları olan ticaret alanları ise genellikle dört tiptedir.

1. Merkezleşmiş ticaret alanları,
2. Ticari şeritler
3. Dağınık işyerleri,
4. Alışveriş merkezleri.

2. Bölgede yer alan Murat Mahallesinde (Tuna Caddesi) binalar orta kalitededir. Tuna Caddesi bulunduğu mahallenin alışveriş merkezi durumundadır.

Bayrampaşa'da merkezi iş alanları incelenirken sanayi alanları, konut alanları, kamuya ait yerler dışında kalan alanlar esas alınmıştır. Buna göre Bayrampaşa'nın merkezi iş alanları şunlardır.

1. Otogar,
2. Sebze hali,
3. Kurugıda sitesi,
4. Demirkapı Caddesi
5. Abdi İpekçi Caddesi.

Bayrampaşa'nın merkezi iş alanlarını gösteren Harita 5'te görüldüğü gibi. Otogar, sebze hali, kurugıda sitesinin bulunduğu kısım oldukça geniş bir alan kaplar. Bunun yanında Bayrampaşa'nın ilk yerleşim alanı olan Demirkapı Caddesi ise bir alışveriş merkezi olarak gelişmiştir. Abdi İpekçi Caddesi ise sağlı sollu bankalar, doktor muayenehaneleri, avukat büroları, mühendis ofislerinin bulunduğu bir alan olarak dikkat çeker. Tuna Caddesi, Kamil Caddesi, Ali Fuat Paşa Caddesi, Uygur Caddesi gibi caddeler ise buldukları mahallelerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak kurulmuş iş alanları ile ticari şerit karakteri taşıyan ana caddelerdir.

Merkezi iş alanlarının dağılımında dikkate çeken bir noktada, Ferhatpaşa çiftlik arazisinin bulunduğu alan üzerinde kurulan otogar, sebze hali ve kuru gıda sitesinin konut alanlarının dışında bulunmasıdır.

Sebze Hali:

1935 yılında Unkapanı'nda kurulan sebze hali 1986 yılında Bayrampaşa'daki sebze hali tesislerine taşındı. Bayrampaşa'ya gelmeden önce İstanbul Ticaret Odası'nın yanında yer alan sebze hali, Unkapanı'nın şehrin merkezinde yer alması ve trafiğin çok yoğun olmasından kaynaklanan bir takım sıkıntılar yaşamaktaydı. Otogar-Metris yolu ve TEM yolunun yakınında yer alan sebze hali tesislerinde ulaşım şehir içine girmeden sağlandığı için bu sorun kısmen ortadan kalkmıştır. Kış aylarında malın az gelmesi nedeniyle trafikte pek sorun yaşanmazken yaz sezonunda kavun, karpuz ve diğer meyvelerin çok gelmesi nedeniyle trafikte tıkanma olabilmektedir.

Yaz sezonunda yaşanan bu sorunu gidermek için yapılan ilave yol hizmete girdikten sonra bu sorunda ortadan kalkacaktır.

60 dönüm satış yeri 50 dönüm yol ve diğer alanlarla 110 dönümlük bir alanda bulunan sebze halinin Unkapanı'nda yaşadığı yer sorunu da ortadan kalkmıştır.

Türkiye'nin en büyük sebze hali olan bu tesislerde sebze hali müdürlüğünden alınan bilgiye göre 764 tane tesis bulunmaktadır. Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi, Marmara Bölgesi'nden gelen ürünler tüm İstanbul'un ihtiyacını karşıladığı gibi Doğu Karadeniz, İç Anadolu Bölgesi gibi bölgelerimize de satış yapılmaktadır.

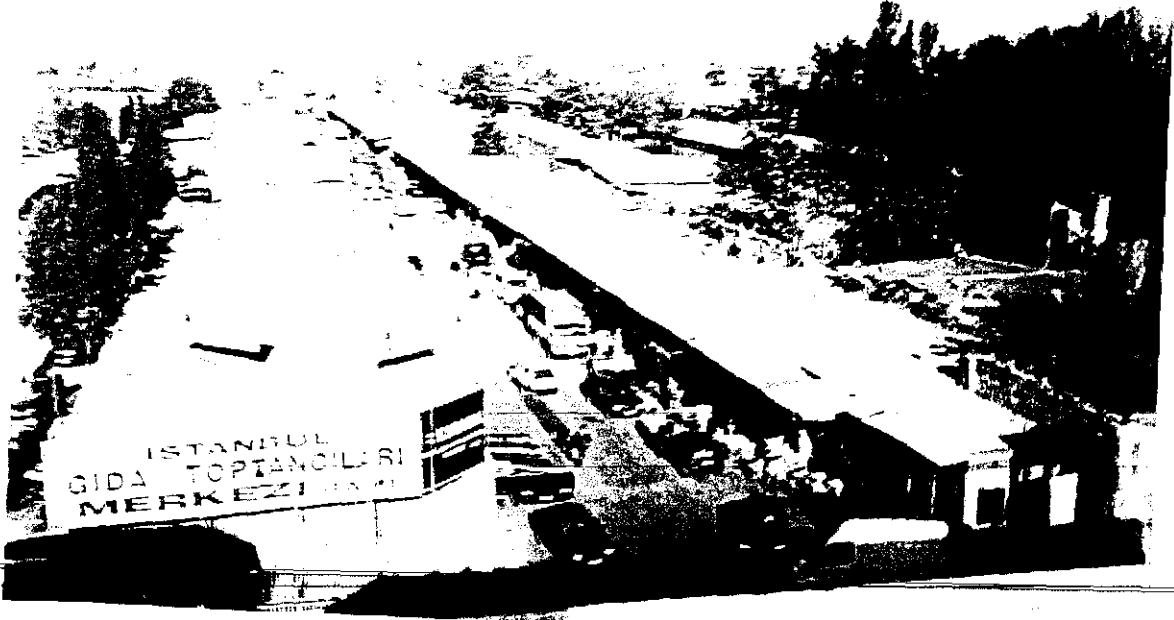
Kivi, avakodo, nar, muz gibi bazı ürünler sebze haline yurtdışından ithal edilmektedir. Rusya, Romanya, Ukrayna, Macaristan, Azerbaycan, Bulgaristan gibi ülkelere de sebze halinden ihracat yapılmaktadır.

Sebze halinin içinde bir banka şubesi, PTT zabıta amirliği ve polis karakolu yer alır.

Sebze halinin yapılan anket sonuçlarına göre 150 işçi, 60 memur, 50 zabıttan oluşan personele, komisyoncularda çalışan yaklaşık 2.500 kişilik personelde ilave edilirse toplam çalışan sayısı 2.760'ı geçmektedir. Aynı ankete göre, personelin büyük çoğunluğunu Malatya, Bitlis, Muş, Siirt, Niğde, Konya ve Antalyalılar oluşturmaktadır.

Sebze hali tesisleri konut alanlarının dışında, bölgenin batısında yer alır. Tesisi tüm İstanbul'un sebze ve meyve ihtiyacını karşıladığı gibi diğer bölgelerde buradan satış yapılır.

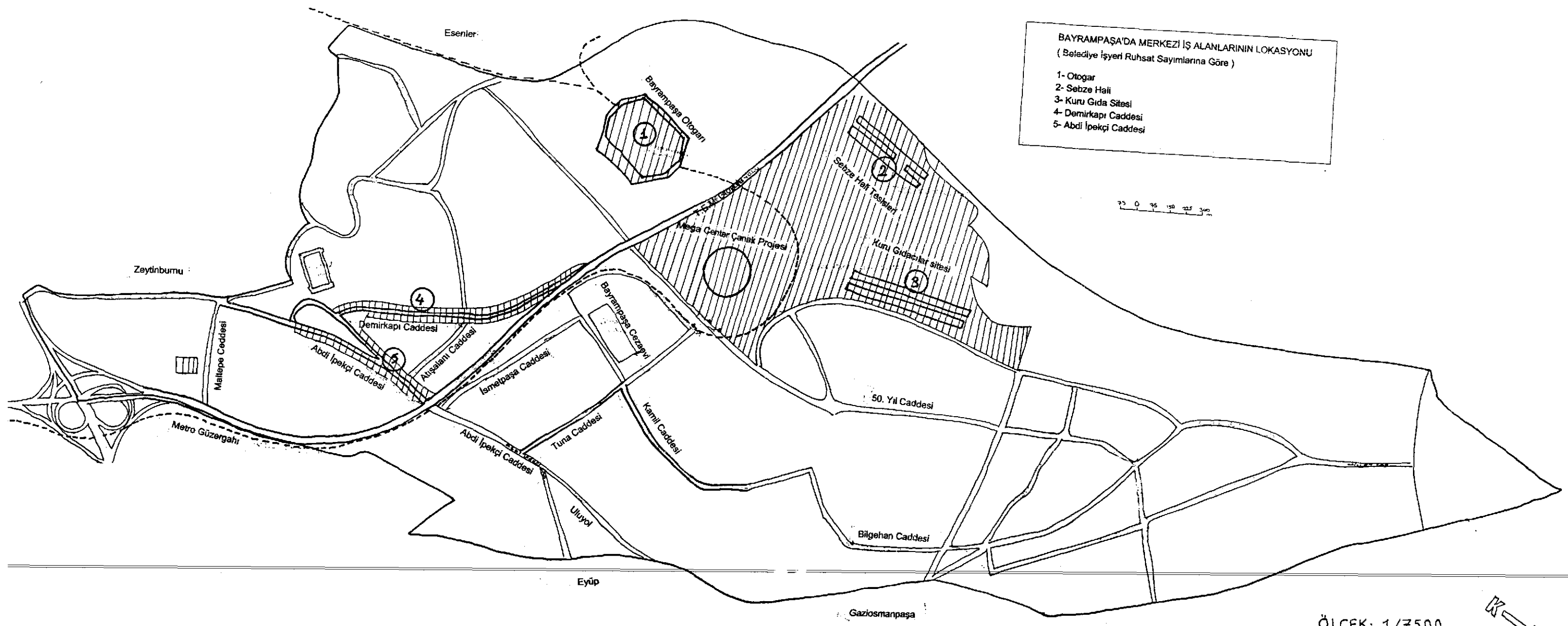
Sitenin bulunduğu alan Eyüp Belediyesi mülkü olup Askeriyeye aittir ve en kısa zamanda Bayrampaşa'daki yerine taşınacaktır.

BAYRAMPAŞA'DA MERKEZİ İŞ ALANLARININ LOKASYONU
(Belediye İşyeri Ruhsat Sayılarına Göre)

- 1- Otogar
- 2- Sebze Hali
- 3- Kuru Gıda Sitesi
- 4- Demirkapı Caddesi
- 5- Abdü İpekçi Caddesi

0 75 150 225 300

ÖLÇEK: 1/7500

Otogar:

1993 yılında 20 bin m²'lik bir alan üzerine kurulu olan Otogar Bayrampaşa'da faaliyete girdi. Otogar Bayrampaşa'ya gelmeden önce Topkapı'da bulunuyordu. Bulunduğu alan nedeniyle hem trafikte sıkıntı yaşıyordu hem de otobüs firmaları alanın dar olmasından rahatsızdı.

Otogar'ın Bayrampaşa'ya alınmasında etkili olan nedenlerden biri olan trafik problemi burada da tam olarak çözülememiştir. Otogara giriş ve çıkışlar TEM yolu ve Otogar-Metris bağlantı yolu üzerinden gerçekleşmektedir. Mevcut yollar yeterli olmadığından trafikte tıkanmalar olmaktadır. Beş yıl önce Topkapı'dan Bayrampaşa'ya alınan otogar tam faal durumda değildir ve alt yapı sorunları da çözülememiştir. Bunun için yeni projeler ve çalışmalar sürdürülmektedir.

Otogarın içinde otobüs firmalarının dışında faaliyet gösteren atölyelerde bulunmaktadır. Torna atölyeleri, motor yapımı, lastik onarım, oto bakım onarım atölyeleri, matbaa gibi daha çok otogarda faaliyet gösteren otobüs firmalarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik atölyelerdir.

Otogar müdürlüğünden alınan bilgiye göre 282 firmanın faaliyet gösterdiği otogar Türkiye'nin en büyük otogarı olup Türkiye'nin her yerine ulaşım yapılmaktadır.

Kuru Gıda Sitesi:

Bizanslılar döneminde kurulmuş, Osmanlılar'dan günümüze kadar gelmiş olan kuru gıda sitesi 1985 yılında Unkapanı'ndan geçici olarak Eski Edime Asfaltı üzerindeki şimdiki yerine gelmiştir. Kuru gıda sitesinin bulunduğu alan Eyüp Belediyesi'nin mülkü olup Askeriye'den kalmıştır.

13 yıl önce geçici olarak geldiği şimdiki yerinden sebze halinin karşısında yer alan merkezi iş alanları haritamızda 3 numara ile gösterdiğimiz yeni tesislerine en kısa zamanda taşınacaktır.

İstanbul Gıda Toptancılar Kooperatifi şeklinde örgütlenerek 2.000 aşkın işletmeyi bir araya getiren modern bir ticaret merkezini " Mega Center" i kurdu.

Kurugda Sitesi Rami-Kışla Caddesi üzerinde faaliyetini sürdürmektedir.

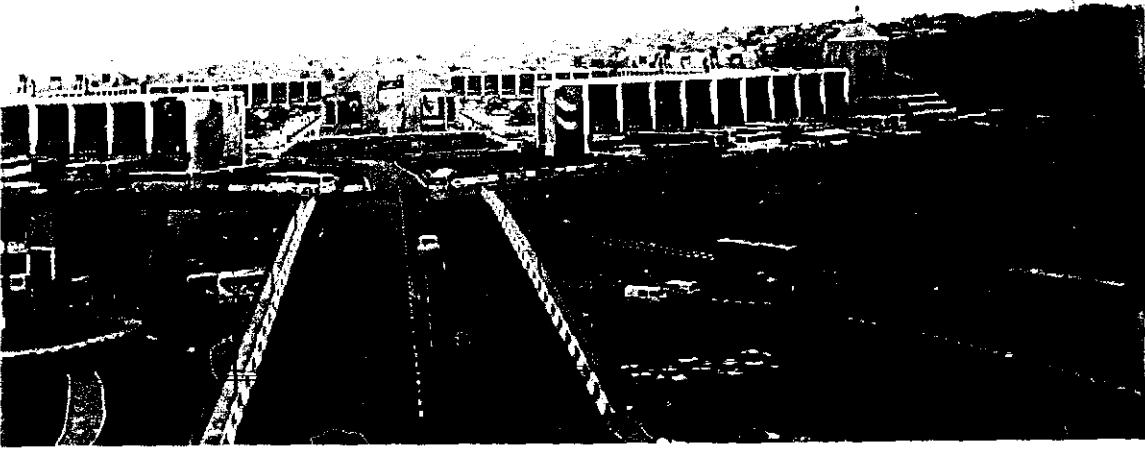
Gıda İhtisas Müdürlüğünün önde görülen binasının arkasında Mega Center, Kuru Gıda Sitesi ve Sebze Hali Tesisleri yer almaktadır.

Yeni Kuru Gıda Sitesi Tesisleri inşaatı hızla devam etmektedir. Şuan Rami-Kışla Caddesi üzerinde bulunan Kurugıdacılar en kısa zamanda bu yeni tesise taşınacaktır.

168 acente, 350 otobüs firmasının bulunduğu otogarda 600.000 yolcu taşıma kapasitesi ile Türkiye'nin en büyük otogardır.

İç Yapı:

Bayrampaşa merkezi iş alanlarında dikkati çeken özelliklerden biri otogar, sebze hali ve kuru gıda sitesinin Bayrampaşa'daki geçmişlerinin fazla olmamasıdır. Sebze hali 1986 yılında Unkapanı'ndan Bayrampaşa'ya gelmiştir. Otogar ise 1993 yılında Topkapı'dan kuru gıda sitesi 1989 yılında Unkapanı'ndan Bayrampaşa'ya taşınmıştır. Bu ticaret alanlarının ortak özelliği sadece kuruldukları alanda hizmet veren büyük ve modern Türkiye'nin bu alanda en büyük tesisler oluşudur.

Mega Center 02, TEM Otoyolu ile 01, E karayollarının kesdiği merkezi bir noktada bulunuyor.

Demirkapı Caddesi:

Demirkapı Caddesi'nin bulunduğu kısımda dikkat çeken özellik ise eski ve birkaç katlı binalardan oluşmasıdır. Bu binaların genellikle alt katları alışveriş merkezi olarak kullanılır. Kuyumcular, giyim mağazaları, pastaneler, kafeteryalar, lokantalarla bu cadde Bayrampaşa'nın en canlı alışveriş merkezidir. Binaların üst katları ise ofis ve doktor muayenehanesi gibi amaçlarla kullanılır. Giyim mağazaları giriş katının yanında çoğu yerde ikinci hatta üçüncü katı da kullanmaktadır.

Bayrampaşa'nın merkezi iş alanlarından biride Davutkapı Caddesidir. Kuyumcular, Mağazalar, Pastaneler, Kafeteryalarla son derece canlı bir alışveriş merkezi olan cadde aynı zamanda en eski yerleşim alanında meydana getirmektedir.

Abdi İpekçi Caddesi:

Bayrampaşa'da yer alan merkezi iş alanlarının iç kompozisyonları birbirinden oldukça farklıdır. Haritada 5 numarayla gösterdiğimiz Abdi İpekçi Caddesi'ne Bankalar Caddesi dememiz hiç yanlış olmaz. Bu caddenin iki tarafında Türkiye'de faaliyet gösteren tüm bankaların şubeleri bulunur.

Abdi İpekçi Caddesi üzerinde yer alan bankalar buldukları binanın ilk iki katını bazen 3. ve 4. katıda kullanmaktadır. Bu cadde üzerinde dikkat çeken bir diğer özellik çok sayıda eczane, doktor muayenehanesi ve avukat bürolarıdır. Doktor muayenehaneleri ve avukatlık büroları binaların 2. ve 3. katlarında yer almaktadır. Aynı cadde üzerinde emlak ofisleri, lokantalar birkaç tane de firm yer alır.

Yakın Çevre:

Merkezi iş alanları faaliyetlerinin yoğun olarak yer aldığı alanların yakın çevresinde, otogarın güney ve güneydoğudan konut alanlarıyla diğer yönlerden ise Ferhatpaşa Çiftliği ile çevrili olduğu görülür.

Sebze hali ve kuru gıdacılar sitesi güneyden TEM otoyolu ile sınırlıdır. Doğusunda konut alanlarıyla, kuzeyden Bayrampaşa Mega Parkı ile çevrilidir.

Demirkapı Caddesi ise şerit ticaret şeklinde gelişmiş bir merkezi iş alanıdır. Tamamen konut alanlarıyla çevrilidir. Demirkapı Caddesi'ne açılan sokakların baş tarafı da zaman içinde çeşitli alışveriş merkezleri tarafından kullanılmaya kısmende olsa konut alanları içine girmeye başlamıştır.

Abdi İpekçi Caddesine bankalar caddesi diyebiliriz. Türkiye’de faaliyet gösteren tüm bankaların şubeleri bu caddede üzerinde yer alır.

Abdi İpekçi Caddesi bankaları ile bir merkezi iş alanı oldu gibi aynı zamanda Bayrampaşa'nın en büyük trafik yükünü de taşımaktadır.

BAYRAMPAŞA'DA SANAYİ

Sanayileşme bir ülke ya da mekânın ekonomik ve sosyal yapısındaki çok sayıdaki değişimleri içeren bir süreçtir. Sanayi faaliyetleri şehir yapıcı özelliğe sahiptir. Bir şehir incelenirken konut, ticaret sanayi alanları ve bunlarla ilgili konular birlikte incelenir. Her ne kadar bu konular birbirinden bağımsız gibi görünse de gerçekte şehir meydana getirdikleri için düzenlenmiş bir bütünün birbirleriyle ilgili bölümleridir.

İstanbul'un Trakya Yakası'nda yer alan Bayrampaşa yetkili organlar tarafından sanayinin yerleşebileceği alan olarak tespit edilmiş, 1950'den sonra sanayi kuruluşları bölgeye gelmeye başlamıştır. Sanayile birlikte hızlı bir nüfus artışı olmuş, konut alanları çoğalarak bir işçi muhiti oluşmuştur. Gerçekten de sanayi Bayrampaşa'nın hem sosyal hem de ekonomik yapısını büyük ölçüde değiştirmiştir. Sanayi kuruluşları tarafından işgal edilmeden önce nüfusu (1950 nüfus sayımında) 1.000 kişidir. Halk geçimini tarım ve hayvancılıktan sağladığı için "Sağmalcılar" adı verilen bir köy yerleşmesidir. Bugün bölge sanayi ve ticaret alanlarının bulunduğu bir şehir hüviyetini kazanmış kırsal karakterini tamamen yitirmiştir.

Sanayile ilgili yapılan çalışmalarda genellikle iki yol takip edilir.

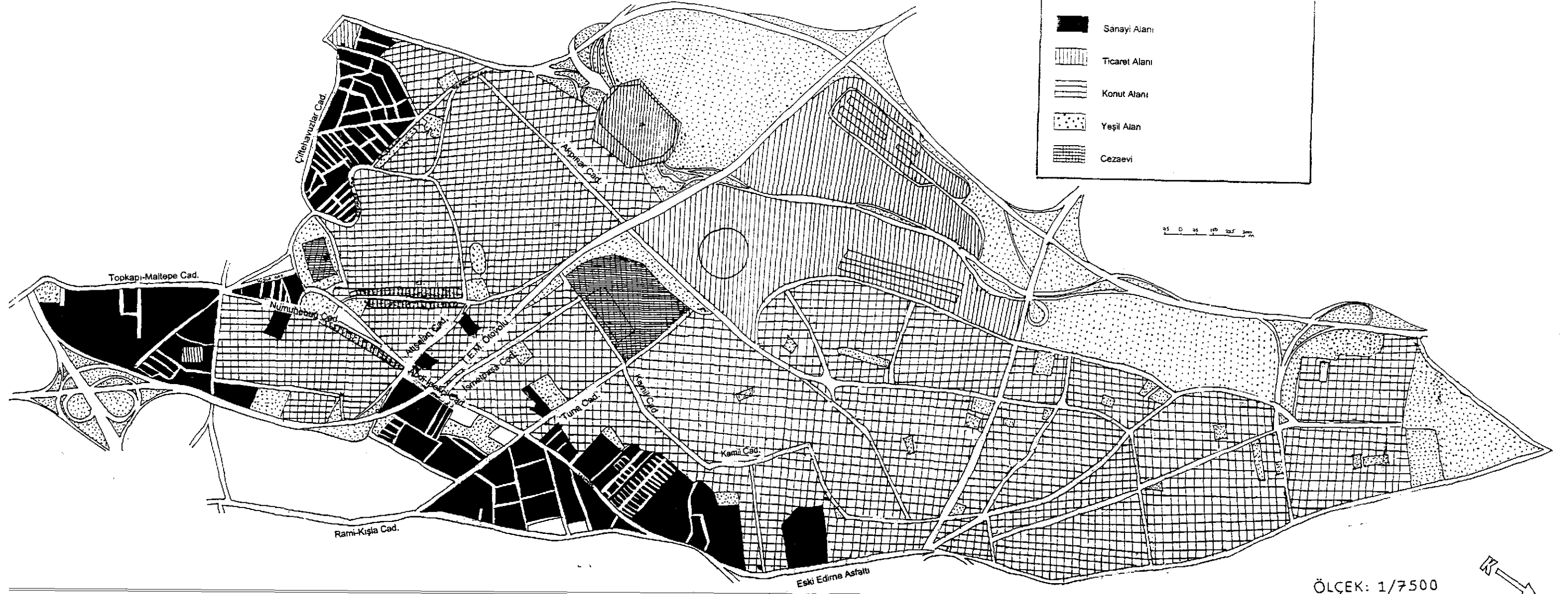
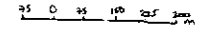
1. Bir sanayi kolunun incelenmesi,
2. Bir sanayi bölgesinin incelenmesi.

Çok değişik sanayi kollarının bulunduğu Bayrampaşa'da bazı sanayi kolları Türkiye ölçeğinde öneme sahiptir. Örneğin otomotiv sanayiinde önde gelir, her türlü otomobil aksamı ve yedek parçası imali yapan kuruluşlar Bayrampaşa'da yer alır. Pek çok ana kuruluş ve bu kuruluşları destekleyen yan kuruluş vardır. Bunun için bir tek sanayi kolunu incelemek yerine ikinci yol seçilerek bir bütün olarak Bayrampaşa sanayi bölgesi üzerinde çalışılmıştır.

Bayrampaşa sanayi bölgesi olarak adlandırılan alanın doğu sınırını çevre yolu, Rami-kışla Caddesi, Kışla Caddesi ile Abdi İpekçi Caddesi, Dökümcüler Caddesi, Kamil Caddesi, Bilge Han Caddesi oluşturulur.

BAYRAMPAŞA'NIN ARAZI
KULLANIM HARİTASI

	Sanayi Alanı
	Ticaret Alanı
	Konut Alanı
	Yeşil Alan
	Cezaevi

ÖLÇEK: 1/7500

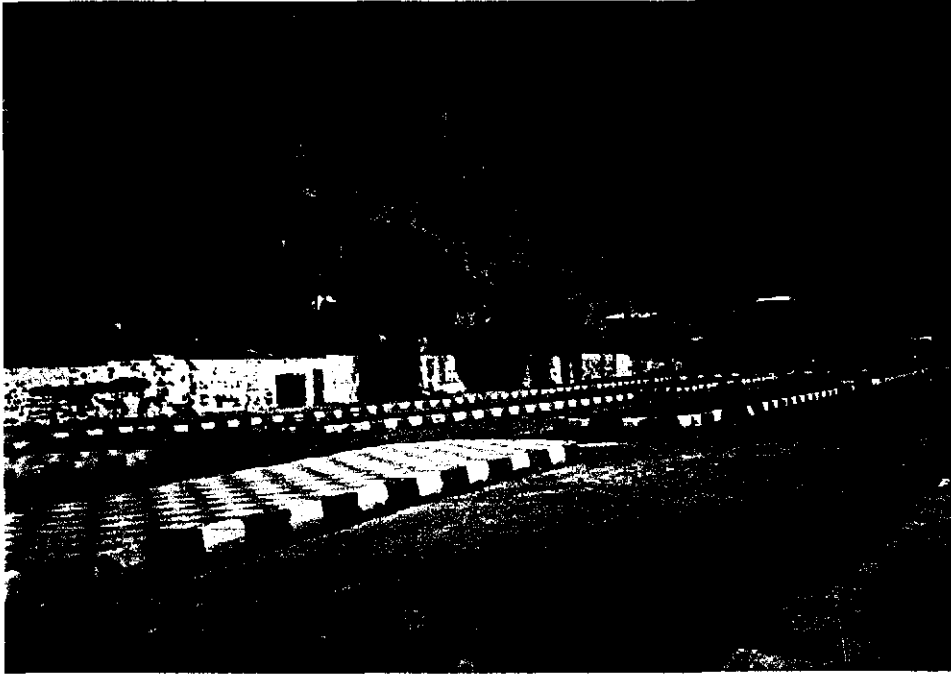
Güneyde sınırını Çiftelahuzlar Caddesi ile kuzey sınırını Esenler Caddesi, 60. Yıl Caddesi, Güneş Caddesi oluşturur.

Bayrampaşa'nın güneyinde ve doğusunda yoğun bir şekilde yer alan sanayi kuruluşları genellikle çok katlı siteler ya da apartman şeklinde fabrika binalarından oluşur.

Bayrampaşa'nın güney kesimi Topkapı'dan ayrılan Topkapı-Maltepe Caddesi ile Topkapı sanayi bölgesine, doğu kesimi Eski Edirne Asfaltı ile Eyüp Sanayi Bölgesi'ne bağlıdır.

Bayrampaşa'nın toplam alanı 786 hektardır. Bunun 79 hektarlık alanı sanayi kuruluşları tarafından kullanılır.

Bayrampaşa'nın arazi kullanımı haritasında açıkça görüldüğü gibi sanayi kuruluşları güney ve doğusunda toplanmıştır. Sanayi alanlarının etrafı konut alanları ile çevrilidir. Bölgedeki konutlar merkezi teşkil eden Orta Mahallesi ve Vatan Mahallesi'nde orta ve iyi kalitedir. Diğer mahallelerde yer alan konutlar orta ve kötü kalitedir.

Yıldırım Mahallesi'nde konut alanı

Sit

Bayrampaşa'nın doğusunda ilçe sınırını meydana getiren Rami-kuşla Caddesi ve Eski Edime Asfaltı'nın doğusunda Eyüp, Rami, Gaziosmapaşa sanayi bölgeleri yer alır. Güneyde ise Topkapı-Maltepe Caddesi, Çiftelahuzlar Caddesi boyunca Topkapı ve Zeytinburnu sanayi bölgeleri ile çevrilidir. Eyüp ve Topkapı sanayi bölgelerine yakınlık burada sanayinin gelişmesini avantajlı duruma sokmuştur. Gerçekten de sanayi kuruluşlarının çoğu Eyüp sanayi bölgesinin batısında Topkapı Sanayi bölgesinin kuzeyinde toplanmıştır.

Bayrampaşa'da sanayinin gelişmesinde bol ve ucuz işçi temini, hammadde ve enerji kaynaklarının sanayi sahasına ulaşmasında kolaylık, pazara yakınlık, mahalli otoritelerin tutumu gibi faktörler rol oynamışsa da sanayiye esas geliştiren Topkapı ve Eyüp sanayi bölgelerine yakınlık olmuştur.

Sitüasyon

Bayrampaşa sanayi bölgesi başlangıçta şehir kenarında yer alan bir sanayi bölgesi iken şimdi şehrin içinde yer almaktadır.

1950'den sonra bu bölgeye gelen sanayi kuruluşları şehrin dışında olduğu için Bayrampaşa'yı tercih ederken bu kadar şehirle iç içe olacaklarını kuşkusuz düşünmemişlerdi.

Bayrampaşa'nın gelişim kısmında anlatıldığı gibi ilk kurulduğunda tarım ve hayvancılıkla uğraşan bir köydü. Bulgaristan ve Yugoslavya'dan gelen göçmenlerin devlet eliyle buraya yerleştirilmesinden sonra nüfusu artmıştır. Artan nüfusla birlikte alanı Orta Mahallesi, Vatan Mahallesi, ve Yenidoğan Mahallesi, kuzeye ve batıya doğru gelişmeyle başlamış, Kartaltepe Mahallesi, Murat Mahallesi, Altıntepsi Mahallesi gibi yeni oturma zonları meydana gelmiştir.

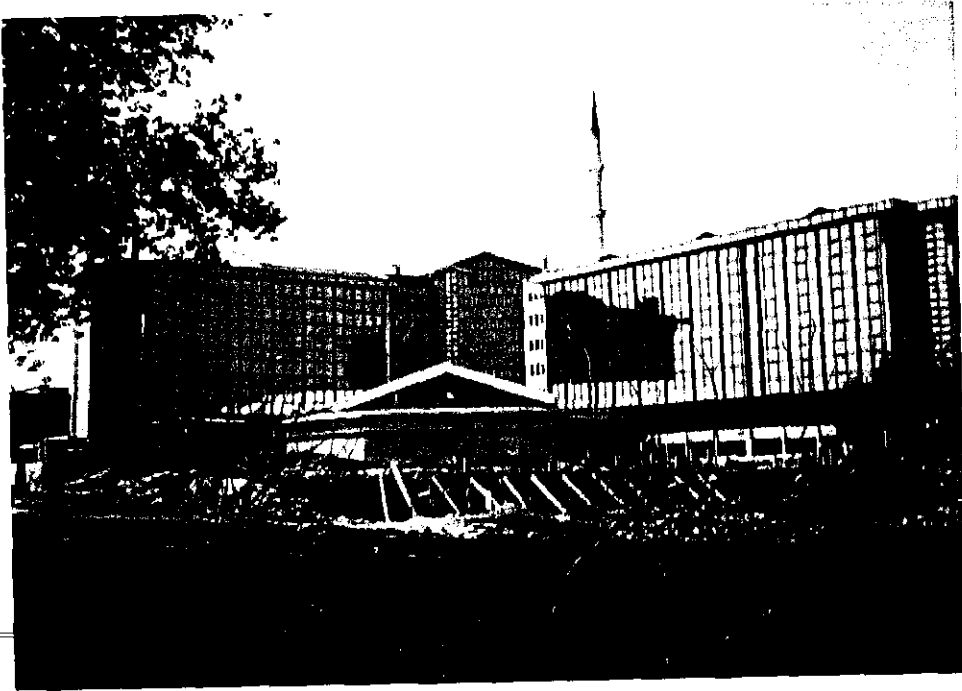
Bayrampaşa Sanayi Bölgesi'nin varoluş sebepleri alt faktörleri arasında, su, uygun arazi, şehirden uzak olma, müessese sahibinin arzusu gibi nedenler rol oynamaktadır.

Bayrampaşa'daki sanayi kuruluşlarına uygulanan anket sonuçlarına göre; tesislerin büyük çoğunluğu şehir suyu kullanmaktadır. Ağır imalat yapan büyük firmalar ise sanayi suyu kullanmaktadır. Bazı firmalar ise su ihtiyaçlarını kendi kuyularından sağlarlar.

Uygun arazi, hiç boş arazi kalmaması nedeniyle bugün önemini kaybetmiştir. Fakat 8-10 kişinin çalıştığı atölye tipi imalat konut sahalarına girerek her geçen gün çoğalmaktadır.

Boş arazi kalmadığı için çok katlı iş hanları ve sanayi tesislerinin sayısı giderek artmaktadır. Yatay gelişim tamamlanmış düşey gelişim hızla devam etmektedir. Yıkılan birkaç katlı fabrika binalarının yerini çok katlı işhanlarının alması da bunu kanıtlamaktadır.

Bayrampaşa'da sanayinin varoluş sebepleri arasında yer alan şehirden uzak olma durumu, Bayrampaşa'nın şehrin çok içinde kalması ve konut alanlarıyla sanayinin çok içiçe geçmesi nedeniyle önemini kaybetmiştir. Bölgede faaliyet gösteren firmaların büyük bir kısmı uygulanan anketlerde şehrin çok içinde kaldıkları için yerlerinden memnun olmadıklarını, şehrin dışında bir yere gitmek istediklerini belirtmişlerdir.

SINIRLAR

Güney Sınırı: *Topkapı alt bölgesi* olarak adlandırılan bu bölge güneyde Çiftelavuzlar Caddesi, Topkapı-Maltepe Caddesi, boyunca Zeytinburnu ile Esenler'le sınırlanmıştır.

1930'lu yıllardan itibaren sanayi bu bölgede yer almaya başlamıştır. Bölgeye ilk gelen sanayi kolları plastik işleme, madeni eşya, dokuma sanayi gibi el emeğine dayalı küçük sanayidir.

04.08.1949'da yayınlanan Belediye İmar Müdürlüğü'nün İstanbul sanayi bölgelerine ait talimnamesine göre; Maltepe dolayları, Davutpaşa yolu ağır sanayinin yerleşebileceği alanlar olarak tespit edildi. Bölgenin % 0.5'lik eğimi, sanayi gelişimine uygun görülmesinde bir etken oldu. Pazara yakınlık, ulaşım kolaylığı, Topkapı Sanayi Bölgesi'ne yakınlık burada sanayinin gelişmesini hızlandırdı.

Topkapı alt bölgesini

1. Maltepe,
2. Ayvalıdere kısmı olarak iki bölümde incelemek mümkündür.

Maltepe Bölgesi: 29.4.1966 onaylı 1/25.000 ölçekli İstanbul sanayi sahaları planı ile planlı olarak sanayi gelişimine açılmıştır. Bu plan çerçevesinde düzenlenen 1967 onaylı 1/5.000 ölçekli sanayi planı ile Maltepe'de sanayinin gelişimi hızlandırılmıştır. Topkapı-Maltepe Caddesi ile çevre yolu arasında kalan Maltepe tamamen konut alanlarından uzaktır.

Bayrampaşayı Topkapı'ya bağlayan Topkapı-Maltepe Caddesi üzerinde Topkapı mezarlığının hemen yanında haberleşme kabloları yapan Yılmaz Kablo yer alır. Bunun yanında dokuma fabrikası olan Tifaş, matbaa işleri yapan Öncü Klişe, duvar kağıdı imalatı yapan Dekor Kağıt bulunur. Rifat Canayakın Sanayi Sitesi bloklarında ise değişik dallarda faaliyet gösteren küçük sanayi kuruluşları mevcuttur. Akel Tekstil ve Gamak Maltepe'de yer alan diğer tesislerdir.

Numunebağ Caddesi ile Çevreyolu Caddesi arasında kalan alanda triko dokuma sanayi, madeni eşya plastik işleme sanayi yoğun olarak bulunur. Burada yer alan iş hanlarının büyük çoğunluğunda triko ve konfeksiyon atölyeleri yer alır. Belediye işyerleri ruhsat dökümü sonuçlarına göre, Maltepe'de 20, konfeksiyon, 155 triko konfeksiyon, 21 örme, 44 üt-kesim-yıkama-ilik-düğme atölyesi konfeksiyon sanayiine hizmet vermektedir. Aynı alan içinde 127 kalıp-torna, 93 plastik, 38 madeni eşya atölyesi bulunur. Burada dikkat çeken husus küçük sanayinin bölgenin etrafında plansız ve düzensiz bir şekilde gelişmiş olmasıdır.

Numunebağ Cad. ile Çevreyolu Caddesi arasında kalan alan küçük sanayi ile komut alanlarının iç içe geçtiği bir alandır. Numunebağ Caddesi üzerinde madeni mutfak eşyası imalan yapan Türkiye çapında önemli miktarda üretimiyle Jumbo Madeni Eşya Sanayi yer alır. Gene bu alan üzerinde yer alan Matraş deri, mont, kaban, ayakkabı, çanta ve deri aksesuarlar yapan bir kuruluştur.

Ayvahdere Bölgesi: Topkapı-Maltepe Caddesi'nin ikinci kısmı Terazidere Mahallesi'ni de içine alan Ayvahdere denilen alandan oluşur. Çevik kırvet tarafından kullanılan tarihi Maltepe Kışlası'ndan başlar batıda Esenler ilçe sınırına kadar devam eder. Belediye işyeri ruhsat dökümlerine göre 1040 sanayi kuruluşunun bulunduğu bu kısım yoğun bir şekilde küçük sanayi tarafından kullanılır. Kuzeyinde komut alanları ile çevrili bu kısmın güney sadece sanayi tarafından işgal edilmiştir. 100 örme, 92 plastik, 66 konfeksiyon, 58 mobilya 55 dokuma, 29 kalıp-torna, 19 madeni eşya 17 marangoz atölyesi başlıca sanayi kollarını oluşturur.

439 işyeri üzerinde uygulanan anket sonuçlarına göre Topkapı alt bölgesinden sanayinin sektörlere dağılımı yüzdesi şöyledir:

1. Met al eşya	% 24
2. Dokuma	% 19
3. Kağıt	% 18
4. Oto-servis	% 17
5. Kimya	% 22

Bölgenin 1/1.000 ölçekli planları hazırlanmadan 1/5.000 ölçekli planlardan sanayi planları üzerinden sanayi uygulanmaya başlandığından bölgede sosyal ve teknik alt yapı yetersizdir. Yolların dar olması, yükleme ve boşaltma zorluğu, sanayinin yarattığı olumsuz çevre koşulları bölgeyi olumsuz yönde etkilemektedir.

Son yıllarda iç kısımlara doğru hızla ilerleyen ticarete dönüş söz konusudur. Bu alanda arazi fiyatlarının yüksek oluşu, sanayinin giderek buradan taşınmasını, boşaltılan yerlerin ticaret merkezi haline getirilmesini daha karlı hale sokmaktadır.

DOĞU SINIRI

Rami Alt Bölgesi olarak incelenen alan Rami Kışla Caddesi, Abdi İpekçi Caddesi ve çevreyolu ile çevrili, üçgen biçiminde bir alandır. Bu bölgede sanayinin kurulmaya başlaması 1960'tan sonradır. 1980'den sonra ise özellikle küçük sanayinin bu bölgede hızla gelişmesi dikkat çekicidir.

Abdi İpekçi Caddesi ve üzeri Bayrampaşa'nın ticaret alanlarının bulunduğu kısımdır. Sanayi alanları bunun hemen gerisinde başlar. Rami Kışla Caddesi'ne kadar devam eder.

Cicoz Yolu üzerinde sağlı-sollu Tekatbaşı Bidon ve Galvaniz Sac San. A.Ş., Gündoğar Sanayi Sitesi, Özen Alüminyum, İstaş, Ali Duman Çelik Eşya Fab., Celal Karaman Tel Çekme San. A.Ş. Deri Kauçuk San. Tic.A.Ş, Huzur Tel Çekme, Sanca San. Sitesi, Sancı Metal Sanayi yer alır.

Ferhatpaşa Caddesi üzerinde Emin Branda San. Sicimoğlu Tekstil, Nehir Tekstil Boyama Sanayi bulunur.

Maltepe yolunun devamı üzerinde Bilge Çelik Metal San. Doku Site, Onur Sanayi Sitesi, Aslan Tuğla, Emintaş Topçular Sanayi Sitesi, Karagöz Metal, Teksan Su Sayaçları fabrikası vardır.

Abdi İpekçi Caddesi ile Cicoz Yolu arasında kalan alanda ise Alarko, Mehmet Gazioğlu Mak. End. Faruk Cam, Ağır Mak. Güntaş Sanayi Sitesi, Demirbağ Madeni Eşya, Nursan Sitesi, Beyazıt Metal, Kervan Han, Topçular İş Merkezi, Pankurt, Erka Oto, Erkateks, Erka Balata, Dede Gıda ve Kimya San. İstanbul Kuru Gıda Sitesi, Ütüsan, Gurdallar 3. San. Sitesi, Kadioğulları, Orman Ürünleri San., Muhtarbey İş Ham, Yeni Tekstil Konfeksiyon Fabrikası, Emintaş 1. 2. 3. Sanayi Siteleri yer alır. (Harita 6: Bayrampaşa'da sanayi kuruluşlarının yerleri).

Büyük sanayinin yönetim ve sergileme binaları 3-4 katlıdır. Üretim yapılan binalar ise tek katlıdır. Tekstil alanında üretim yapan firmalar ise yerden kazanmak için 3-4 katlı binaları kullanmaktadır.

Bu bölgede yer alan büyük sanayi tesislerinin çoğunluğunun bir yönetim birimi binası bulunur. Alarko, Borusan gibi bazı firmaların ise merkezi başka ilçededir.

Küçük sanayinin % 75'i özel şahıslara ait 3-5 katlı küçük sitelerde faaliyet gösterir. İmalathanelerin ortalama büyüklüğü 100-800 m² arasında değişir. Geri kalan % 25'lik küçük sanayi ise bitişik nizamda yapılmış 1-3 katlı binalarda bulunur.

Yapılan anket sonuçlarına göre metal eşya sanayi % 37 ile ilk sırada, dokuma % 18 ile ikinci sırada yer alır. Gerçekte Rami alt bölgesi olarak adlandırdığımız bu alanda sanayi türü bakımından uzmanlaşma yoktur. Bütün sektörler iç içedir.

Tekstil alanında faaliyet gösteren firmaların çoğu fason üretim yapan küçük aile işletmeleridir. Orta ölçekli tekstil firmaları ise kendi adlarıyla piyasaya mal veren kuruluşlardır.

Rami alt bölgesinde Uzel, Alarko, Erka Balata, Borusan gibi büyük sanayi kuruluşları bulunur (Uzel Eyüp Belediyesi sınırları içinde yer almasına rağmen Bayrampaşa'nın sınırında bulunması ve Bayrampaşa'yı etkilemesi nedeniyle sanayi bölgesi içine alınmıştır). Bu firmalar ithalat ve ihracat ağırlıklı üretim yapan alanlarında Türkiye ölçeğinde önemi olan kuruluşlardır. Bölgede yükleme, boşaltma ve ulaşım kolaylığı açısından yollar yeterlidir. Çevre yoluna yakın olması sebebiyle bu durum ulaşım bakımından tercih sebebi olmasına neden olmaktadır. Fakat Rami Kuru Gıda Sitesi bu alana yakın olduğu için sabah ve akşam saatlerinde trafik sıkışıklığı yaşanmaktadır. Yapılan anketlere göre bölgedeki sanayi kuruluşlarının % 42'si taşıma isteğindedir.

Gaziosmanpaşa Alt Bölgesinin doğu sınırı Uluyol'un Eski Edirne Asfaltı'na birleştiği yerden ikinci Gaziosmanpaşa girişine kadar devam eder. Batıda sınır Dökümcüler Caddesi, Kamil Caddesi, Bilgehan Caddesi belirler. Sanayi kuruluşları Uluyol ve Eski Edirne Asfaltı'nın kenarında bulunur. Sanayi ve konut alanlarının iç içe geçtiği bir bölgedir.

Bu bölgede sanayi 1966'dan sonra gelişmeye başlamıştır. Sanayinin burada yer almasının en önemli nedenleri arazi fiyatlarının düşük olması ve ulaşım bağlantılarının güçlü olmasıdır. Bölgede sanayinin gelişmesine öncülük eden kuruluş Pancar Motor olmuştur.

Eski Edirne Asfaltı üzerinde Genç Sanayi Sitesi, Şahlan Ütü, Başkent Kereste Fab. Yıldız Plastik, Kaya Kardeşler ve Pancar Motor bulunur.

Sanayi çıkmazı üzerinde Kimya Teknik, Hakan Plastik, Boyar Tekstil San. A.Ş. bulunur.

Fabrikalar sokakta ise Europlast A.Ş., Kauçuk Hortum Fab., Net Cam San., Kom Met Büro Mob. San. A.Ş., Vertherm Asansör, Fako, Akmaş Aslaner Kağıt Mamülleri San. A.Ş. Zetina, Merve İş Hanı., İşkent San. Merkezi ve Dökümcüler Sitesi bulunur.

Yapılan anket sonuçlarına göre metal eşya sanayi % 36.5 ile birinci sırada kimya san. % 23 ile ikinci dokuma san % 20 ile üçüncü sırada yer alır.

Bölgedeki sanayi genelde küçük ve orta ölçekte sanayidir. Maltepe ve Rami Sanayisinin etkisi altında gelişmiş bir bölgedir.

Bayrampaşa'da sanayi kollarına göre kuruluşların yerlerini gösteren harita 7'de görüldüğü gibi çok çeşitli sanayi kolu bu alanda birarada bulunur. Belirli bir sanayi kolunda uzmanlaşma görülmez.

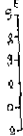
ÖLÇEK: 1/1000

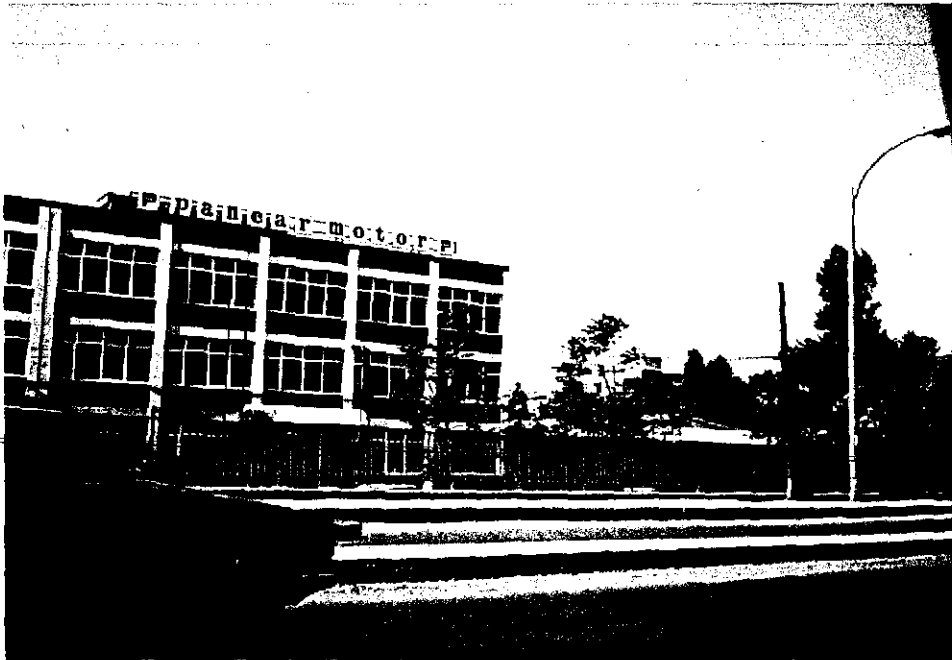
BAYRAKPAŞADA SANAYİ KOLLARINA GÖRE KURULUŞLAR

(Mural malzemesinden kasıt)

	Makine Sanayi		Cam Elyaz Sanayi
	Plastik Sanayi		Sanayi Sitesi
	Dokuma Sanayi		Döküm Sanayi
	Kereste Sanayi		Kağıt Sanayi
	Maden Elyaz San.		Kimya Sanayi

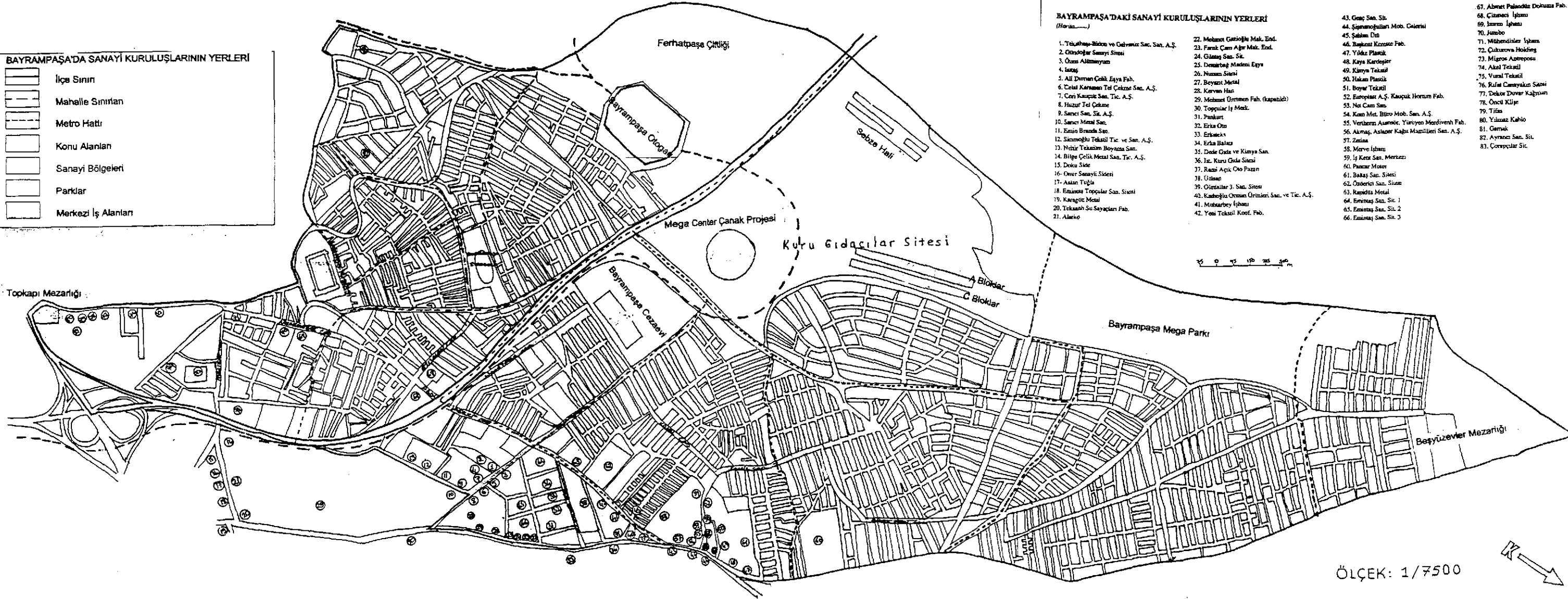

TEM ve E5 bağlantı yollarının yapılması güçlü ulaşım bağlantıları bölgede bir rant artışı sağlamıştır. Bölgede taşınan sanayi tesislerinin yerine büyük iş hanları yapılmaktadır.

BAYRAMPAŞA'DA SANAYİ KURULUŞLARININ YERLERİ

- İlçe Sınırı
- Mahalle Sınırları
- Metro Hatları
- Konu Alanları
- Sanayi Bölgeleri
- Parklar
- Merkezi İş Alanları

BAYRAMPAŞA'DAKİ SANAYİ KURULUŞLARININ YERLERİ

(Harita.....)

1. Tekstil-İplik ve Çiğdem San. San. A.Ş.
2. Otomobil Sanayi Sitesi
3. Özcan Alüminyum
4. İtaş
5. All Dorman Çelik Elyaz Fab.
6. Celal Karahan Tel Çekme San. A.Ş.
7. Ceri Kaşık San. Tic. A.Ş.
8. Hızır Tel Çekme
9. Sancı San. Sic. A.Ş.
10. Sancı Metal San.
11. Emin Branda San.
12. Sismoglu Tekstil Tic. ve San. A.Ş.
13. Nohur Tekstil Boyama San.
14. Bilge Çelik Metal San. Tic. A.Ş.
15. Doku Sise
16. Öner Sanayi Sitesi
17. Aslan Tuğla
18. Emine Topçular San. Sitesi
19. Karagöz Metal
20. Tekanış Su Saygıları Fab.
21. Akar
22. Mehmet Çarşıbaşı Mak. End.
23. Fark Çam Ağır Mak. End.
24. Güneş San. Sic.
25. Demirtaş Madeni Elyaz
26. Nispet Sitesi
27. Beyaz Metal
28. Karvan Han
29. Mehmet Örtmen Fab. (kapalı)
30. Topçular İş Mak.
31. Pankart
32. Eriks Ot
33. Erkekler
34. Erkin Balık
35. Dede Gıda ve Kimya San.
36. İst. Kuru Gıda Sitesi
37. Ramzi Açık Oyo Pazar
38. Utusan
39. Çiğdemler 3. San. Sitesi
40. Kaşıkçı Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
41. Müstahab İşhanı
42. Yeni Tekstil Koof. Fab.
43. Gray San. Sic.
44. Şişmeoğulları Mob. Galerisi
45. Şehin Dış
46. Başkent Kızılca Fab.
47. Yıldız Plastik
48. Kaya Kardeşler
49. Kırmızı Tekstil
50. Hakan Plastik
51. Boyer Tekstil
52. Europlast A.Ş. Kaşık Horzum Fab.
53. Not Cam San.
54. Kızı Met. Bıçak Mob. San. A.Ş.
55. Verthem Asansör, Yürüyen Merdiven Fab.
56. Akmaç, Aslaçer Kağıt Makineleri San. A.Ş.
57. Zinca
58. Merve İşhanı
59. İş Kuru San. Merkezi
60. Pancar Motor
61. Bakaj San. Sitesi
62. Özdemir San. Sitesi
63. Kapıda Metal
64. Ereniş San. Sic. 1
65. Ereniş San. Sic. 2
66. Ereniş San. Sic. 3
67. Abnet Palasöz Dokuma Fab.
68. Çizerci İşhanı
69. İzren İşhanı
70. Jumbo
71. Mühendisler İşhanı
72. Çukurova Holding
73. Mirova Holding
74. Akal Tekstil
75. Vural Tekstil
76. Kılıç Camşaklı Sanayi
77. Dekor Döner Kağıt San.
78. Öncü Kılıç
79. Tifas
80. Yılmaz Kahlo
81. Gemak
82. Ayrancı San. Sic.
83. Çorçular Sic.

ÖLÇEK: 1/7500

BAYRAMPAŞA'DAKİ SANAYİ KURULUŞLARININ YERLERİ

(Harita 7)

1. Tekatbaşı-Bidon ve Galvaniz Sac. San. A.Ş.
2. Gündoğar Sanayi Sitesi
3. Özen Alüminyum
4. İstaş
5. Ali Duman Çelik Eşya Fab.
6. Celal Karaman Tel Çekme San. A.Ş.
7. Ceri Kauçuk San. Tic. A.Ş.
8. Huzur Tel Çekme
9. Sarıcı San. Sit. A.Ş.
10. Sarıcı Metal San.
11. Emin Branda San.
12. Sicimoğlu Tekstil Tic. ve San. A.Ş.
13. Nehir Tekstilm Boyama San.
14. Bilge Çelik Metal San. Tic. A.Ş.
15. Doku Side
- 16- Onur Sanayli Sidesi
- 17- Aslan Tuğla
18. Emintaş Topçular San. Sitesi
19. Karagöz Metal
20. Teksanh Su Sayaçları Fab.
21. Alarko
22. Mehmet Gazioğlu Mak. End.
23. Faruk Çam Ağır Mak. End.

24. Güntaş San. Sit.
25. Demirbağ Madeni Eşya

26. Nursan Sitesi
 27. Beyazıt Metal
 28. Kervan Han
 29. Mehmet Üretmen Fab. (kapatıldı)
 30. Topçular İş Merk.
 31. Pankurt
 32. Erka Oto
 33. Erkateks
 34. Erka Balata
 35. Dede Gıda ve Kimya San.
 36. İst. Kuru Gıda Sitesi
 37. Rami Açık Oto Pazarı
 38. Ütüsan
 39. Gürdallar 3. San. Sitesi
 40. Kadioğlu Orman Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
 41. Muhtarbey İşhanı
 42. Yeni Tekstil Konf. Fab.
 43. Genç San. Sit.
 44. Şişmanoğulları Mob. Galerisi
 45. Şahlan Ütü
 46. Başkent Kereste Fab.
 47. Yıldız Plastik
 48. Kaya Kardeşler
 49. Kimya Tekstil
 50. Hakan Plastik
 51. Boyar Tekstil
-
52. Europlast A.Ş. Kauçuk Hortum Fab.
 53. Net Cam San.
 54. Kom Met. Büro Mob. San. A.Ş.

55. Vertherm Asansör, Yürüyen Merdiven Fab.
56. Akmaş, Aslaner Kağıt Mamülleri San. A.Ş.
57. Zetina
58. Merve İşhanı
59. İş Kent San. Merkezi
60. Pancar Motor
61. Baltaş San. Sitesi
62. Özderici San. Sitesi
63. Rapidüs Metal
64. Emintaş San. Sit. 1
65. Emintaş San. Sit. 2
66. Emintaş San. Sit. 3
67. Ahmet Palandüz Dokuma Fab.
68. Çizmeci İşhanı
69. İmren İşhanı
70. Jumbo
71. Mühendisler İşhanı
72. Çukurova Holding
73. Migros Antreposu
74. Akel Tekstil
75. Vural Tekstil
76. Rıfat Canayakın Sitesi
77. Dekor Duvar Kağıtları
78. Öncü Klişe
79. Tifas
80. Yılmaz Kablo

81. Gamak
82. Ayrancı San. Sit.
83. Çorapçılar Sit.

Çevre

Bayrampaşa Sanayi Bölgesi bir şehir içi sanayi bölgesi karakterini kazanmıştır. Gerçi şehrin merkezine Eski Edirne Asfaltı üzerinden 15 km, Topkapı çıkışından ise 12 km. mesafededir. İstanbul iş merkezlerine Eski Edirne Asfaltı ile bağlıdır. Bayrampaşa'da sanayi alanları ilçenin doğusunda ve güneyinde toplanmıştır. Sanayi ile konut alanları birbirinden kesin şekilde ayrılmamıştır. Çoğu yerde konut alanları ile sanayi iç içe geçmiş halde bulunur. Eski Edirne Asfaltı üzerinde yer alan Gaziosmanpaşa alt bölgesinde sanayinin gelişmesine öncülük eden Pancar Motor konut alanları arasında yer alır. 1970'ten sonra gelişen küçük sanayi konut alanları arasında plansız bir şekilde girmiş düzensiz sanayileşme meydana gelmiştir. Bu durum özellikle Rami alt bölgesi adını verdiğimiz alanda daha belirgindir.

Sanayi bölgelerinin yakınında, eski yerleşme merkezleri olan orta Mah, Yenidoğan mahallelerinin dışında, plansız gelişmenin örnekleri olan gecekondu oluşmuştur. Fakat Bayrampaşa'da boş alan kalmaması ve arazi fiyatlarının yüksek olması nedeniyle bu gecekondu yıkılarak yerlerine ya çok katlı binalar ya da işhanları yapılmıştır. Günümüzde Bayrampaşa'da gecekondu alanı yok edecek kadar azdır.

Bayrampaşa'nın modern apartmanlar ve düzgün yolları ile planlı bir gelişme içinde olan kısmı, aynı zamanda Bayrampaşa'nın merkezi iş alanlarının bulunduğu Abdi İpekçi Caddesi'nin her iki tarafında yer alan kısımdır.

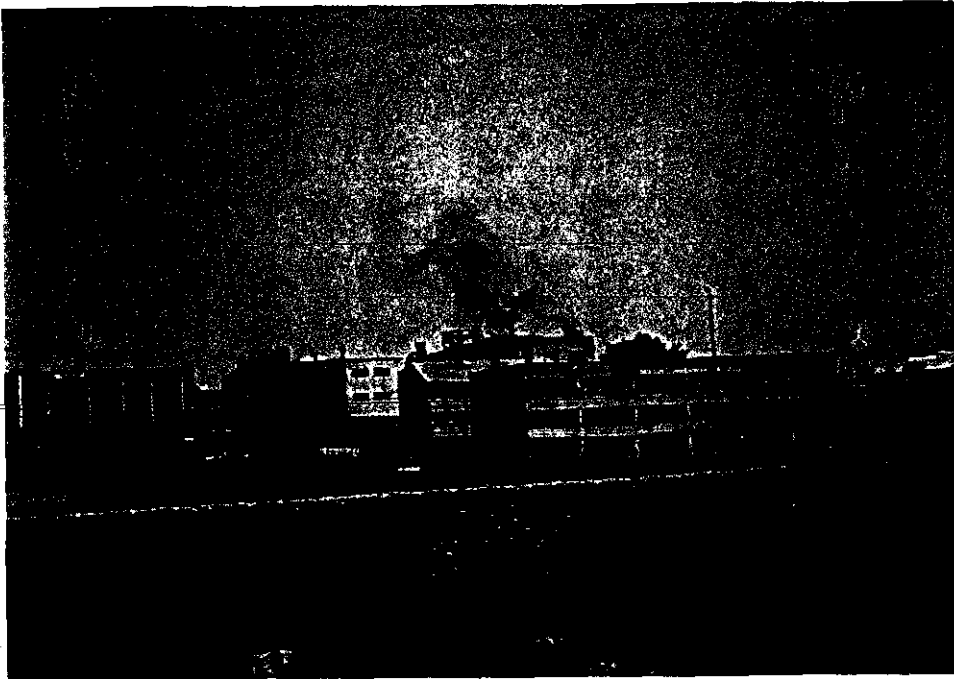
BAYRAMPAŞA SANAYİ BÖLGESİNİN MEYDANA GELİŞİ

Sanayi Faaliyetlerinin Bölgede Yer Alış Sebepleri

İstanbul sınırları içinde yer alan Bayrampaşa'da sanayinin gelişmesiyle ilgili olarak ilk akla gelen, şehir planında şu ya da bu tarihte "sanayi bölgesi" olarak saptandığı, dolayısıyla sanayi kuruluşlarında burada gelişmiş olduğudur.

04.08.1949 tarihli İstanbul Belediyesi İmar Müdürlüğü'nün İstanbul Sanayi Bölgelerine ait yayınlanan talimnamesine göre Maltepe dolayları, Davutpaşa yolu ağır sanayinin yerleşebileceği alanlar olarak tespit edildi. Bu tarihten sonra sanayi kuruluşlarının bölgeye gelmeye başladığını görüyoruz. 1950-1960 arası dönemde 24 tane fabrika Bayrampaşa'ya gelmiş ve faaliyete başlamıştır. İstanbul Belediye Meclisi tarafından 955/92/846 sayılı 31.3.1955 tarihli, kararı gereğince Bayrampaşa ve çevresi sanayi bölgesi olarak tespit edilmiştir. Böyle bir durumda planlı bir gelişme olacak, Bayrampaşa sanayi bölgesi iç yapı, iş ve dış ilişkiler bakımından sınırlanmış ve kontrol altına alınmış olacaktır. Böyle olunca da bölgede ne gibi kuruluşların olacağı dış bağlantıları, şehir üzerine etkileri, şehrin ana etkileri, işçi sayısı gibi bilgilerin daha bölge sanayi bölgesi olarak saptanmadan önce ettir çalışması yapıp ilgililerin elinde bu bilgiler bulunacaktı.

Ancak İstanbul'un diğer sanayi bölgelerinde olduğu gibi sanayi Bayrampaşa'da da plansız gerçekleşmiştir. Şehirlerimizde hemen her çeşit fonksiyon alanlarında olduğu gibi, sanayi alanları da kendilerini kabul ettirmiştir. Bayrampaşa sanayi bölgesi de bunun bir örneğidir.

İdari Organlarla İlişkiler

Araştırmalarınıza göre Bayrampaşa'da ilk sanayi kuruluşunun tarihi 1940'ta Kışla Caddesi'nde kurulan Mehmet Üretmen Madeni Eşya Fabrikası'dır. Bundan sonraki fabrikaların kuruluş tarihi, 1950'dir. Yani 04.08.1949 tarihli Belediye İmar Müdürlüğü'nün yayınladığı talimname ile Maltepe dolaylarını ağır sanayinin yerleşebileceği alan olarak belirlemesinden sonradır.

955/92/846 sayılı 31.3.1955 tarihli İstanbul Belediye Meclisi kararı ile Bayrampaşa resmi olarak sanayi bölgesi olarak ilan edilmiştir. Bu tarihten 1966 yılına kadar Bayrampaşa'ya gelen sanayi kuruluşlarının sayısı 40'ı bulmuştur.

29.4.1966 onaylı 1/25.000 ölçekli İstanbul Sanayi Sahaları Planı ile Maltepe Bölgesi planlı olarak sanayi gelişimine açılmıştır. Bu plan çerçevesinde düzenlenen 1967 onaylı 1/5000 ölçekli sanayi planı ile Topkapı altı sanayi bölgesinin gelişimi hızlandırılmış, bu tarihten sonra sanayi belirlenen bölgenin dışına doğru yayılmaya başlamıştır.

1963 yılında belediye olan 1969'dan sonra planlı olarak gelişmeye başlayan Bayrampaşa'ya ilişkin ilk planlama İmar ve İskan Bakanlığı tarafından 1969 yılında yapılmıştır. 1977 yılında ikinci bir imar planı yapılmış ve son olarak 1/5000 ölçekli/1981 tarihli nazım planı yapılmıştır.

1981 tarihli nazım planında sanayi alanları 79 ha olarak dondurulmuştur.

Sanayi Faaliyetlerinin Gelişmesi

Şu anda Bayrampaşa sanayi bölgesinde 1940'ta açılan Mehmet Üretmen Madeni Eşya Fabrikası'ndan 1998 yılına gelene kadar açılan sanayi kuruluşu sayısı İstanbul Sanayi Odası bilgi işlem merkezinden alınan kayıtlara göre 457'dir. Bayrampaşa Belediyesi işyeri ruhsatları dökümüne göre bu sayı 7135 olarak tespit edilmiştir.

Bayrampaşa sanayi bölgesinin gelişimini iki döneme ayırabiliriz.

1. Sanayiden uzak boş arazinin çok ve ucuz olduğu 1955'e kadarki dönem.
2. Resmi makamlarca sanayinin yerleşebileceği alan olarak ilan edildiği 1955'ten sonraki dönem.

1955'e Kadarki Dönem

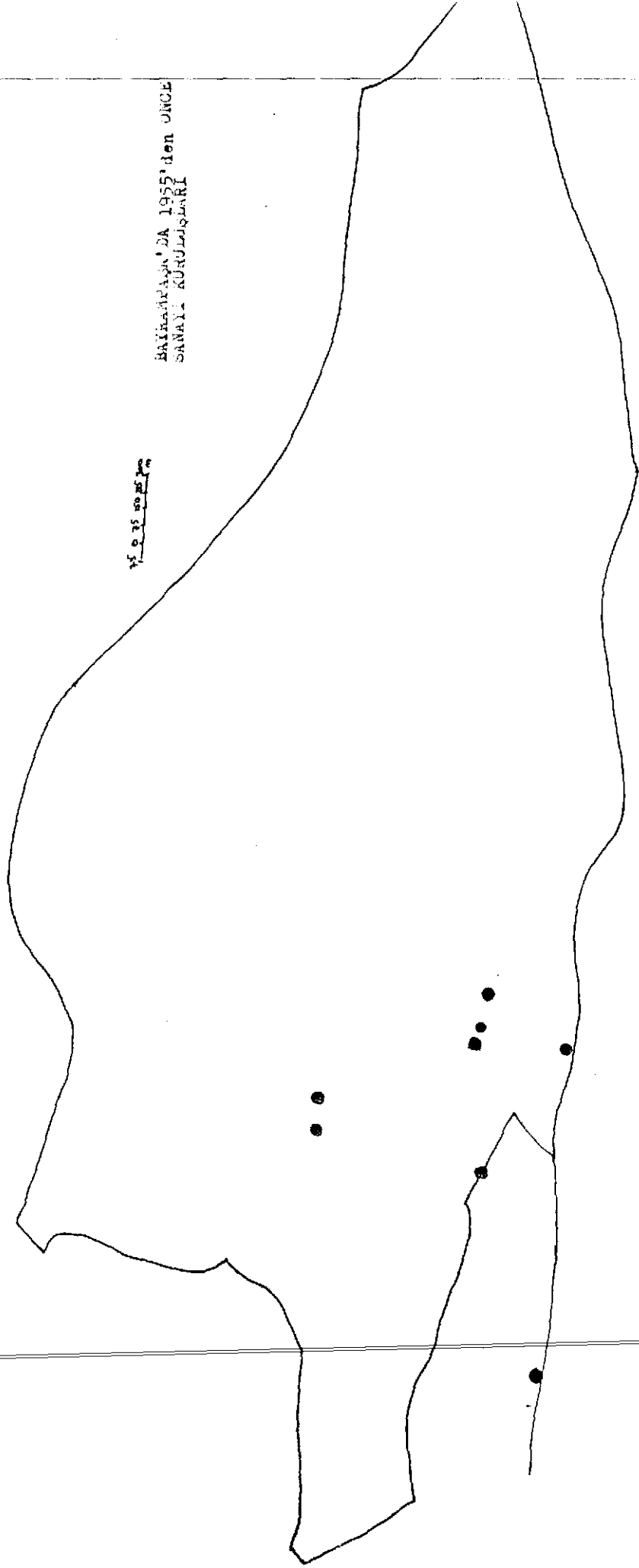
İlk sanayi kuruluşlarını Bayrampaşa'ya çeken en güçlü faktörler İstanbul'a yakın olması boş ve ucuz arazi olmasıdır. Bu dönemde yerleşim alanı Vatan Mahallesi, Orta Mahalle., Yenidoğan Mahallesi ile sınırlıydı. Güneyde Topkapı-Maltepe Caddesi'nden, doğuda Eski Edirne Asfaltı üzerinden İstanbul'a bağlantısının oluşu, yerleşim alanlarından uzak boş ve ucuz arazinin mevcut olması, arazinin fabrika kurmaya uygun eğimi sanayi açısından bölgeyi cazip hale sokuyordu.

Bölgede faaliyete geçen ilk sanayi kuruluşları 1950'de Demirkapı Caddesi'nde kurulan 2 tane lastik fabrikasıdır. Bunu aynı yıl Kışla Caddesi üzerinde açılan Uzel Makina Sanayi izler. 1952'de ise Ferhatpaşa Caddesi ve Kışla Caddesi'nde dokuma ve iplik fabrikası açılır. 1953'te faaliyete geçen iki fabrikanın birisi dokuma fabrikası diğeri ise otomotiv sanayi alanındadır ve bu fabrikalarda Uluyol ve Kışla Caddesi üzerindedir 1954'de açılan son fabrika ise gene aynı cadde üzerinde dokuma fabrikasıdır. Harita 8: 1955'ten önce Bayrampaşa'da kurulan fabrikaları göstermektedir.

Ucuz ve bol arazi kadar fabrikaları bu bölgeye çeken diğer etkende bol ve ucuz işçi temininin mevcut oluşudur. O dönemde Yugoslavya'dan gelen göçmenler Bayrampaşa'ya yerleştirilmişti ve bu fabrikalar için uygun işçi böylece hazırdu. İş gücüne yakınlık şehir ulaşımının sınırlı olduğu o dönemde kuruluş yeri seçiminde etkili faktörlerden biriydi. Nitekim 1955'e kadar açılan bu sekiz fabrikada çalışan işçilerin hemen tamamına yakını, civardaki gecekondualarda ikamet eden yoksul halktan meydana gelmekteydi.

Yenişehir

BAKIRKÖY'DE 1955' den ÖNCE
SARAY KURULUŞLARI

1950-1998 YILLARI ARASINDA BAYRAMPAŞA'YA GE

LEN KURULUŞLAR

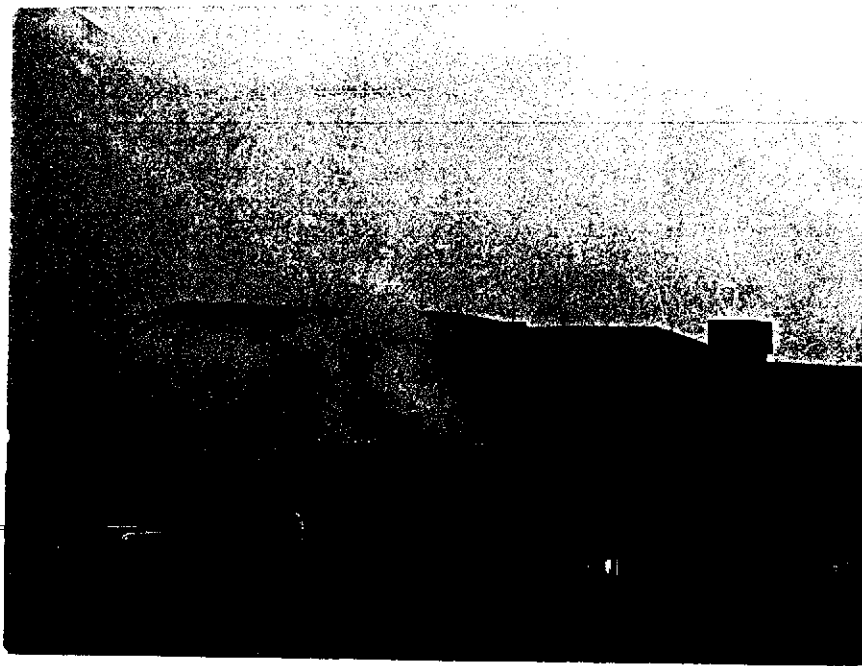
Kuruluşun Adı (Kurulduğu Yıl)	Bayrampaşa'ya Geldiği Yıl (Nereden Geldiği)	Bulunduğu Yer
Timsah Plastik Fab.	1950	Demirkapı Cad.
Üç Yıldız Lastik Fab.	1950	Demirkapı Cad.
Üzel Makine San.	1950	Kışla Cad. (Sirkeci'den)
Özgen San. ve Tic.	1952	Ferhatpaşa Cad.
K. Yılancıoğlu Yün ve İplik	1952	Kışla Cad.
Ömer Maliki ve Ortağı	1953	Uluyol
Erka Balata	1953	Kışla Cad.
Öz İş Koll. Şti.	1954	Kışla Cad.
1955'TEN SONRAKİ DÖNEM		
Branda Mensucat	1955	Cicoz Yolu
Deka Tekstil A.Ş.	1955	Uluyol
Pankurt	1955	Kışla Cad.
Pancar Motor	1956	Eski Edime Asfaltı
Denet Civata San.	1956 (1950)	Kışla Cad. (Sütlüceden)
As Ayakkabı ve Deri San.	1957	Uluyol
Demirbağ Madeni Eşya	1957	Kışla Cad.
İko Koll. Şir.	1957	Kışla Cad.
Bilge San.	1957	Talimhane Cad.
Rapidüs Metal End.	1958	Uluyol
Akiş Madeni Eşya	1958 (1944)	Kışla Cad. (Küçük Pazar'dan)
Yıldız Plastik	1959	Kışla Cad.
Şahlan Ütü	1960 (1926)	Uluyol (Karaköy'den)
Elektrolüx Buzdolabı Fab.	1960	Fabrikalar Sok.
Adnan Zarro Döküm Fab.	1959 (1956)	Kışla Cad. (Cicoz Yolu'ndan)
Mehmet Üretmen (Kapatıldı)	1950	Kışla Cad.
Yapar Biraderler Koll. Şti.	1961 (1948)	Bayrampaşa (Topçular'dan)
Tor Lastik Fab.	1961	Kışla Cad.
Konveyör Kauçuk Plastik San.	1962	Kışla Cad.
Cihan Komandit Ort.	1962	Kışla Cad. (Topkapı'dan)
Jumbo Madeni Eşya	1963 (1947)	Numunebağ Cad. (Topkapı'dan)
Komutekir Çelik Eşya	1963	Fabrika Sok. (Topkapı'dan)
Sedat San. ve Tic.	1963	Kışla Cad.
Alarko San. ve Tic.	1964	Tikveşli Yolu (Nakil)
Erkateks	1965	Kışla Cad. (Kağıthane'den)
Korçelik Madeni Eşya	1965 (1961)	Topkapı Maltepe Cad. (Kasımpaşa)
Özşahin Madeni Eşya	1965 (1944)	Fab. Sok. (Samatya'dan)
Net Cam Limited	1965 (1958)	Fab. Sok. (Bakırköy'den)
Gökova Mensucat	1965 (1952)	Ferhatpaşa Cad. (Yeşildirek'ten)
Kimya Teknik	1965	Kışla Cad.
E. İyidoğan Dokuma Fab.	1965	Tikveşli Yolu (Silivrikapı'dan)
A. Sarrafoğlu Dokuma Fab.	1967 (1959)	Kışla Cad. (Nakil)
G. ve A. Baker Ltd. Şti.	1968 (1927)	Kışla Cad. (Eyüp'ten)
Çelikyay	1972	Kışla Cad.b
Faruk Çam Ağır Makine	1977	Kışla Cad.
Desa Deri San.	1986 (1970)	Abdi İpekçi Cad. (Beyazıt'tan)

Bu dönemde kurulan sanayi kuruluşları içinde en önemlisi Uzel Makine Sanayi'dir. Bölgenin doğusunda yer alan Uzel 1960 yılında kurulmuştur. Eyüp Belediyesi sınırları içinde yer alıyor olmasına rağmen Bayrampaşa sanayi bölgesinin çok yakınında yer alması çalışan işçilerinin Bayrampaşa'dan olması ve çalışma konumuz olan alanı etkilemesi nedeniyle Uzel Makine Fabrikası Bayrampaşa sanayi bölgesi alanı içinde incelenmiştir.

Bu dönemde Bayrampaşa sanayi bölgesi, sınırları içindeki önemli ikinci kuruluş ise Kışla Caddesi üzerinde 1953 yılında faaliyete geçen Erka Balata San. A.Ş.'dir. Otomobil balata ve radyatörü imalatı yapan ERKA otodan sonra bu dönemde kurulan fabrikaların iplik ve dokuma üzerine çalışan kuruluşlar olması dikkat çekicidir. Dokuma alanında faaliyet gösteren bu firmalar aile işletmesi şeklindedir.

1955'e kadarki dönemde sanayinin kuruluşu başta çok ağır olmuştur. Bilindiği gibi İstanbul şehrinin gerek alansal, gerek nüfus, gerek sanayi açısından büyümesi 1950 yılından sonra hızlandı. 1955'ten sonra ise hem Anadolu hem Trakya Yakası'nda sanayi kuruluşlarının sayısı hızla arttı.

1955'e kadarki dönemdeki kuruluşların çoğu bölgenin doğusunda aralıklı olarak yerleşmişlerdir. 1955'ten sonraki dönemin özellikleri gözönüne alınarak Bayrampaşa sanayi bölgesine gelişmenin doğudan başlayıp güneye ve kuzeye doğru geliştiği söylenebilir.

1955'ten Sonraki Dönem

1955'ten sonraki dönemde sanayi faaliyetlerini etkileyen boş ve ucuz arazi, özelliği geniş çapta kaybolmuştur. Arazi azalıp pahalılaştırmış sanayiyle birlikte sanayi kuruluşlarının etrafı konut alanlarıyla dolmaya başlamış gerek sanayi, gerekse konut alanları hızlı bir şekilde kuzeye ve batıya doğru gelişmeye başlamıştır.

1955 sonrasında görülen bir özellikte çok katlı binaların, iş hanları ve sitelerin artmasıdır. Yıkılan tek katlı binaların yerini çok katlı iş hanlarının alması yatay gelişimin tamamlandığını ve dikey gelişimin hızla devam ettiğini göstermesi bakımından önemlidir. Fazla geniş alana ihtiyacı olmayan hafif madde kullanan sanayi kuruluşları için büyük sanayi siteleri çekici rol oynamaktadır.

1955'ten sonraki gelişme döneminde dikkati çeken bir diğer özellikte sanayi faaliyetlerinin çeşitlenmesidir. Bölge sanayiindeki çeşitlilik yüzde yüz artış göstermiştir. Tekstil, motor, deri, madeni eşya dökümü, elektronik eşya, cam sanayi bölgeye bu dönemde giren önemli kuruluşlardandır.

Bu çeşitlenme ve değişiklik Bayrampaşa'nın hızla bir şehir içi sanayi alanı haline gelmesi ile ilgilidir. Böylece şehir içinde gelişen sanayi kolları Bayrampaşa'da artmaya başlamıştır.

1955'den önceki dönemden farklı olarak sanayinin bölgeye gelmesiyle birlikte gecekondular sayısında artış söz konusudur. Bu gecekondularda yaşayan yoksul halk sanayi kuruluşları için bol ve ucuz iş gücü temini anlamına geldiği için sanayi için uygun koşulları yaratmıştır.

1955'ten sonraki gelişimde bölgenin resmen sanayi bölgesi ilan edilmesinin rolü büyüktür. Bu tarihlerde İstanbul çok genişlemiş boş arazi kalmamıştır. Şehrin çok uzağında yer alan tarlaların dahi parsellenip satışa çıkarıldığı bir dönemde hem Topkapı sanayi bölgesine hem Rami sanayi bölgesine yakın, ulaşım kolaylığına sahip, bol ve ucuz iş gücüne sahip Bayrampaşa'nın sanayi kuruluşları için cazibesi açıktır.

Bu dönemde Bayrampaşa sanayi bölgesine yeni kuruluşları çeken bir diğer faktörde sanayi faaliyetleri arasındaki bazı ilişkilerdir. Örneğin Otomotiv sanayii sektöründe üretim yapan Erka Balata, oto radyatörü ve balata üretmektedir. Erka'nın burada bulunması hellistik yay üreten çelik yay fabrikasının buraya gelmesine neden olmuştur.

1955-1960 yılları arasında Bayrampaşa'ya gelen sanayi kuruluşlarının sayısı 18'dir. Bu sayı 1961-1970 arasında 17'dir. 1998 itibarı ile Bayrampaşa'da faaliyet gösteren sanayi odasına kayıtlı işyeri sayısı 457'dir. (Harita 9A: Sanayi odası kayıtlarına göre Bayrampaşa'da sanayi tesisleri).

1955'ten sonra bölgeye gelen önemli kuruluşların başında Pancar Motor, Bilge Çelik Eşya San., Jumbo Madeni Eşya, Alarko San. ve Tic. sayılabilir.

BUGÜNKÜ YAPI VE DÜZEN GENEL ÖZELLİKLER

İstanbul Sanayiindeki Yeri

Bayrampaşa'nın ekonomik yapısının temeli ağır sanayiden küçük sanatlara kadar her büyüklükte sanayidir Çevresiyle birlikte ele alındığında İstanbul ölçeğinde ağırlığı olan geniş çalışma alanlarıyla bunun yarattığı konut alanlarının bir bütünüdür.

Madeni eşya, çeşitli makineler, otomotiv sanayi yedek parçası, dokuma, tekstil alanında faaliyet gösteren pek çok kuruluş mevcuttur. Bu sanayi kolları içinde otomobil sanayi İstanbul ölçeğinde değil Türkiye ölçeğinde öneme sahiptir. Traktör, araba makasları, jant, fren balatası, halisel yay, viraj çubuğu, civata, oto radyatörü amyant esaslı contalık levha, redektörler, dişliler, şanzıman üretimleriyle Türkiye ihtiyacına cevap veren pek çok kuruluş Bayrampaşa'da yer alır. Uzel, Pancar Motor, Pankurt, Erka Balata, Çukurova Ziraat bu kuruluşların başlıcalarıdır.

Otomobil sanayi kadar olmasa da madeni eşya sanayi alanında imalat yapan büyük pek çok kuruluş vardır. Jumbo Madeni Eşya, Bilge Çelik Eşya gibi kuruluşlar değişik türlerde madeni eşya imalatı yaparak ekonomiye katkıda bulunurlar. Üretim alanları değişik olduğundan İstanbul sanayi içinde şu kadar üretim yaparlar diyemiyoruz. Jumbo yıllık üretimini 35.000 düzine çatal-bıçak olarak verirken, Korçelik 10.000 adet masa, sandalye, çelik kasa ve dolap olarak vermektedir.

İşçi

Bayrampaşa sanayi bölgesinde sanayi odasına kayıtlı 457 tesiste çalışan işçi sayısı 15.536'dır. Dokuma, konfeksiyon, triko örme, çorap örme gibi alanlarda çalışan işçilerin çoğunluğunu kadın işçiler oluştururken ağır sanayi sektöründe çalışan işçilerin tamamına yakını erkek işçilerden meydana gelmektedir.

İşçilerin geldikleri yere göre sınıflandırmasında Yugoslav göçmenleri ve Anadolu'lular büyük çoğunluğu oluşturur. Bunun yanında Karadeniz'den gelenlerin sayısı da fazladır.

Bayrampaşa'daki sanayi kuruluşlarında çalışan işçilerin geneli Bayrampaşa'da oturmaktadır. Dışardan gelen işçiler ise Küçükköy, Gaziosmanpaşa, Esenler, Alibeyköy gibi civar semtlerden gelip gitmektedir. İşe gelip giderken büyük firmaların tamamı kendi servislerine sahip olduğu için servis araçları kullanılmaktadır. Küçük kuruluşlarda çalışanlar ise otobüs, minibüs gibi toplu taşıma araçlarını kullanmaktadır. Bir kısmı ise gidiş gelişlerde yaya olarak yürümektedir.

Ulaşım

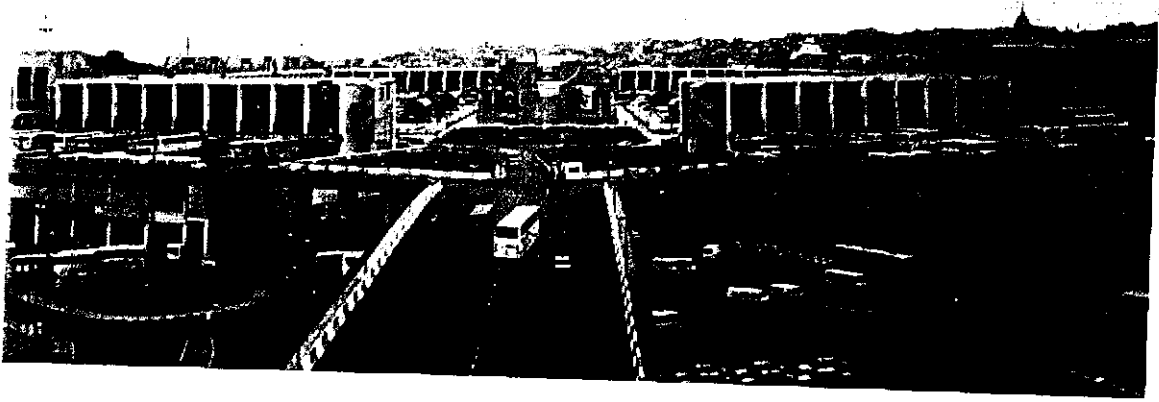
İstanbul dünün sayılı büyük şehirlerinden olup nüfusunun büyük çoğunluğunun göçlerle başka bölgelerden ve illerden geldiği düşünülürse bu insanların kendi memleketleri ile bağlantılı olması kaçınılmazdır. Bu da çok büyük iç ve dış hat yolcu potansiyeline sahip büyük bir otagara ihtiyaç duyulmasına neden olmuş 30.12.1986 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Uluslararası Anadolu ve Trakya Otobüsçüleri Demeği arasında yap-işlet devret sözleşmesine göre büyük bir otogar inşa edilmeye başlanmış Mayıs 1994'te ise Topkapı'da bulunan otogar Bayrampaşa'ya taşınmıştır.

Otogar ulaşım açısından Bayrampaşa'nın son derece önemli yollarının kesiştiği bir noktada yer alır. 02. TEM Otoyolu ile 01, E5 karayollarının kesiştiği noktadır.

Bayrampaşa Otogarı 242.000 m²'lik bir alan üzerine kurulmuştur. Tesisin kapladığı alan 110.000 m² olup 290.000 m²'lik kullanım alanına sahiptir.

Otogarda 168 acente, 350 otobüs firması, 350 işyeri faaliyetini sürdürmektedir. 600.000 yolcu taşıma kapasitesi ile Türkiye'nin en büyük otogarıdır. Otogara özel araç ve taksinin dışında firmaların servis araçları, metro, İETT otobüsleri ile gitmek mümkündür.

İstanbul'un hızla artan ulaşım sorununa çözüm olarak ortaya çıkan bir ulaşım şekli de metrodur. Bayrampaşa sınırları içinden geçen metro hattının dört istasyonu Bayrampaşa sınırları içindedir. Aksaray'dan kalkan Yenibosna veya Esenler yönüne giden metronun, Bayrampaşa-Sağmalcılar-Kartaltepe-Otogar istasyonları Bayrampaşa'dadır. 46 araçla hizmet veren metroda ortalama 7 dakikada bir araç geçmektedir. Metro her gün 5.30 ile 23.30 saatleri arasında çalışmaktadır.

Türkiye'nin en büyük otogarı olan Bayrampaşa Otogarı 600.000 yolcu taşıma kapasitesi olan 350 otobüs firmasına hizmet veren bir tesistir.

İstanbul trafiğine çözüm olarak düşünülen metronun dört istasyonu Bayrampaşa sınırları içinde yer almaktadır.

Bayrampaşa'da ulaşımda kullanılan diğer araçlar belediye otobüsleridir. 32 numaralı belediye otobüsünün çalışma hattı Murat Mahallesi-Eminönü'dür. 36 numaralı belediye otobüsü ise Karadeniz Mahallesi-Eminönü arasında çalışır. 156 kişi yolcu taşıma kapasitesine sahip bu otobüsler 15-20 dakika ara ile çalışır. Halk otobüsleri ise Yıldırım Mahallesi-Eminönü arasında çalışmaktadır.

Ulaşımda kullanılan bir diğer araç minibüslerdir. Bayrampaşa'da minibüsçüler derneğinden alınan bilgiye göre 320 adet minibüs Vezneciler-Bayrampaşa arasında 25 adet minibüs Gaziosmanpaşa-Bayrampaşa arasında çalışır. 5 dakika arayla kalkarlar.

Bayrampaşa'da sanayinin gelişmesinde, Eski Edime Asfaltı'na ve Topkapı Caddesi'ne yakınlık kısmında olsa etkisi olmuştur. Arazinin düz olması ulaşımı olumsuz yönde etkilememiştir. Abdi İpekçi Caddesi ve Eski Edime Asfaltı hem yolcu taşımada, hem sanayi maddelerinin taşınmasında kullanıldığı için bu iki caddede aşırı yüklenme söz konusudur. Özellikle sabah 7.30-9.30 akşam 15.00-18.30 arası işe gidiş-geliş saatlerinde trafikte tıkanmalar olmaktadır. Sanayinin yoğun olduğu alanlarda ise dar olan sokaklar ulaşımı zorlaştırmakta yüklenme ve boşaltmada güçlükler yaratmaktadır.

Bölge belediyeye ait otobüs yolu üzerinde olduğu için işe gidiş gelişlerde toplu taşıma araçlarından faydalanılmaktadır. Büyük sanayi kuruluşlarının hepsinin kendi personel servisleri vardır. İşçiler bu servislerle taşınmaktadır. Servislerin çalışma güzergahları Alibeyköy, Küçükköy, Gaziosmanpaşa, Esenler, Atışalanı gibi yakın ilçelerdir.

Bayrampaşa'nın iç ulaşımında ise bazı güçlükler vardır. Minibüs veya otobüs yolu üzerinde olmayan yerlere gidiş gelişler için yürümek zorunluluğu vardır. Mesela Murat Mahallesi'nden Altıntepsi Mahallesi'ne ya da Terazidere Mahallesi'ne gitmek isteyen kişi özel aracı yoksa yürümek zorundadır.

Bayrampaşa bir sanayi bölgesi için ekseriyetle dışardan çalışmaya gelenler vardır. Bunun dışında Bayrampaşa'da oturup ta İstanbul'un değişik ilçelerinde çalışmak zorunda olanlarda vardır. Bu kişilerde minibüs, otobüs ya da metroya kullanarak Vezneciler'e, Eminönü ve Aksaray'a kadar gelebilmekte buralardaki merkezlerden gidecekleri yerlerin vasıtalarına binebilmektedir.

MÜLKİYET

Bayrampaşa sanayi bölgesinde mülkiyet bakımından iki tip kuruluş vardır:

1. Kendilerine ait binalarda faaliyette bulunanlar,
2. Kiralık yerlerde faaliyette bulunanlar.

Yapılan anket sonuçlarına göre büyük kuruluşların tamamı kendilerine ait binalarda faaliyet göstermektedir. Kiralık yerlerde faaliyet gösteren kuruluşlar daha çok küçük sanatlardır. Büyük iş hanları içinde yer alan dükkanlar kiraya verilmektedir. Ancak bunlarında geneli kendi mülkünde faaliyet gösteren kuruluşlardan oluşur. Ancak sanayi kuruluşlarına kat kat kiraya verilen. 4-5 katlı iş hanları da mevcuttur.

Dağılım Düzeni

Sanayi kuruluşlarının dağılımını gösteren harita 9B'ye bakıldığında sanayi kuruluşlarının bölgenin doğusunda ve güneyinde yoğun olarak bulunduğu görülür. Ancak bölgenin doğusu ve güneyi arasında yoğunluk bakımından farklılık söz konusudur. Bölgenin güneyini meydana getiren Topkapı alt bölgesi çok daha yoğun olarak görünür. Bunun nedeni bu kısımda yer alan büyük sanayi sitelerinin her katında değişik alanlarda faaliyet gösteren çok sayıda tesisin bulunmasıdır. Bölgenin doğusunda yer alan büyük firmalar ise genellikle bahçe içinde bir kaç katlı müstakil binalardan oluşmaktadır. Örneğin Jumbo, Erka Balata, Pancar Motor, Uzel gibi firmalar oldukça geniş bir bahçe içinde bulunurlar ve üretim binaları 1-2 katlıdır. Bölgenin doğusunda yoğunluğun arttığı yerler sanayi sitelerinin bulunduğu alanları gösterir.

Bölgenin doğusu ve güneyi arasındaki boş alanda ise Maltepe Kışlası bulunur. Burası çevik kuvvet ve Bayrampaşa karakolu tarafından kullanıldığı için bu kısımda sanayi yoktur.

Murat Mahallesi sınırları içinde yer alan dökümcüler caddesinin bulunduğu kısım hemen konut alanlarının yanında başlar. Son derece fazla kirlilik yaratan Dökümcüler Sitesi'nin birkaç katlı blokları yer alır.

Bölgedeki sanayi kuruluşları üç doğrultuda gelişme göstermiştir. Kuzeyde Rami, batıda Esenler, Güneyde Londra Asfaltı doğrultusunda yayılan sanayi kuruluşları özellikle Rami doğrultusunda daha erken hızlı ve yoğun olarak gelişmiştir. Bu gelişmede Rami sanayi alanına yakınlık başlıca rolü oynamıştır. Batıda Esenler yönündeki gelişme sonucunda ise Bayrampaşa'nın adeta uzantısı olan ve Bayrampaşa'daki sanayi faaliyetleri sonucu oluşan Esenler meydana gelmiştir. Güneyde ise planlı olarak sanayinin gelişimine açılan Maltepe'de sanayi diğer yerlere göre daha planlı ve düzenli gelişmiştir. Bu kısmın gelişmesinde Topkapı Sanayi Bölgesi'ne yakınlık etkili olmuştur.

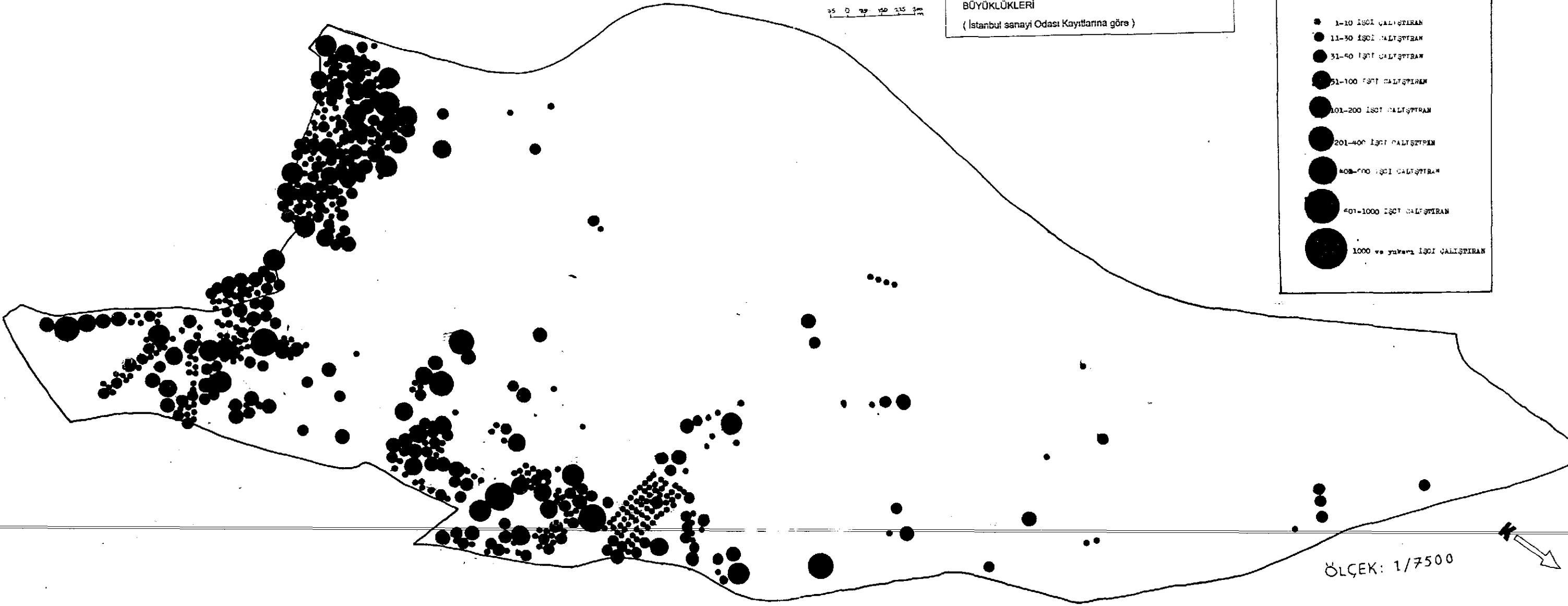
Bayrampaşa'nın ekonomik yapısında ağır sanayi kadar küçük sanatlarda önemli yer kaplamaktadır. Organize sanayi alanlarının içine girerek mahallelerin arasına dağılım göstermektedir. Konut alanları içinde faaliyet gösteren sanayi kolları daha çok konfeksiyon, torna-tesfiye, marangoz atölyeleri gibi hafif sanayi kollarıdır.

BAYRAMPAŞA'DA SANAYİ
TESİSLERİNİN DAĞILIŞI VE
BÜYÜKLÜKLERİ
(İstanbul Sanayi Odası Kayıtlarına göre)

95 0 25 50 75 100 125 150

- 1-10 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 11-30 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 31-50 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 51-100 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 101-200 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 201-400 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 401-700 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 701-1000 İŞÇİ ÇALIŞTIRAN
- 1000 ve yukarı İŞÇİ ÇALIŞTIRAN

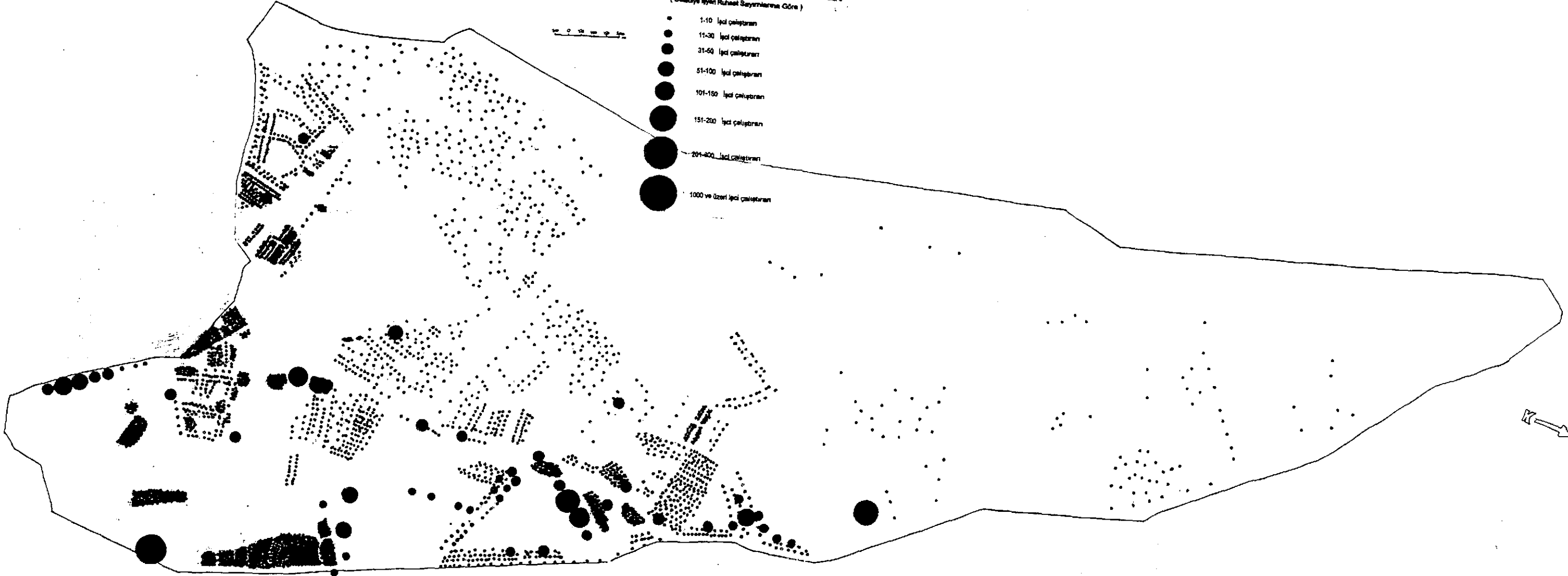
ÖLÇEK: 1/7500

SANAYİ TESİSLERİNİN DAĞILIMI VE BÖYÜKLÜKLERİ
(Belediye İyisi Ruhsat Sayılarına Göre)

- 1-10 İyisi Çalıştırıcı
- 11-30 İyisi Çalıştırıcı
- 31-50 İyisi Çalıştırıcı
- 51-100 İyisi Çalıştırıcı
- 101-150 İyisi Çalıştırıcı
- 151-200 İyisi Çalıştırıcı
- 201-400 İyisi Çalıştırıcı
- 1000 ve Özeri İyisi Çalıştırıcı

0 25 50 75 100 125 150 175 200 225 250 275 300 325 350 375 400 425 450 475 500 525 550 575 600 625 650 675 700 725 750 775 800 825 850 875 900 925 950 975 1000

BAŞLICA SANAYİ KOLLARI

Tez çalışmamızda 1927'den başlayarak Bayrampaşa'nın tarihsel gelişimi, nüfus ve sosyal yapısı, hizmetlerin dağılışı, sanayi faaliyetlerinin özellikleri, dağılışı, meydana gelişi, sanayi bölgeleri ve sanayi kolları incelenmiştir. Çalışmamızda sanayi faaliyetlerinin şehir içi dağılışı ve şehir meydana getirici özellikleri ortaya konmuştur. Konumuz iki araştırma alanıyla ilgilidir.

- 1- Nüfus, sosyal yapı ve tarihsel gelişimin incelenmesi
- 2- Tatbiki coğrafya çalışması

Araştırmamızda sanayi kuruluşları ile yapılan anketler, Belediyeden temin edilen işyeri ruhsat dökümleri, İstanbul sanayi odası bilgi işlem merkezinden alınan listeler ve İller Bankası'nın 1974 yılı Bayrampaşa rapor sonuçları esas alınmıştır.

Anketler için adreslerin bir kısmı sanayi odası kayıtlarından sağlanmıştır. Bayrampaşa'da sanayi odasına kayıtlı tesis sayısı 457'dir. Gerçekte ise faaliyette bulunan tesis sayısının 7135 olduğu düşünülürse yerinde yapılan araştırmalarla eksikler tamamlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada sanayi kuruluşları ziyaret edilerek sanayi ile ilgili anket sorularımız sorulmuştur. Anketler 1990 ve 1998 yılında yapılmıştır. Böylece hem 1990, hem 1998 yılındaki durum tesbit edilmiştir. 1970 yılı tesbitleri ise İller Bankası araştırma raporlarından temin edilmiştir.

Araştırma sonuçları 1/7.500 ve 1/5.000 ölçekli haritalar üzerinde gösterilmiştir. Ayrıca 1/1000 ölçekli nazım planları da kullanılmıştır.

Sanayi odası kayıtlarına göre 457 tesisin faaliyette bulunduğu Bayrampaşa'daki kuruluş sayısı bakımından sıralama yaparsak giyim sanayii 141 tesisle birinci sırada yer alır. 92 tesisle madeni eşya sanayii ikinci sırada 77 tesisle plastik sanayii üçüncü sırada bulunur.

<u>Sanayi Kolları</u>	<u>Tesis Sayısı</u>
1- Giyim Sanayii	141
2- Madeni Eşya Sanayii	92
3- Plastik Eşya Sanayii	77
4- Dokuma Sanayii	41
5- Elektrik-Elektronik Sanayii	22
6- Deri Sanayii	16
7- Otomotiv Sanayii	12
8- Kağıt Sanayii	9
9- Gıda Sanayii	8
10- Diğer Sanayi Kolları	<u>39</u>
Toplam:	457

Çalışan işçi sayısına göre sanayi kollarına sıralama yapılırsa 4999 işçi ile giyim sanayii gene birinci sırada yer alır. Bunu 2681 işçi ile madeni eşya sanayii 1301 işçi ile plastik sanayii izler.

<u>Sanayi Kolları</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1- Giyim Sanayii	4999
2- Madeni Eşya Sanayii	2681
3- Plastik Sanayii	1301
4- Dokuma Sanayii	903
5- Otomotiv Sanayii	780
6- Deri Sanayii	489
7- Elektrik-Elektronik Sanayii	405
8-Kağıt Sanayii	403
9-Gıda Sanayii	309
10- Diğer Sanayi Kolları	<u>1616</u>
Toplam:	13.886

Çalışmamıza esas olan 457 sanayi kuruluşunun büyüklük bakımından incelenmesinde çalışan işçi sayısı esas alınmıştır. Bunun nedeni bu konudaki bilgilerin daha sağlıklı olmasıdır.

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19 işçi çalıştıran	299	5048
20-50 işçi çalıştıran	113	3461
51-100 işçi çalıştıran	28	1560
101-299 işçi çalıştıran	13	1777
300-650 işçi çalıştıran	4	2040
Toplam:	457	13.886

Genel olarak 20'nin altında işçi çalıştıran kuruluşların fazla olduğu yukarıdaki tabloda görülmektedir. Kuruluşların 299'u bu kategoriye girmektedir.

Kuruluş Büyüklüğü bakımından sanayi kolları arasında farklar vardır. Bu sektörde çalışan işçi sayısı bakımından tesisler incelenirse

	<u>İşçi Sayısı</u>
Uzel Makine	1650
Pancar Motor	600
Erka Balata	485
Pankurt San A.Ş	172
Çelik Yay San A.Ş	49
	2956

Sadece 5 tesiste çalışan işçi sayısının 2956 olduğu görülür. Bu durumda otomotiv sanayiinde büyük kuruluşlar hakimdir. Diğer otomotiv sanayiine hizmet eden tesislerde çalışan işçi sayısı 20'nin altındadır.

Yaptığımız anket sonuçları göstermiştir ki sanayi faaliyetleri 1955'den sonra yani bölgenin sanayi bölgesi ilan edilmesinden sonra gelişmiştir.

Yıllara göre kurulan tesis sayısını aşağıdaki tabloda görmek mümkündür.

1941-1950	3
1951-1960	21
1961-1970	17
1971-1998	3
Toplam:	44

Fabrika niteliğindeki 44 sanayi kuruluşunun hangi yıllarda kurulduğunu gösteren tablomuzda görüldüğü gibi 1951-1970 yıllarını kapsayan dönemde fabrikaların sayısının hızla arttığı dikkat çekmektedir. 44 tesisin 38'i bu dönemde faaliyete geçmiştir. 1970'den sonra ise önemli çapta sanayi kuruluşunun Bayrampaşa'ya gelmemesi ise Bayrampaşa'da sanayinin gelişiminin durduğunu gösterir.

Yıllara göre sanayi kollarına dağılım ise şu şekilde gerçekleşmiştir.

<u>1941-1950</u>	<u>Tesis Sayısı</u>
Madeni Eşya Sanayii	1
Plastik Sanayii	2
Toplam:	3
1951-1960	
Madeni Eşya Sanayii	8
Plastik Sanayii	1
Dokuma Sanayii	6
Elektrik-Elktronik Sanayii	2
Deri Sanayii	1
Otomotiv Sanayii	3
Toplam:	21

1961-1970

Madeni Eşya Sanayii	4
Plastik Sanayii	2
Dokuma Sanayii	8
Elektrik-Elktronik Sanayii	1
Cam Sanayii	1
Kimya Sanayii	1
Toplam:	17

1971-1998

Madeni Eşya Sanayii	1
Otomotiv Sanayii	1
Deri Sanayii	1
Toplam:	3

Kurulan fabrikaların çalıştıkları sanayi kollarına göre dağılımı ise şu şekildedir

	Tesis Sayısı
Madeni Eşya Sanayii	14
Plastik Sanayii	5
Dokuma Sanayii	14
Elektrik-Elektronik Sanayii	3
Deri Sanayii	2
Otomotiv Sanayii	4
Cam Eşya Sanayii	1
Kimya Sanayii	1
Toplam:	44

Bayrampaşa'nın sanayisinde çeşitlilik söz konusudur. Sanayi kollarının 9 ana başlık altında toplanması mümkündür. Buna diğer sanayi kolları başlığı altında topladığımız sanayi koluda eklerirse bu sayı onu bulur. Çalışma bölgemizde yer alan sanayi kollarının başlıcaları incelenmiştir.

Giyim Sanayii

Madeni Eşya Sanayii

Dokuma Sanayii

Elektrik-Elektronik Sanayii

Deri Sanayii

Otomotiv Sanayii

Plastik Sanayii

MADENİ EŞYA SANAYİ

Madeni eşya sanayinin dağılımında herşeyden önce kuruluş sahibinin iradesi sözkonusudur. Bu nedenle de şehrin her tarafına dağılmıştır. 1930 yılından sonra madeni eşya imalathanelerini dağılımında hıfzısıhha kanunları etkili olmaya başlamıştır. Aynı kanunun 268. maddesine göre madeni eşya atölyeleri sınıflara ayrılmıştır. Bunlardan birinci sınıfa giren kuruluşların özel konutlardan uzak bulundurulması gerektiği belirtilmiş olup bu kuruluşlar 10 HP'den yukarı güç kullanmaktadır. İkinci sınıfa giren kuruluşlar ise 10 beygirden az güç kullananlar olup araba karoseri imal ve tamir atölyeleri, her çeşit madeni eşya imalatı yapan kuruluşlardır.

Birinci sınıfta yer alan kuruluşların kısmende olsa konut alanlarından uzak tutulması mümkün olurken ikinci sınıfta yer alan madeni eşya kuruluşlarının konut alanlarından uzak tutulmasına engel olunamamıştır. Ayrıca ikinci sınıfa dahil olan kuruluşlar zaman içinde büyüyerek birinci sınıfa dahil olabilmıştır. Kurulduğunda konut alanları içinde olmayan bazı birinci sınıf madeni eşya kuruluşları zaman içinde etrafı konut alanlarıyla çevrilmiştir. Bunun en güzel örneği Numunebağ Caddesi üzerinde yer alan Jumbo madeni eşya sanayini gösterebiliriz .

İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre Bayrampaşa'da 43 madeni eşya kuruluşu bulunmaktadır. Bu kuruluşları dört ana grupta toplamak mümkündür.

- a) Demir, tel çekme, çivi, civata döküm işleri,
- b) Makine alet ve yedek parça imali ve tamiri,
- c) Metal sanayi (Al-cu),
- d) Demir ve sac sanayi (ev ve büro eşyaları)

Madeni eşya sanayi kolunda makine kullanımı yaygın olduğu için çalışan işçi sayısı kuruluşların çoğunda 20'nin üstünde olmakla beraber 1-19 arasında işçi çalıştıran madeni eşya kuruluşlarının sayısı da az değildir.

		<u>Kuruluş Sayısı</u>	<u>Çalışan İşçi Sayısı</u>
1-19	İşçi Çalıştıran	27	239
20-50	işçi çalıştıran	14	383
21-100	işçi çalıştıran	-	-
101-299	işçi çalıştıran	1	146
300-650	işçi çalıştıran	1	<u>521</u>
	Toplam:	43	1289

Yukarıda verdiğimiz sayılar İstanbul Sanayi Odası bilgi işlem merkezi verileridir. Oysa Bayrampaşa Belediyesi işyerleri ruhsatlarına bakılırsa madeni eşya sanayiinde faaliyet gösteren kuruluş sayısının 43'ten çok fazla olduğu görülür. 534 madeni eşya imalatı yapan kurulmuş mevcuttur. Harita 10'da Bayrampaşa'da madeni eşya imalatı yapan kuruluşların dağılışı (Belediye verilerine göre) gösterilmiştir.

Belediye kayıtlarına göre madeni eşya kuruluşlarının mahallelere dağılışı şu şekildedir. (Makine Sanayii hariç)

Cevatpaşa Mah.	21
Yenidoğan Mah.	201
Vatan Mah.	38
Terazidere Mah.	69
İsmetpaşa Mah.	7
Altınepsi Mah.	47
Kartaltepe Mah.	35
Orta Mah.	64
Murat Mah.	<u>47</u>
	534

Makine imalatı ve tamiri yapan kuruluşları da bunlara eklersek bu rakamlar daha da artacaktır. İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre Bayrampaşa'da faaliyette bulunan makine imal ve tamiri yapan kuruluşlar ve çalıştıkları işçi sayısı şöyledir:

		<u>Kuruluş Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19	işçi çalıştıran	33	320
20-50	işçi çalıştıran	9	267
51-100	işçi çalıştıran	5	350
101-299	işçi çalıştıran	1	118
300-650	işçi çalıştıran	1	<u>337</u>
	Toplam:	49	1.392

Makine imal ve tamiri yapan kuruluşların büyük çoğunluğunda çalışan işçi sayısı 20'nin altındadır.

Makine sanayi dalında faaliyet gösteren 49 kuruluştan 33'ünde 20'den az işçi çalışmasında bunu kanıtlamaktadır.

Madeni eşya sanayi adı altında topladığımız her türlü makine imalatı ve tamiri yapan kuruluşların mahallelere dağılımı ise Belediye işyeri ruhsat dökümlerine göre şöyledir:

Yıldırım Mah.	3
Cevatpaşa Mah.	5
Kocatepe Mah.	7
Yenidoğan Mah.	83
Vatan Mah.	12
Terazidere Mah.	22
İsmerpaşa Mah.	1
Kartalpepe Mah.	3
Orta Mahalle	67
Murat Mahallesi	<u>16</u>
Toplam:	219

Sanayi odasına kayıtlı madeni eşya imalatı yapan toplam kuruluş sayısı 92'dir. Bu sayıya makine imalatı yapan kuruluşlarda dahildir. Bu kuruluşlarda çalışan işçi sayısı ise 2.773'tür.

Madeni eşya imalatı yapan bazı işletmelerin hacimlerinin büyüyerek ikinci sınıftan birinci sınıfa dönüşmesi, gerek sanayi planlarında getirilen kısıtlamalar gerekse işletmenin daha çok alana ihtiyaç duyması yüzünden işletmelerin büyük çoğunluğu şehir dışına taşınmayı düşünmektedir.

Rami alt bölgesindeki madeni eşya kuruluşlarının % 50'si İkitelli, Beylikdüzü, Düzce taraflarına taşınmayı düşünmektedir. Topkapı alt bölgesinde taşınmak isteyen kuruluşların oranı % 30'dur. İkitelli, Sultan Çiftliği, Amavutköy taraflarını tercih etmektedirler. Gaziosmampaşa alt bölgesinde bu oran % 40 olup Amavutköy tercih edilen yerdir. Bu kuruluşlar taşınmak istemelerine sebep olarak ulaşım, çevre kirliliği, kiralarn yüksekliği ve depolamada karşılaşılan zorlukları göstermektedirler.

Gerçektende kuruluşun büyümesi ve daha çok yere ihtiyaç duyması çevreye verdiği gürültü ve çevre kirliliği gibi nedenler şehir dışına taşınmayı gündeme getirmektedir. Diğer bazı sanayi kollarında olduğu gibi madeni eşya sanayiinde de işletmenin büyümesi yer değiştirmeyi gerektirir.

Çizmeci İş Merkezi TEM Otoyoluna giriş kavşağının hemen yanında yer alır.

Dökümcüler Sitesinde yer alan sokaklardan görüntü

Bayrampaşa'da madeni eşya imalatı yapan kuruluşların dağılımını gösteren harita 10 incelenirse Terazidere, Orta Mahalle, Yenidoğan Mahallesi ve Murat Mahallesi'nin en fazla yoğunluğa sahip mahalleler olduğu görülür. Yenidoğan Mahallesi'nde belediye işyeri ruhsat sayımına göre madeni eşya imalatı yapan makine sanayi dahil kuruluş sayısı 284'tür. Bunu 131 kuruluşla Orta Mahalle, 63 kuruluşla Murat Mahallesi izlemektedir. Bu mahallelerde yer alan kuruluşlar organize sanayi alanı içinde yer alan büyük sanayi siteleri içinde faaliyet gösterirler. Haritada noktaların sıklaştığı alanlarda bu sanayi sitelerinin bulunduğu alanları göstermektedir.

Birinci sınıf sanayiye giren bazı işletmeler eski kuruluşlar oldukları için hala şehir içinde faaliyet göstermektedirler.

Haritamızda dikkat çeken bir nokta ise madeni eşya sanayinin sanayi alanı olarak kabul edilen 79 hektarlık alan içinde dağılmış ve yoğun olduğudur. Madeni eşya sanayinin İstanbul ölçeğinde dağılımı incelenirse Bayrampaşa'nın yoğunluk bakımından Eyüp, Rami, Kağıthane, Alibeyköy'le bir likte en yoğun olan alanlardan biri olduğu görülür.

İstanbul'un karşı tarafında Kartal, Maltepe, Pendik ve Çayırova'da yer alan kuruluşlar ise büyük fabrikalar şeklinde olup yoğunluk fazla değildir. Şehir içinde yer alan madeni eşya kuruluşları çevrelerindekiyle göre daha küçüktür. 20'den az işçi çalıştıran kuruluşların sayısı fazladır. Kuruluş sayısı ve işçi sayısını gösteren tablolarımızda görüldüğü gibi Bayrampaşa'da bu özelliğe uymaktadır.

ÖLÇEK: 1/5000

PLANA SAĞDA İNŞAAT
YAPILAN BÖLGE
MAYI KURULUŞLARI
KALIN
YOL KURULUŞU (KURULUŞ)

YERİNE KURULUŞ

Madeni Eşya Sanayiine Örnek

DÖKÜMCÜLER SİTESİ

Madeni eşya sanayi kolunda inceleyeceğimiz örnek sanayi kolu olan Sarı Dökümcüler Sitesi'nin alanı 1950 yılında Sanayi Bakanlığı'nca Dökümcüler Sanayi Sitesi olarak belirlendi. 1956 yılında temeli atılan site 11.650 m²'lik bir alan kaplamaktadır. Türkiye'de kurulan ilk dökümcüler sitesi olması ve son derece verimli olması nedeniyle radyolara bile konu olan bu site kurulduğunda etrafında hiç yerleşim yeri bulunmuyordu.

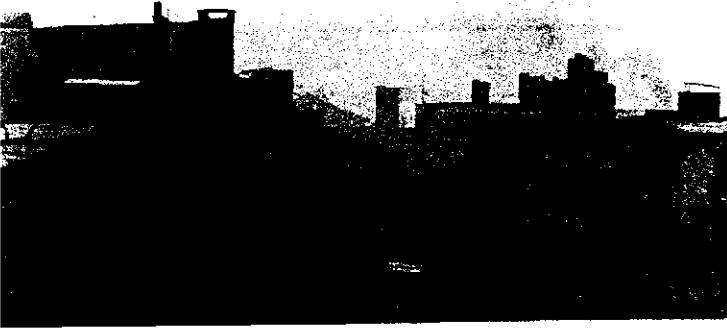
Başta Ermeni ve Rumlar'ın bulunduğu siteye gayri müstüm olan tebarın çekilmesinden sonra Türker yerleştiler.

Sarı Dökümcüler Sitesi Bayrampaşa'nın merkezi konumunda bulunan Muratpaşa Mahallesi sınırlarında kuruludur. Bayrampaşa'nın ortasında yer alması ve üç-dört mahalleyi etkileyecek büyüklüğü sahip olması nedeniyle sitenin yeri son derece önemlidir.

Sitede şu anda 140 işyeri mevcuttur. Sarı döküm, beyaz döküm, pik döküm çevreye en fazla zarar veren döküm türleri. Bunun yanında deri, boyama, metalcilik gibi iş kollarında faaliyet gösteren kuruluşlarda sitede yer alırlar.

Site yaklaşık 1960 yılında kurulmuş ve hiçbir teknolojik yenilik yapılmadan günümüze kadar gelmiştir. Kurulduğunda etrafında yerleşim alanı bulunmayan sadece Sağmalcılar köyünün bulunduğu bölge, Sarı Dökümcüler Sitesi'ni de içine alarak bugünkü büyüklüğü ulaşmıştır.

Sarı döküm % 65 bakır, % 35 çinko karışımı sonucu oluşan pirincin halk dilinde söylenen adıdır. Bundan çeşitli dayanıklı tüketim malları yapılır. Avize parçaları, musluk sifonları, sıhhi tesisat malzemeleri vb. Bunları eritmek için de fuel oil kullanılır.

Sarı dökümcüler sitesinde çıkan SO2 ve toz insan sağlığını tehdit etme boyutlarını çoktan aşmış haldedir ve yapılan ölçüm sonuçları da bunu göstermektedir.

Sarı dökümcüler yalnız Bayrampaşa'nın değil İstanbul'un da en önemli hava kirlenici kaynaklarından birisidir ve sitenin acilen buradan taşınması gerekmektedir.

Madeni eşya sanayi kolu içinde Sarı Dökümcüler Sitesi'ni örnek olarak seçmemizin nedeni sitenin çevreye verdiği zarardır. Bulunduğu alan ve işlevi açısından site iki büyük sorun yaratmaktadır. En önemli sorun sitenin havayı kirletmesidir. Gerek yakıtı, gerek ürettikleri dökümün çıkardığı gazlar açısından tehlike sınırlarını beşe ona katlayarak aşmaktadır.

İkinci sorun Bayrampaşa'nın son derece merkezi bir yerinde yer alan sitenin alanının hak ettiği gibi değerlendirilip, yararlanılamamasından kaynaklanmaktadır.

Bayrampaşa'nın en kıymetli yerinde bulunmasına rağmen teknolojiye ayak uydurulamaması üretim verimliliğini düşürmüştür.

Siteden çıkan gazlar yalnız çevreyi kirletmekle kalmayıp mahalle halkının da sağlığını tehdit etmektedir.

Arazinin meyilli olması nedeniyle, siteden çıkan atık sular kanalları tahrip ederken, döküm tozları da tıkanmalarına neden olmaktadır. Bölge eski bir yerleşim yeri olduğundan, ne sağlıklı bir alt yapı projesi oluşturmak, ne asfalt yapmak, ne de doğalgaz getirebilmek mümkündür.

17 Mayıs 1987'de Çevre Koruma Kontrol Daire Başkanlığı tarafından sitenin Bayrampaşa'dan nakledilmesi kararı alınmıştır. Ancak aradan 11 yıl geçmiş olmasına rağmen site hala taşınmamıştır.

Sitenin yeni yapılan İkitelli'de ki yerine taşınması, site çalışanlarına sağlıklı, teknolojiye uygun bir alanda çalışma imkanı sağlarken, bölgenin değerini daha fazla artıracak yeni projelerin yapılmasına da olanak sağlayacaktır.

DOKUMA SANAYİİ

Bayrampaşa'da dokuma alanında faaliyet gösteren firmaların çoğu küçük aile işletmeleri olup fason üretim yapmaktadırlar. Bu kuruluşların dağılışlarını tam olarak saptamak mümkün değildir. Bayrampaşa Belediyesi işyeri ruhsat dökümlerine göre bu sayı yaklaşık 477'dir. İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre dokuma sektöründe faaliyet gösteren kuruluş sayısı 41 olarak verilmiştir. Bayrampaşa'nın hemen her mahallesinde, bir katta hatta bir odada faaliyet gösteren bu kuruluşların özellikle giyim eşyası sanayii ile yakın ilişkisi vardır. Belediyenin tespitlerine göre bu kuruluşların mahallelere göre dağılışı şu şekildedir:

	<u>Tesis Sayısı</u>
Yıldırım Mahallesi	2
Cevatpaşa Mahallesi	3
Kocatepe Mahallesi	6
Yenidoğan Mahallesi	26
Vatan Mahallesi	65
Terazidere Mahallesi	182
İsmetpaşa Mahallesi	2
Altıntepsi Mahallesi	1
Kartaltepe Mahallesi	11
Orta Mahalle	76
Murat Mahallesi	<u>103</u>
Toplam:	477

Bayrampaşa'nın 1955'te resmi olarak sanayi bölgesi ilan edilmesinden önce faaliyette bulunan 8 tane fabrika mevcuttur ve bunun ikisi dokuma fabrikasıdır. 1952'de kurulan K. Yılancıoğlu Yün ve İplik Fabrikası Kışla Caddesi'nde Ömer Maliki ve Ort. Dokuma Fabrikası 1953'te Kışla Caddesi'nde üretime geçmiştir.

1955'ten sonra sanayinin Bayrampaşa'ya gelmesiyle birlikte dokuma ve iplik fabrikalarının sayısının arttığı görülür. Branda Mensucat San. 1955 yılında Cicoz Yolu'nda, Deka Tekstil A.Ş. aynı yıl Uluyol'da, Erka Tekstil 1965'te Kışla Caddesi'nde, Gökova Mensucat 1965'te Ferhatpaşa Caddesi'nde, E. İyidoğan Dokuma Fab. 1965'te Tikveşli Caddesi'nde A. Sarrafoğlu Dokuma Fab. 1967'de Kışla Caddesi'nde faaliyete geçmişlerdir.

İkinci sınıf sanayi grubunda yer alan dokuma kuruluşlarının bazılarının ilk faaliyete geçtikleri yer İstanbul'un değişik semtleridir. Daha sonra Bayrampaşa'ya nakil olmuşlardır. Örneğin Erkateks 1965'te Kağıthane'den nakildir. 1952'de Yeşildirek'te kurulan Gökova Mensucat 1965'te Bayrampaşa'ya taşınmıştır. E. İyidoğan Dokuma Fabrikası Silivrikapı'dan gelmiştir.

A. Sarrafoğlu Dokuma Fabrikası 1965'te nakil olmuştur.

İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre kuruluşların çalıştırdıkları işçi sayısına göre dağılımı şu şekildedir:

		<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19	İşçi çalıştıran	25	240
20-50	İşçi çalıştıran	13	448
51-100	İşçi çalıştıran	3	215
Toplam:		41	903

Daha öncede belirttiğimiz gibi dokuma sanayiinde 20'den daha az işçi çalıştıran birçok işletme vardır. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi 41 kuruluşun 25'inde çalışan işçi sayısı 20'nin altındadır. Orta ölçekli dokuma firmaları, kendi markalarıyla piyasaya mal veren kendi pazarını kurmuş firmalardır. Büyük ölçekli firmalar ise Türkiye çapında önemli olup ihracat ağırlıklı üretim yapmaktadırlar.

Bayrampaşa'da dokuma sanayinin dağılışında eşitlik sözkonusu değildir. Dokuma kuruluşlarının mahallelere dağılışını gösteren tablomuzda da görüldüğü gibi toplam 477 olan dokuma kuruluşlarının 65'i Vatan Mahallesi'nde, 182'si Terazidere Mahallesi'nde, 76'sı Orta Mahalle'de, 103'ü Murat Mahallesi'nde yer alır. Bu mahallelerde dokuma kuruluşlarının sayısı fazladır. Diğer mahallelerde ise dokuma kuruluşlarının sayısı 10'ar taneyi geçmez.

Bu dağılışta dikkat çeken nokta dokuma kuruluşlarının sayısının fazla olduğı mahallelerin Bayrampaşa sanayi alanı içinde yer alan mahalleler olmasıdır.

İstanbul'da dokuma sanayinin gelişmesi 1941-1950 arası dönemdir. 1949-1950 yılları arasında dokuma sanayinin yoğun olduğı alanlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde Bayrampaşa'da çok sayıda yeni işyerine sahip olmuştur.

Dokuma sanayiine ait fabrika ve atölyeler 1961'den sonraki dağılışları önem sırasına göre sıralanrsa,

1. Topçular-Rami,
2. Bomonti,
3. Topkapı-Sağmalcılar,
4. Zeytinburnu,
5. Kağıthane şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bayrampaşa'daki kuruluşlar önem sırasına göre 3. sırada bulunmaktadır.

Dokuma sanayiinde yer seçimini etkileyen en önemli faktör merkezi iş alanlarına yakınlıktır. Bunları işçi ve su faktörleri izler. Merkezi iş alanlarına yakınlık özellikle küçük kuruluşların yer seçiminde daha önemlidir. Bu yakınlıkta iplik piyasasına ve işveren kuruluşlara yakınlık özellikle önemlidir. Dokuma sanayinin başlıca pazarı giyim sanayii olduğı için, giyim sanayinin merkezi iş alanları ve çevresinde yoğun olarak yer alırlar.

Dokuma kuruluşlarının yer seçiminde etkili olan diğer faktörde geniş ve ucuz arazi olmuştur. Modern dokuma kuruluşları tek kat ve geniş binalar halinde inşa edilmektedir. Depolama ve park yeri gibi yerlerde göz önünde tutulursa alan faktörünün bu sektörde önemi daha da açık olarak ortaya çıkmaktadır.

Dokuma sanayinin Bayrampaşa'da gelişmesinde etkili olan bir diğer faktörde işçi faktörüdür. Yugoslavya'dan ve Bulgaristan'dan gelen göçmenler bu fabrikalar için ucuz ve bol iş gücünü karşılamaktaydı. Ancak günümüzde bu faktörde geniş ve ucuz arazi faktörünün önemini yitirmesi gibi değerini kaybetmiştir.

İstanbul'daki bütün sanayi kollarında görülen sübürbanizasyonun bu sanayi kolunu da etkilemiştir. Bayrampaşa'daki dokuma kuruluşları, benzer kuruluşlardan kopukluk alt yapı yetersizliği, yüklem-boşaltma zorluğu, çevre sorunu, ulaşım zorluğu gibi nedenlerle başka semtlere taşınmak istemektedir. Rami alt bölgesinde taşınmak isteyenlerin oranı % 40, Topkapı alt bölgesinde % 28, Gaziosmanpaşa alt bölgesinde % 60'tır.

Dokuma kuruluşlarına uyguladığımız anket sonuçlarının değerlendirmesine göre nereye taşınmak istersiniz sorunuza İkitelli, Keresteciler Sitesi, Büyükçekmece, Çerkezköy, Avcılar, Hadımköy, Çorlu olarak cevap vermişlerdir.

Dokuma kuruluşlarının % 46'sı hammaddesini İstanbul'dan temin ederken % 32'si Anadolu'dan % 3'ü Trakya'dan getirtmektedir. % 19'u ise hammaddesini yurtdışından ithal etmektedir.

Üretilen dokuma ürünlerinin % 44'ü İstanbul'a satılırken % 23'ü Anadolu'ya, % 13'ü Trakya'ya, % 20'si yurtdışına satılmaktadır.

Döşemelik kadife kumaş, örgü kumaş, perdelik tül, döşemelik kumaş, branda, yuvarlak örgü kumaş, dar dokuma başlıca dokuma ürünleridir.

Dokuma sanayii incelenirken çorap örme, triko örme verileri ilave edilmemiştir. Bu sanayi kolları giyim sanayii içinde ele alınmıştır.

Bayrampaşa Belediyesi işyeri ruhsat dökümlerine göre dokuma kuruluşlarının sayısı 477'dir. Çoğu küçük aile işletmesi olan bu tesislerin bir kısmı orta büyüklükte olup fason olarak çalışır. Büyük çapta olan dokuma tesisleri ise ithalat ağırlıklı üretim yapmaktadır. (Uluyol üzerinde yer alan Yeni Tekstil A.Ş. dokuma kuruluşlarından biridir).

Dokuma tesislerinin Bayrampaşa'ya dağılışında dikkat çeken nokta sanayi bölgesi içinde yer alıyor olmalarıdır. Konut alan olan mahallelerde sayıları son derece azdır.

Dokuma sanayiinde yer seçimini etkileyen en önemli faktör merkezi iş alanlarına yakınlıktır. Dokuma sanayii ile konfeksiyon sanayii arasında yakın ilişki vardır. Tesis sayısı bakımından en fazla kuruluşun konfeksiyon sanayiinde olduğu Bayrampaşa'da dokuma sanayiinin burada bulunmasını açıklamaktadır.

GİYİM EŞYASI SANAYİİ

1930 tarihli Hıfzısıha Kanunu'nda giyim eşyası sanayi kuruluşlarının bir kısmı ikinci bir kısmı üçüncü sınıfa dahil edilmiş ama büyüklük sınırı açıkça belirtilmemiştir. 1966 sanayi sahaları planında hepsi üçüncü sınıf sayıldığından bu sanayi geniş bir serbestlik içinde yer seçmiştir. 1966'da bu serbestlik büyüklükle sınırlanmışsa da dağılım devam etmiştir.

1966 sanayi planında 11'den az işçi ve 10 HP'den az güç kullanmak koşuluyla bu tip kuruluşların şehrin her yerinde kurulabileceği belirtilmektedir. Ancak büyüklük sınırlarının kontrol edilmesi zordur. Halen yürürlükte olan hükümlere göre, sanayi bölgeleri dışındaki eski sanayi kuruluşlarına büyüme olanağı tanınmaktadır. Durum böyle olunca bu sanayi kolunun kuruluş yerinin seçiminde işletme sahibinin arzusu büyük rol oynamaktadır.

Dokuma sanayiinde olduğu gibi giyim eşyası sanayiinde de çok fazla küçük işletme vardır. İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre giyim eşyası sektöründe faaliyet gösteren 141 kuruluş vardır. Triko, çorap konfeksiyon sanayi toplamı bu sayıyı vermektedir. Bu kuruluşların 24'ü çorap, 80'i konfeksiyon, 37'si triko sanayi alanındadır.

Giyim eşyası sanayiinde tesislerin çalışan işçi sayısına göre büyüklükleri incelenirse.

		<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19	İşçi çalıştıran	67	709
20-50	İşçi çalıştıran	50	1521
51-100	İşçi çalıştıran	15	979
101-299	İşçi çalıştıran	8	1125
3000-650	İşçi çalıştıran	1	665
	Toplam:	141	4.999

Görüldüğü gibi işyerlerinin % 48'inde 20'den az işçi çalışmaktadır.

Giyim eşyası sanayii İstanbul'da oldukça eski bir faaliyet olmakla beraber gelişmesi 1950'den sonra olmuş atölyelerin yanında büyük fabrikalarında kurulması bundan sonra meydana gelmiştir.

Sayıları sanayi odası kayıtlarına göre 141'i bulan bu kuruluşların belirli imalat kollarında yoğunlaşmış oldukları görülür. Giyim eşyası sanayi kolundaki kuruluşları

1. Trikolaj,
2. Çorap,
3. Konfeksiyon olarak üçe ayırmak mümkündür.

Triko alanında faaliyet gösteren kuruluş sayısı 37, çalışan toplam işçi sayısı 741'dir.

		<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-9	İşçi çalıştıran	26	235
21-50	İşçi çalıştıran	8	235
51-100	İşçi çalıştıran	2	126
100-299	İşçi çalıştıran	1	145
Toplam:		37	741

Trikolaj sanayiinde faaliyet gösteren kuruluşların % 70'inde 20'den az işçi çalışmaktadır.

% 21'ini ise 20-50 arasında işçi çalıştıran kuruluşlar oluşturur.

Çorap imali yapan Bayrampaşa'daki kuruluşların sanayi odası kayıtlarına göre sayısı 24'tür. Büyüklük bakımından incelenirse,

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>	
1-9	İşçi çalıştıran	14	148
20-50	İşçi çalıştıran	6	168
51-100	İşçi çalıştıran	1	62
101-299	İşçi çalıştıran	3	466
Toplam:	24	844	

Çorap sektöründe çalışan tesislerin % 58'inde 20'den az işçi çalışmaktadır. % 25'inde ise 20-50 işçi çalışmaktadır.

Konfeksiyon kuruluşlarının sayısı sanayi odası kayıtlarına göre 80'dir. Bu sektörde çalışan işçi sayısı 3414'tür.

Büyüklik bakımından incelenirse,

		<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-9	İşçi çalıştıran	27	326
20-50	İşçi çalıştıran	36	1118
51-100	İşçi çalıştıran	12	791
101-299	İşçi çalıştıran	4	514
299-650	İşçi çalıştıran	1	665
Toplam:		80	3.414

Konfeksiyon sanayiinde çalışan kuruluşların % 33'ünde 20'nin altında işçi çalışmaktadır. % 45'inde 20-50 işçi, % 15'inde 51-100 işçi çalışmaktadır. Çorap ve trikodan farklı olarak 20'den az işçi çalıştıran tesislerin oranı bu sektörde daha azdır. Orta büyüklükte tesis sayısı konfeksiyon sanayiinde % 45'i bulmaktadır.

Giyim eşyası sanayiinin Bayrampaşa'daki dağılışında şehiriçi dağılış hakimdir.

Sanayi odasına kayıtlı tesis sayısı 141'ken Bayrampaşa Belediyesi işyeri ruhsatları sayımına göre giyim eşyası sanayi tesislerinin sayısı 1054'tür. Bunların 246'sı triko 95'i çorap, 713'ü konfeksiyon imalatı yapan kuruluşlardır.

Trikotaj alanında çalışan tesislerin mahallelere dağılışı aşağıdaki gibidir.

Kocatepe Mahallesi	3
Yenidoğan Mahallesi	38
Vatan Mahallesi	14
Terazidere Mahallesi	22
İsmetpaşa Mahallesi	65
Altıntepsi Mahallesi	23
Kartaltepe Mahallesi	16
Murat Mahallesi	<u>65</u>
Toplam:	246

Çorap imalatı yapan tesislerin mahallelere dağılışı ise aşağıdaki gibidir.

Yıldırım Mahallesi	7
Kocatepe Mahallesi	2
Yenidoğan Mahallesi	34
Vatan Mahallesi	3
Terazidere Mahallesi	29
İsmetpaşa Mahallesi	2
Orta Mahallesi	8
Murat Mahallesi	<u>10</u>
Toplam:	95

Konfeksiyon alanında çalışan tesislerin mahallelere dağılışı ise

Cevatpaşa Mahallesi	85
Kocatepe Mahallesi	78
Yenidoğan Mahallesi	122
Vatan Mahallesi	11
Terazidere Mahallesi	83
İsmetpaşa Mahallesi	41
Altıntepsi Mahallesi	46
Kartaltepe Mahallesi	123
Orta Mahallesi	209
Murat Mahallesi	94
Toplam:	713

Bayrampaşa'da faaliyet gösteren sanayi kollarını tesis sayısı bakımından sıralayacak olursak 141 tesisle giyim sanayii ilk sırada yer alır. (Sanayi odası kayıtlarına göre)

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1. Giyim Sanayi	141	4.999
2. Plastik Sanayi	77	1.301
3. Madeni Eşya Sanayi	92	2.681
4. Dokuma Sanayi	41	903
5. Elektrik-Elektronik	22	405
6. Deri Sanayi	16	489
7. Otomotiv Sanayi	12	780
8. Kağıt Sanayi	9	403
9. Gıda Sanayi	8	309
10. Diğer Sanayi Kolları	39	1.616
Toplam:	457	13.886

4.999 çalışan işçi sayısı ile da giyim sanayi genelinde birinci sıradadır. Bu sektörde çalışan işçilerin büyük çoğunluğunu bayan işçiler oluşturmaktadır.

Giyim eşyası imal eden kuruluşların belirli dallarda yoğunlaştığını belirtmiştik.

Bunlardan çorap dokuması yapan kuruluşların Yenidoğan Mahallesi'nde ve Terazidere Mahallesi'nde yoğunlaştığı görülür. Gerçekten de Bayrampaşa'daki çorap imalathanelerinin % 36'sı Yenidoğan Mahallesi'nde % 30 Terazidere Mahallesi'nde yer alır. Yenidoğan Mahallesi'nde yer alan Çorapçılar Mühendisler İş Ham, Örmeciler İş Ham gibi hanlar da. Terazidere Mahallesi'nde yer alanlar Ayrancı Sanayi Sitesi'ndeki katlarda dağılmış olarak bulunurlar. Sanayi hanlarının ve işhanlarının değişik katlarında yer alan çorap imali yapan bu kuruluşların % 58'i 20'den az çalıştıran küçük tesislerdir.

Triko dokuma sanayiinde faaliyet gösteren tesislerin Yenidoğan Mahallesi, İsmetpaşa Mahallesi ve Murat Mahallesi'nde yoğunlaştığı görülür. Triko atölyelerinin % 15'i Yenidoğan Mahallesi'nde, % 26'sı İsmetpaşa Mahallesi'nde, % 23'ü Murat Mahallesi'nde bulunur. Yenidoğan Mahallesi'nde yer alan trikocular işhanları içinde faaliyette bulunurken (Mühendisler İş Hanı, Trikocular İş Hanı gibi) öbür mahallelerde yer alanlar daha çok konut alanları arasına dağılmış olarak bulunurlar.

Konfeksiyon sanayinin mahallelere dağılışı da dikkat çeken nokta ise tüm mahallelere dağılmış belediyenin tespit edebildiği 713 tesisin bulunmasıdır. Küçük sanayi kollarının dağılışı gösteren harita 11'de triko ve konfeksiyon sanayinin dağılışı gösterilmiştir.

Konfeksiyon sanayii, sanayi alanı dışına taşarak konut alanları içine kadar girmiştir. Gerçekten de Bayrampaşa'daki konfeksiyon kuruluşlarının büyük çoğunluğu binaların alt ve bodrum katlarında faaliyet gösteren küçük kuruluşlardır. Bunların % 33'ü 20'den az işçi çalıştıran, fason olarak çalışan hazır giyim, penye dikim alanlarında faaliyette bulunan kuruluşlardır.

Bol işçi teminin olması, ulaşım kolaylığı, pazara yakınlık giyim sanayi kuruluşlarının burayı tercih etmelerine sebep olmuştur. Belli başlı kuruluşlar Osmanbey, Beyoğlu, Mahmutpaşa'ya satış yapmaktadırlar. Bir kısım kuruluşlar ise direkt Anadolu'ya satış yaparken ihracat ağırlıklı çalışan giyim kuruluşları da mevcuttur.

Bu sektörde çalışan işçiler genellikle Bayrampaşa içindedir. Ama bunun yanında Küçükköy, Gaziosmanpaşa, Beşyüzler, Karadeniz Mahallesi'nden gelen işçilerde vardır. Giyim sanayiindeki tesislerin geneli küçük işletmeler olduğundan servis araçları yoktur. Bu nedenle işe gidiş gelişlerde işçiler kendi imkanlarını kullanırlar, minibüs, otobüs, metro gibi toplu taşıma araçlarını kullanırlar. İşçilerin büyük çoğunluğu göçmen, Karadenizli, ve Doğu Anadolu'dur.

PLASTİK SANAYİİ

Bayrampaşa'nın resmi organlar tarafından 1955 yılında resmi olarak sanayi bölgesi ilan edilmesinden önce faaliyette bulunan sekiz tane fabrika bulunuyordu. Bu fabrikalardan ikisi lastik fabrikasıydı. Demirkapı Caddesi'nde 1950'de kurulan bu fabrikalardan biri Timsan Lastik Fabrikası diğeri Yıldız Lastik Fabrikası'dır. Bölge sanayi bölgesi kabul edildikten sonra çok çeşitli sanayi kolları Bayrampaşa'ya yerleşmiştir. Plastik ve lastik üzerine imalat yapan fabrikalarda bunlardandır. 1959 yılında Kışla Caddesi'nde kurulan Yıldız Teknik Plastik Fabrikası, 1961'de Tor Lastik Fabrikası, 1962'de Konveyör Kauçuk ve Plastik Sanayi bunlardan büyük çapta olanlardır. Tüm Türkiye'de olduğu gibi plastik sanayiinde de faaliyette bulunan kuruluşların sayısı 1965'ten sonra artmıştır. Bu artış Bayrampaşa'da da yaşanmıştır. Bu sanayi kolunda çalışan tesislerin ortak özelliği % 79'unun 20'nin altında işçi çalıştıran küçük işletmeler olmasıdır. İstanbul Sanayi Odası bilgi işlem merkezinden alınan kayıtlara göre tesislerin büyüklüğü incelenirse bu durumu açıkça görülür.

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19 İşçi çalıştıran	61	588
20-50 İşçi çalıştıran	12	400
51-100 İşçi çalıştıran	3	195
101-299 İşçi çalıştıran	1	118
Toplam:	77	1.301

Bölgede sanayi odasına kayıtlı 77 kuruluş vardır ve 61'inde 20'den az çalışmaktadır.

Plastik imalatı yapan kuruluşların mahaallere dağılışı şu şekildedir. (Belediye iş yeri ruhsat kayıtlarına göre) küçük sanayi kollarının dağılışını gösteren harita 11'de plastik sanayinin mahallelere dağılışı izlenebilir.

Cevatpaşa Mah.	3
Kocatepe Mah.	3
Yenidoğan Mah.	109
Vatan Mah.	99
Terazidere Mah.	104
İsmetpaşa Mah.	3
Altıntepsi Mah.	5
Kartaltepe Mah.	7
Orta Mah.	95
Murat Mah.	65
Toplam:	493

Bayrampaşa'daki sanayi kolları tesis sayısına göre sıralanmasında plastik sanayi giyim sanayi ve madeni eşya sanayiinden sonra üçüncü sırada yer alır. Mahallelere dağılımı gösteren yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi tesislerin yoğunluk kazandığı Yenidoğan Mah., Vatan Mah., Terazidere Mah., Orta Mah. ve Murat Mahahalle'si Organize sanayi bölgeleri içinde yer alan mahallelerdir. Plastik sanayi kolunda çalışan tesislerin çoğu kiraladıkları katlarda iş hanlarında faaliyette bulunurlar.

Büyük tesisler ise büyük ve müstakil binalarda çalışırlar. Bu sanayi kolunda yer seçiminde en önemli faktör merkezi iş alanlarından uzak olmayan, ayrıca kirası uygun yerlerdir. Ayrıca küçük kuruluşların yer seçiminde hammaddeye yakınlık önemlidir. Çünkü plastik sanayinin hammaddesi büyük oranda yurt dışından getirilmekte ve buradan küçük işletmelere satılmaktadır. Bu sektörde etkili olan bir diğer faktörde pazara yakınlıktır. Üretilen mamül maddelerin Türkiye dağıtımının başlangıç yeri merkezi iş alanlarıdır. Böylece merkezi iş alanları hem hammaddenin temin edildiği, hem mamül maddelerin satıldığı yer olarak önem kazanmaktadır.

İstanbul'da bütün sanayi kollarında sübürbanizasyon yaşanmaktadır. Bayrampaşa'daki plastik işleme sanayiinde de bu durum görülmektedir. Büyüyen firmalar şehrin içini terk ederek şehrin dışında bol ve ucuz arazisi olan, ulaşım kolaylığına sahip yerlere gitmeyi düşünmektedirler. Beylikdüzü, İkitelli tercih edilen başlıca yerlerdir.

Plastik sanayii alanında faaliyette bulunan kuruluşların mamül maddeleri arasında, plastik granül, plastik ambalaj, plastik ev aletleri, plastik doğrama aksesuarları, plastik ayakkabı tabanı, plastik enjeksiyon mamülleri, plastik borular yer alır.

1959 yılında Kışla Caddesi'nde faaliyete geçen Teknik Plastik Fabrikası.

ELEKTRİK-ELEKTRONİK SANAYİİ

Bayrampaşa'da elektrik-elektronik alanında faaliyet gösteren kuruluş sayısı sanayi odası kayıtlarına göre 22'dir. Bu tesislerde çalışan işçi sayısı 405'tir.

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19 İşçi çalıştıran	14	162
20-50 İşçi çalıştıran	7	173
51-100 İşçi çalıştıran	1	70
Toplam:	22	405

Elektrik-elektronik alanında faaliyette bulunan tesislerin % 63'ü 20'den az işçi çalıştıran küçük işletmelerdir. Bu sektör Bayrampaşa'da yeni gelişen sektörlerdendir. Elektrik malzemeleri, radyo montajı ve aksamı imali, elektrik kablo kanalı ve elektrik panosu, starter ampulü; starter, hoparlör, televizyon anten ve aksesuarı, kollektif anten, elektrik kontrol kalemi bu sanayi kolunda üretilen başlıca mamüllerdir.

Bu sektörde çalışan tesislerin büyük çoğunluğu kiracıdır. Yapılan anket çalışması sonuçlarına göre Bayrampaşa'nın tercih edilmesinde piyasaya yakın olması, sanayi sahası olması ve ulaşım kolaylığı etkili olmuştur. Bu sektördeki tesis sahipleri yerlerinden memnun değiller, Güneşli ve İkitelli tarafına taşınmayı düşünmektedirler.

Elektrik-elektronik sanayiinde çalışan işçilerin hemen hepsi erkek olup, Erzurum, Çanakkale, Çankırı'dırlar. Gaziosmanpaşa, Gazi Mahallesi, Fatih ve Bayrampaşa'da oturan işçiler, işe gidiş gelişlerde otobüs, minibüs gibi toplu taşıma araçlarından faydalanmaktadır.

Tesislerin bulunduğu alan sanayi alanı içinde olup etrafı diğer sanayi dallarında faaliyet gösteren kuruluşlarla çevrilidir. Şehir suyu ve şehir çarmanı kullanılmaktadır.

DERİ SANAYİİ

1970'ten sonra Bayrampaşa'da gelişen sanayi koludur. Tesis sayısı ve büyüklüğü bakımından bölgedeki kuruluşlar incelenirse İstanbul Sanayi Odası kayıtlarına göre bu sektörde çalışan 16 kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşlarda çalışan işçi sayısı 489'dur.

		<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19	İşçi çalıştıran	8	88
20-50	İşçi çalıştıran	6	210
51-100	İşçi çalıştıran	1	51
101-299	İşçi çalıştıran	1	140
	Toplam:	16	489

Deri sanayiinde faaliyet gösteren kuruluşların % 50'sinde 20'den az işçi çalışmaktadır.

% 37'sinde 20-50 arasında işçi çalışan orta büyüklükte işletmelerdir.

Ayakkabı, bot, çanta, kemer, deri kaban, mont başlıca üretimi yapılan mamül maddelerdir. Üretilen mamül maddelerin % 60'ı, İstanbul pazarna gönderilirken % 20'si Anadolu'ya yolların. % 20'si ise yurtdışına ihraç edilir.

Bu sanayi kolunda çalışan tesislerin % 33'ü bulunduğu yerden çevre, ulaşım, yer sorunu gibi nedenlerle taşınmak istemektedir. Çorlu, Sefaköy, İkitelli taraflarına gitmeyi düşünmektedirler.

Deri sanayiinde kullanılan deri ve astarlık deri piyasadan ve ithalat yoluyla temin edilmektedir. Bu sanayi kolunda çalışan işçilerin % 17 gibi az bir kısmını bayan işçiler oluştururken % 83 gibi büyük çoğunluk erkek işçilerden meydana gelmektedir. İşçiler işe gidiş gelişlerinde toplu taşıma araçlarını kullanmaktadırlar.

Deri sanayiinin mamül maddelerinin üretim miktarı hakkında tam bir rakam veremiyoruz. Örnek olarak anket uyguladığımız bu alanda Bayrampaşa'da faaliyet gösteren en büyük kuruluş olan 450 kişinin çalıştığı Matraş Deri'yi incelersek,

Deri saraciye (çanta, bond, valiz, evrak çantası vs.)

191.400 adet yıllık

Deri ayakkabı (Bayan, erkek, çocuk)

129.600 çift yıllık

Deri dış giysi (konfeksiyon)

9.750 adet yıllık üretim miktarı verilmiştir.

Müstakil iki ayrı binada yer alan Matraş Deri'nin bir binası personele ait olup diğer binada ise üretim yapılmaktadır. İstanbul'un değişik yerlerinde yer alan 8 tane mağazasının yanında İstanbul dışında İzmir'de ve Çorlu'da deri işleme fabrikaları da bulunmaktadır.

Deri sanayiindeki tesisler alan, su, hammadde temini, pazar sorunu gibi kuruluş yeri güçlüğü çektiğinden Çorlu, Sefaköy gibi Bayrampaşa dışındaki yerlere taşınmayı düşünmektedirler.

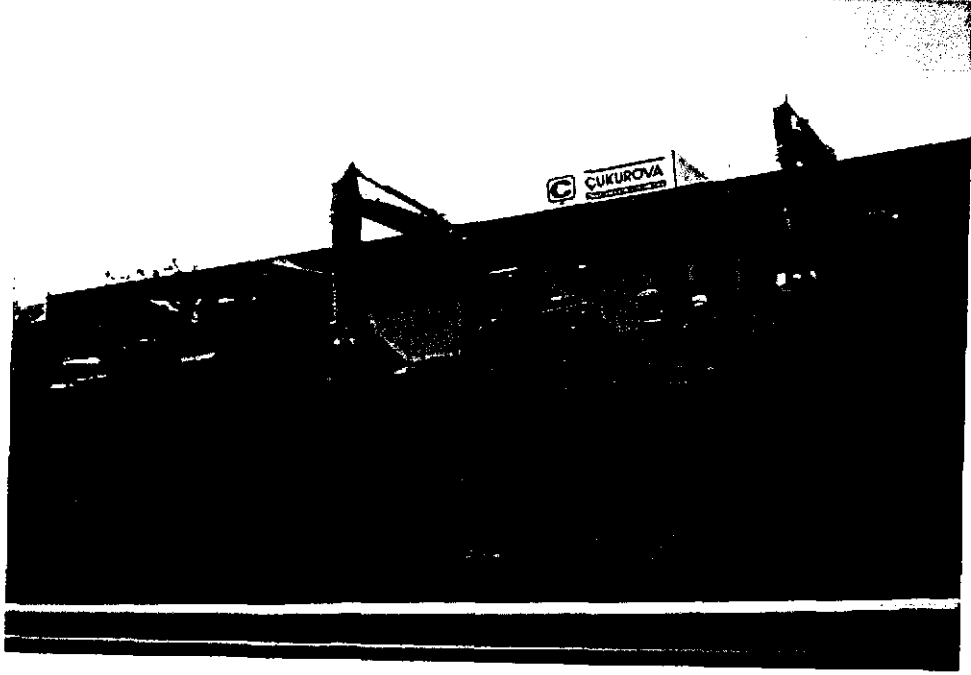
OTOMOTİV SANAYİİ

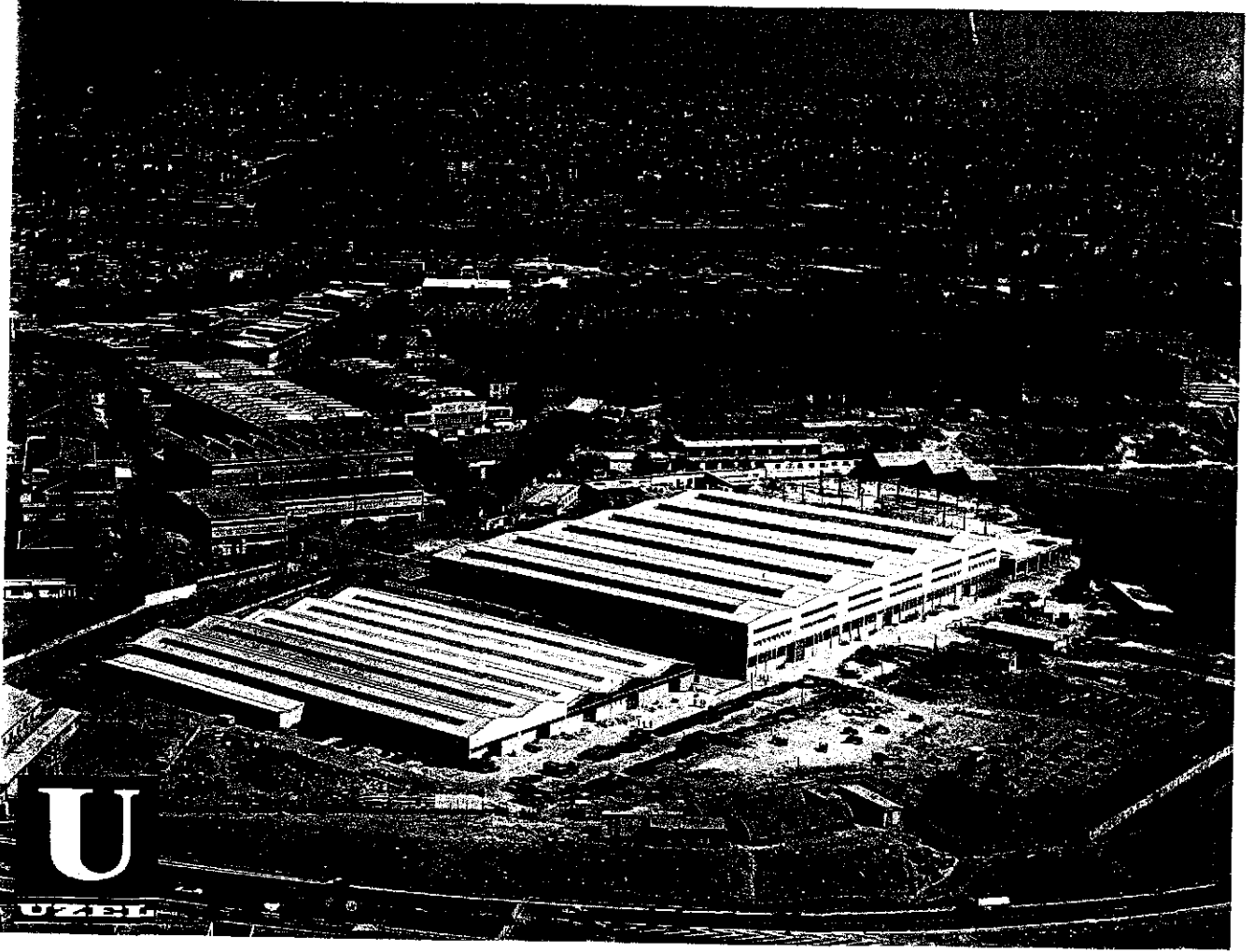
Bayrampaşa'da otomotiv sanayiinde faaliyette bulunan ve sanayi odasına kayıtlı tesis sayısı 12 bu sektörde çalışan işçi sayısı 780 olarak görülmektedir.

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1-19 İşçi çalıştıran	8	74
20-50 İşçi çalıştıran	2	59
51-100 İşçi çalıştıran	-	-
101-299 İşçi çalıştıran	1	130
300-650 İşçi çalıştıran	1	517
Toplam:	12	780

Bu verilere göre otomotiv sanayiinde faaliyet gösteren kuruluşların % 66'sında 20'den az işçi çalışmaktadır. % 16'sında ise 20-50 arasında işçi çalışmaktadır. Bu rakamlar sektörde faaliyet gösteren küçük işletmelerin durumunu yansıtmaktadır. Çünkü Bayrampaşa'da yer alan otomotiv sanayiine hizmet veren büyük kuruluşlar Türkiye'nin belli başlı firmalarıdır. Gerek çalıştırdıkları işçi sayısı, gerekse üretim miktarlarıyla yalnız İstanbul sanayiinde değil Türkiye sanayiinde de söz sahibidir. Pankurt, Pancar Motor, Arge Otomotiv, (Erka Balata), Çelikyay, Uzel Makine otomotiv sanayiinin önde gelen kuruluşlarıdır. Bu fabrikaların Bayrampaşa'ya geliş tarihleri incelenirse ilk defa 1950'de Kışla Caddesi'nde kurulan Uzel Makine Sanayi gelmiştir. Bunu 1953 yılında Kışla Caddesi'nde kurulan Erka Balata izlemiştir. (Erka'nın adı iflasının alınmasından sonra Arge Otomotiv olarak değiştirilmiştir. Fakat Erka adı ile üretime devam etmektedir). Bayrampaşa'nın resmi makamlarca sanayi bölgesi kabul edilmesinden önce iki büyük otomotiv kuruluşu Bayrampaşa'ya gelmiş ve faaliyete geçmişti. Bölge sanayi bölgesi olduktan sonra otomotiv ürünleri imalatı yapan kuruluşların sayısında ani bir artış olmuş iki olan fabrika sayısı 5'e yükselmiştir. 1955 yılında Pankurt Kışla Caddesi'nde, 1956 yılında Pancar Motor Eski Edirne Asfaltı üzerinde. Aynı yıl Çelikyay Kışla Caddesi üzerinde üretime başlamıştır. Pankurt Kağıthane'den, Çelikyay Alibeyköy'den Bayrampaşa'ya nakil olurken diğer fabrikaların kuruluş yeri burasıdır.

Bu tesislerin buraya yerleşmesinde etkili olan faktörlerin başında bol ve ucuz arazi, ucuz işgücü bulma imkanı, ulaşım kolaylığı hammadde temininde kolaylık, enerji temin kolaylığı, pazarlama kolaylığı gibi faktörler etkili olmuşsa da anket sorularımızda tüm tesis yetkilileri yerlerinden memnun olmadıkları cevabını vermişlerdir. Bayrampaşa'nın şehrin çok içinde kalması ve çevre sorunları şehirden taşınmalarını gündeme getirmektedir.

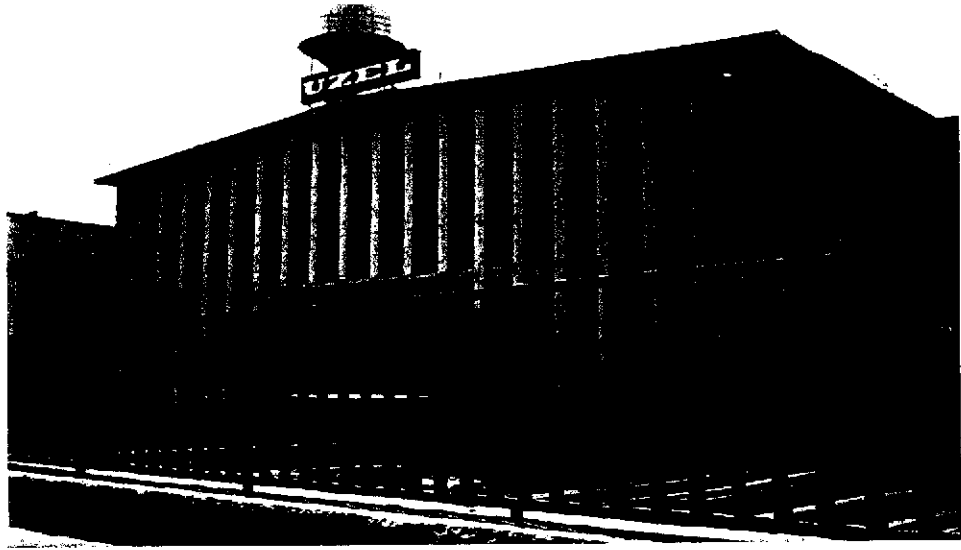

1.650 işçinin çalıştığı Uzel Makine San. A.Ş. Eyüp Belediyesi sınırları içinde yer alır. Fakat çalışma alanımız olan Bayrampaşa sanayi bölgesini direk etkilemesi, çalışanlarının büyük çoğunluğunun Bayrampaşa'dan olması ve bölgemizin çok yakınında yer alması nedeniyle konumuz içinde incelenmiştir.

Eski Edirne Asfaltı üzerinde yer alan Uzel Makine Sanayii A.Ş. 1950 yılında burada kurulmuştur. Uzel'in bu bölgeyi tercih etme nedeni sanayi için uygun ve büyüme kolaylığına sahip olmasıdır. Tesis sahipleri Gebze Organize Sanayi Bölgesi'ne taşınmayı düşünmektedir.

Hammadde olarak kullanılan sac ve çelik Ereğli, Asit Çelik, Cemtaş'tan ve ithalat yoluyla karşılanıyor. Çalışan 1.650 işçinin tamamı erkek işçilerden meydana geliyor. İşçiler oturdukları yerlere servislerle gidip geliyorlar.

Traktör, araba makasları, jant, fren, helisel yay, civatalar ve viraj çubuğu mamül maddelerdir. 100 dönümlük arazi üzerinde kurulu olan tesis 75 dönümlük kapalı alanda faaliyet göstermektedir. Cirosunun % 80'ini traktörden sağlayan tesis satışlarını Tarım Pazarlama Şirketi'nin bayileri kanalıyla gerçekleştirmektedir.

Otomotiv sanayiinde çalışan işçi sayısı 2.956'dır.

	<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>	<u>Toplam İşçi</u>
Uzel Makine San. A.Ş.	-	1.650	1.650
Erka Balata Otomotiv San.	15	470	485
Pankurt San. A.Ş.	-	172	172
Pancar Motor Tic. A.Ş.	14	586	600
Çelikyay San. A.Ş.	<u>3</u>	<u>46</u>	<u>49</u>
	32	2.924	2.956

Erkek işçi sayısı 2.924 kadın işçi sayısı 32'dir. 32 kişilik bayan işçi ise idari kısımda çalışan personeldir. İşçiler Bayrampaşa, Küçükköy, Gaziosmanpaşa, Sultan Çiftliği, Alibeyköy gibi yakın semtlerde oturmaktadır. İşe gidiş gelişler fabrikaların servisleriyle yapılmaktadır.

Otomotiv sanayiinde hammadde olarak çelik, pik, çeşitli çelik profiller, amyant, sentetik reçine, tabii grafit, sentetik kauçuk, yaylık çelik sac kullanılmaktadır. Hammaddeler hem serbest piyasadan hem devlet sektöründen sağlanır. Hammaddelerin taşınmasında deniz, demir ve karayolu ulaşımı kullanılırken mamül maddelerin sevkiyatı karayoluyla yapılmaktadır.

Otomotiv sanayinin mamül maddeleri, redektörler, şanzuman, mo topomp, çeşitli jeneratör tipleri, mibzer, balatalar, amyant esaslı contalık levha, varratör, kara taşıtları için yaprak yaylar, traktör, araba makasları, jant, fren, helisel yay, civata, viraj çubuğu, çeşitli yedek parçalardır.

Pancar Motor mamül madde satışlarını tarım kredi kooperatifleri vasıtasıyla, Erka Balata, Kurtkaya A.Ş. genel distribütörlüğü vasıtasıyla, Çelikyay, bayiler vasıtasıyla, Uzel Makine, Tarma Pazarlama Şirketi'nin bayileri kanalıyla gerçekleştirmektedir.

Gaziosmanpaşa ait bölgesi olarak incelediğimiz bölgede sanayinin gelişmesine öncülük eden kuruluş

Pancar Motor olmuştur.

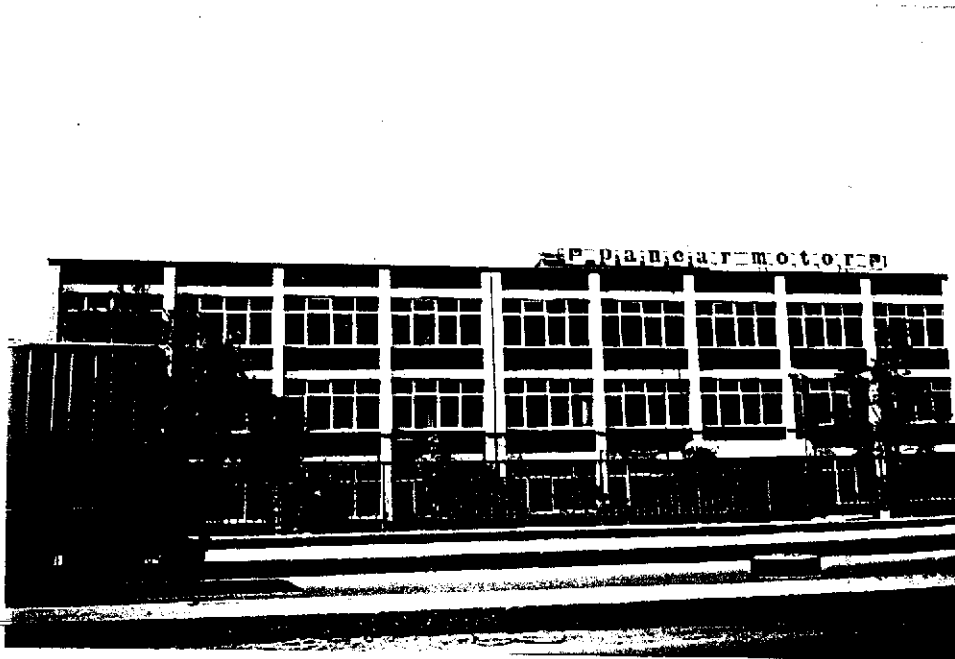
Rami alt bölgesi olarak incelediğimiz alanda yer alan Uzel, Erka Balata, Çelikyay, Parkurt İthalat ve İhracat ağırlık üretim yapan kuruluşlardır. Bayrampaşa'da sanayinin kurulmasına neden olan, büyüklü, küçüklü pek çok tesisi buraya çeken kuruluşlardır.

Anket sorularımıza aldıkları tüm önlemlere rağmen hava kirliliğine neden oldukları için rahatsız olduklarını bildiren fabrika yetkilileri İstanbul dışına Gebze Sanayi Bölgesi'ne taşınmalarının Bayrampaşa halkı kadar kendilerini de rahatlatacağını belirtmişlerdir.

Eski Edirne Asfaltı üzerinde 1956 yılında kurulan Pancar Motor yan devlet teşekküllü olup kendi binasında faaliyet göstermektedir.

Tesisin burada kurulmasının sebepleri, işgücü imkanı, ulaşım kolaylığı, hammadde temininde kolaylık, enerji ve pazarlama kolaylığıdır.

Hammadde olarak pik, çeşitli profiller ve çelikler kullanılmaktadır. Hammadde devlet sektöründen ve serbest piyasadan sağlanmaktadır.

600 işçinin çalıştığı tesiste 14 kadın personel vardır. Onlarda idari kısımda çalışmaktadır. İşçiler fabrika servisiyle işe gidip gelmektedir.

Erka Balata (yeni adıyla Arge Otomotiv) 1953 yılında cicoz yolu ile Kışla Caddesi arasında uzanan alanda kurulmuştur. Tesis sahipleri şehrin çok içinde kaldığı ve çevre kirliliğini artırdığı için Gebze Sanayi Bölgesine taşınmayı düşünmektedir.

Amyant, sentetik reçine, tabii grafit, sentetik kauçuk kullanılan başlıca hammaddelerdir. Hammaddenin büyük kısmı yurtdışından ithal ediliyor.

485 işçinin çalıştığı tesiste işçiler gelip giderken fabrika servisini kullanmaktadır.

Balatalar, amyant esaslı contalık levha üretimi yapılan başlıca mamül maddelerdir. Yılda 2000 ton balata 900 ton erkalit üretilmekte olup satışlar Kurtkaya A.Ş. Genel Distribütörlüğü vasıtasıyla yapılmaktadır. Tesisin etrafı küçük sanayi tesisleri ile çevrilidir.

SONUÇ VE GELECEK

Bayrampaşa Sanayi Bölgesi "şehir kenarı sanayi" bölgesi olarak gelişmiş ancak zaman içinde bu özelliğini kaybederek "şehir içi sanayi bölgesi" karakterini kazanmıştır. Bölge, şehir içi sanayi bölgesi özelliklerinin tamamını taşımaktadır.

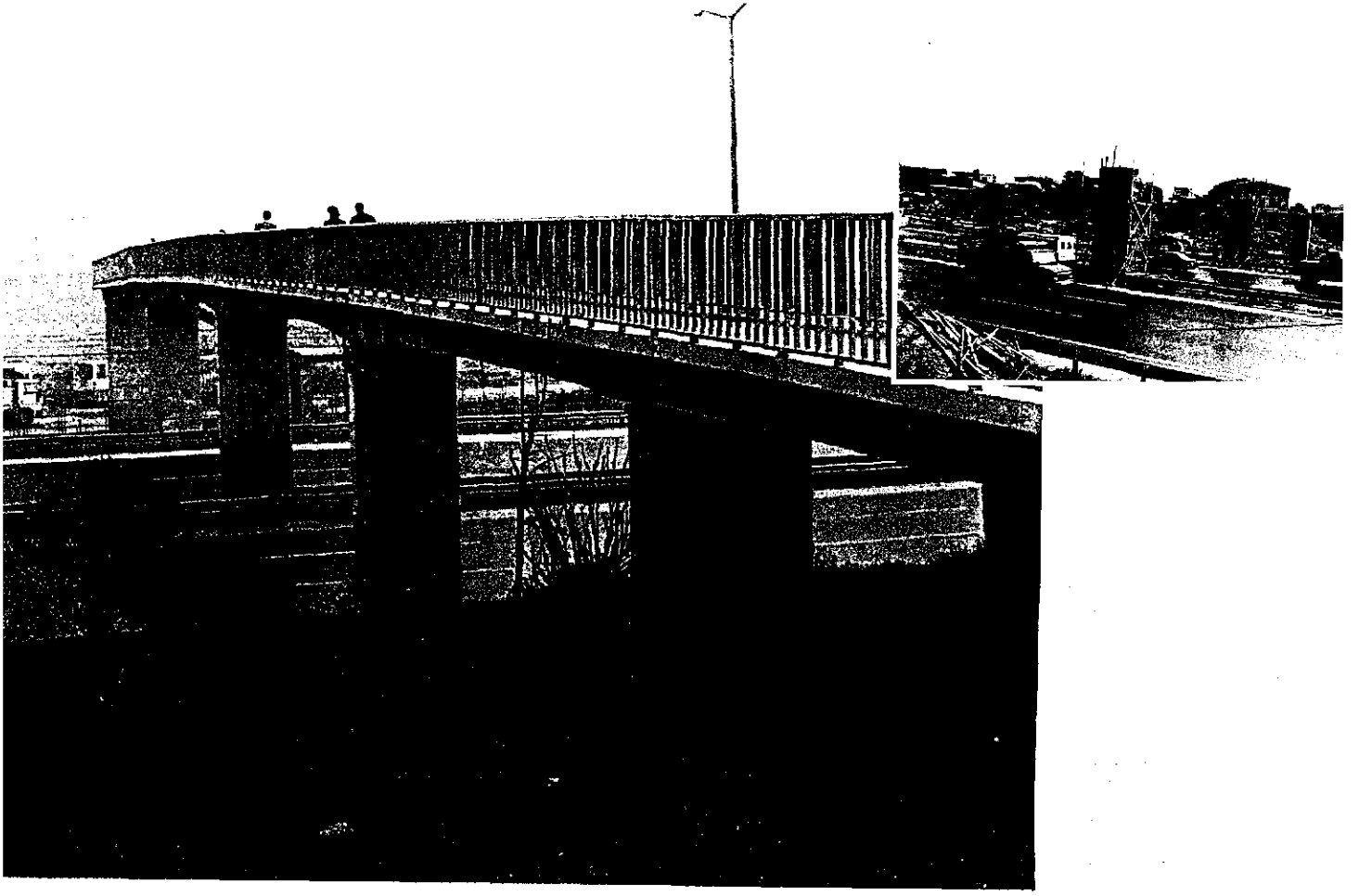
Bayrampaşa'ya gelen ilk tesisler, şehrin yakınında, bol ve ucuz araziye sahip, ulaşımı kolay, pazara yakın, bol işçi bulma olanağı olan sanayi kurmak için uygun meyilde bir alan olduğu için burayı tercih etmişlerdir.

Bayrampaşa'daki sanayi tesisleri içinde ağır sanayi kadar hafif sanayi tesisleride mevcuttur. Bu tesisler çok değişik dallarda faaliyet göstermektedir.

Bölgede ilk kurulan sanayi tesisleri, plastik dokuma ve otomotiv sanayii alanında olmuştur. Bu ilk tesislerin kuruluş tarihleri 1955'ten öncedir. Ve bu tarihte Bayrampaşa resmi makamlarca henüz sanayi bölgesi ilan edilmeden öncedir. Bu dönemde Bayrampaşa şehrin dışında kırsal bir yer karakterindedir. Arazi bol ve ucuzdur. Eski Edirne Asfaltı'ndan 12 km. Topkapı-Maltepe yolu üzerinden 15 km. şehir merkezine yakın olması diğer bir özelliğidir. Ulaşım kolaylığına sahip olmasıda Bayrampaşa'yı çekici kılan bir diğer faktördür. Aynı yıllarda Yugoslavya'dan gelen göçmenler devlet eliyle Bayrampaşa'ya yerleştirilmişti. Sanayi tesislerinde çalışacak iş gücünde böylece hazırı. Tüm bunlar sanayinin kuruluş yeri üzerinde belirleyici rol oynamışlardır.

Ancak şu anda sanayici Bayrampaşa'ya gelmek istememektedir. Yapılan anket çalışması sonuçlarına göre uygun arazinin kalmaması, şehrin çok içinde kalınması, dükkân ve işyeri fiyatlarının yüksek oluşu bunun başlıca nedenleridir.

Bayrampaşa'nın ilk kurulduğu yıllarda arazi 100-250 m²'lik personellere bölünerek satılmıştır. Böylece düşük gelirdi aileler için arsanın maliyeti minimuma inmiştir. Bayrampaşa sanayici için olduğu kadar konut alanı olarak cazip hale gelmiştir. Ne var ki bu gelişme planlı ve programlı olmadığından şehircilik açısından gerekli tedbirler alınamamıştır. Süratle dolan konut alanları sanayici için, sanayi burada yaşayan insanlar için sorun olmaya başlamıştır.

Bayrampaşa'da ulaşım sorunlarının çözülmesi için yapılan çalışmalardan biride köprüler ve üst geçitleridir.

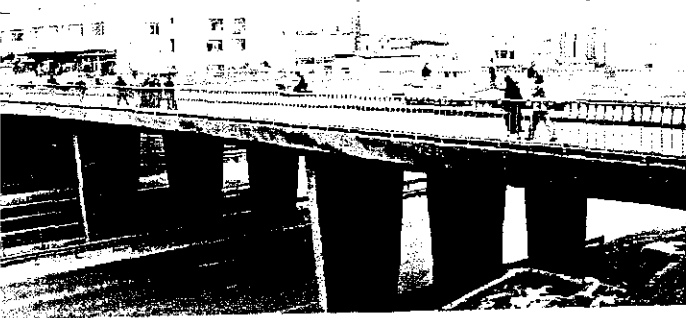
Sanayi tesislerini Bayrampaşa'ya çeken önemli özelliklerden biri de ulaşım kolaylığı idi. Bölge demiryolu, deniz veya nehir ulaşımı gibi ulaşım olanaklarından yoksundur. Fakat Eski Edirne Asfaltı ve Topkapı Caddesi üzerinden şehir merkezine çok yakın olduğu için karayolu ulaşımı yeterliydi. Ancak Bayrampaşa'da şu anda mevcut ulaşım ağı hammaddenin taşınmasında, mamül maddenin sevkinde ve yolcu taşınmasında kullanılmaktadır. Abdi İpekçi Caddesi (eski adıyla İstanbul Caddesi) bu ağırlığın çok büyük bir kısmını taşımaktadır. Aynı durum Eski Edirne Asfaltı içinde söz konusudur. Eski Edirne Asfaltı yalnız Bayrampaşa'nın değil Küçükköy, Gaziosmanpaşa, Eyüp gibi komşu ilçelerinde yükünü taşıyan bir caddedir.

Bölge içinde sokakların dar olması trafik açısından sorunlar yaratmaktadır. Hammaddenin getirilmesi, mamül maddenin sevkiyatı yükleme-boşaltma için büyük vasıtaların bölgeye giriş ve çıkışı ulaşımı güçleştirmektedir. Aynı şekilde bölgeye işçi taşıyan servis araçları sabah ve akşam saatlerinde trafiğin sıkışmasının bir başka nedenidir. Yolların yetersiz olması kadar bölgede park yerlerinin olmayışı da özel otoları ile işe gelip gidenler için sorundur.

Bayrampaşa ilk kurulduğu yıllarda halk geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlardı. Hatta bölgeye verilen Sağmalcılar adı çok sayıda sağmal hayvanın bulunmasından dolayıldı. 1955 yılından sonra bölge idari organlar tarafından sanayi bölgesi olarak tespit edilmiştir. Aynı yıllarda Aksaray'da Vatan ve Millet caddelerinde yapılan istimlaklar Bayrampaşa'yı düşük geliri aileler için cazip hale sokmuştur. Tüm bunların neticesinde bölge, sanayi tesisleri ve konutlar tarafından hızla doldurulmuş tarımsal karakterini tamamen yitirmiştir.

Çalışan nüfusun sektörlere dağılımını gösteren tablo Bayrampaşa'nın yıllara göre değişimini göstermesi bakımından ilginçtir.

	<u>1970</u>	<u>1990</u>	<u>1998</u>
Tarım	% 3	-	-
Sanayi	% 38	% 65	% 58
Hizmetler	% 59	% 35	% 42

Yol genişletilmesi yapılacak olan Kadife Köprüsünden bir görüntü.

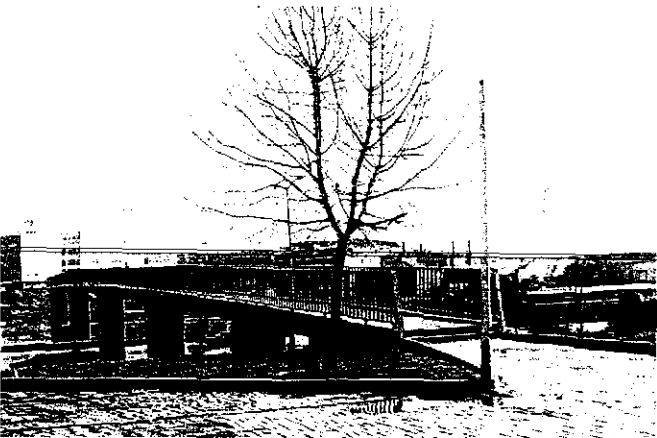
Terazidere Metro İstasyonu Üstgeçiti'nden bir görüntü.

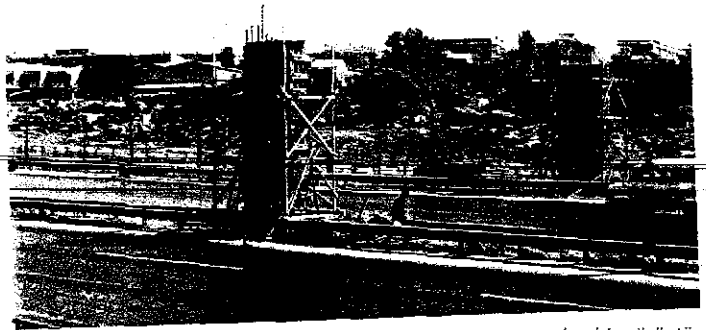
Tuna Cd. - Abdi İpekçi Cd. Kavşağı'nın sinyalize edilmiş hali.

Maltepe Köprüsü Kavşağı:

Yeni Yapılan Fatih Parkı Üstgeçiti'nden bir görüntü

Fatih Parkı Üstgeçiti inşaat çalışmalarından bir görüntü.

1970 yılında sanayi sektöründe çalışan yüzdesi 38 iken 1990 yılında % 65'e çıkmıştır. Hizmetler sektörü ise % 59'dan % 35'e düşmüştür. Sanayinin yüzdesi yükselirken ticaretin yüzdesinde büyük bir düşme olmuştur. 1998 yılı itibariyle sektörel dağılım sonuçları ise sanayinin yüzdesinin % 58'e düştüğünü hizmetler sektörünün ise % 42'ye çıktığını göstermektedir. Bu değişikliğin sebebini sanayinin şehrin içinde kalması, ulaşım zorluğu, çevre sorunları gibi nedenlerle tesis sahiplerinin Bayrampaşa dışına taşınmasında aramak gerekmektedir. Sanayi tesislerinin boşalttığı alan ticaret alanı olarak kullanılmaya başlandığı için hizmetler sektörünün oranı her geçen gün artmaktadır.

Bayrampaşa'da 1955 yılında 4.932 olan nüfus 1998'de 242.700'e çıkmış aradan geçen 43 yıllık sürede nüfus sürekli artarak 49 misli çoğalmıştır. Kuşkusuz nüfusun artışında sanayi tesislerinin etkisi çok büyüktür. Hatta 242.700 olarak verdiğimiz nüfus Bayrampaşa'nın gece nüfusudur. Dışarıdan çalışmaya gelen gündüz nüfusu da eklenirse bu rakam 350.000'i aşmaktadır.

Bayrampaşa'nın ekonomik yapısının temeli ağır sanayiden küçük sanatlara kadar her büyüklükte sanayidir.

Bayrampaşa'daki sanayi kolları tesis sayısı ve çalışan işçi sayısı aşağıda verilmiştir.

	<u>Tesis Sayısı</u>	<u>İşçi Sayısı</u>
1. Dökümcüler	234	702
2. Ağaç işi yapan	474	2.360
3. Demir işi yapan	1.078	5.375
4. Dokuma-kağıt	226	804
5. Plastik-lastik	175	875
6. Fabrika niteliğinde olan	<u>88</u>	<u>5.935</u>
Toplam	2.272	16.151

Tablomuzda görüldüğü gibi madeni eşya, demir, döküm, makine parçaları üreten işyerleri, hem tesis sayısı, hem çalıştırdıkları işçi sayısı bakımından diğer sanayi kollarından daha fazla paya sahiptir.

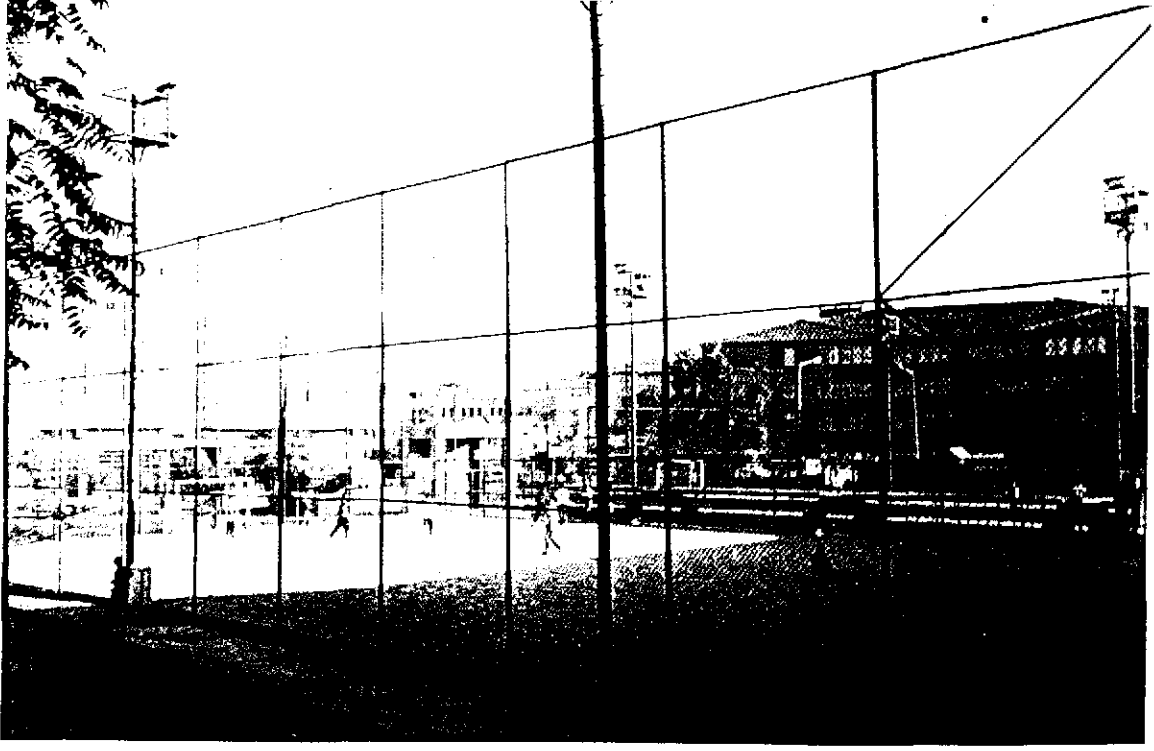
Bayrampaşa büyük bir sanayi ve iş merkezidir. İmalat sanayi dalındaki yüksek istihdam kapasitesi nüfusunun 242.700'e çıkmasını sağlamıştır. Bunun sonucu olarak çevresinde Güngören, Esenler gibi oturma zonları meydana gelmiştir. Bölgenin sahip olduğu yüksek üretim kapasitesi yeni iş kollarını yaratmıştır. Türkiye çapında çok değişik alanlarda hem ağır hem küçük sanayi dalında üretim yapılmaktadır. Örneğin dokuma fabrikaları için dokuma makineleri ve aksamı, tüm mekanik parçalar, otomotiv sanayinin hemen her türlü parçası Bayrampaşa'da yapılmaktadır. Bunun yanı sıra küçük yan üretimleri daha küçük yan kuruluşlar yürütmektedir. Böylece iş kolları birbirini yaratmaktadır.

Büyük sanayi kuruluşları bölgenin doğusunda toplu bir yerleşim gösterir, küçük sanatlar bölgenin güneyinde ve organize sanayi alanları arasında olduğu kadar komut alanlarının da arasına dağılmıştır.

Küçük sanayinin komut alanları arasına dağılımı pek çok sorunun oluşmasına ve bazı problemlerinde çözümünün imkansız olmasına neden olmaktadır.

1998 yılında Belediye'nin yapmış olduğu tespitlere göre küçük sanatların mahallelere dağılışı şu şekildedir:

Yıldırım Mahallesi	596
Kocatepe Mahallesi	250
Cevatpaşa Mahallesi	184
Yenidoğan Mahallesi	1.192
Vatan Mahallesi	497
Terazidere Mahallesi	1.040
İsmetpaşa Mahallesi	346
Altıntepsi Mahallesi	368
Kartalpepe Mahallesi	463
Orta Mahalle	1.231
Muratpaşa Mahallesi	<u>968</u>
Toplam:	7.135

Spor alanın (Bayrampaşa Kapalı Spor Kompleksi) tam karşısındaki sarı bina eğitim alanıdır. (Tuna Lisesi) Onun karşısı ise sanayi alanıdır. (Emintaş Sanayi Sitesi) Resim Abdi İpekçi Caddesi, Tuna Caddesi ve cıcaz yolunun kesiştiği noktayı göstermektedir.

Bayrampaşa'da işyerleri ile konutlar içiçe geçmiş haldedir. Binaların alt katları sanayi tarafından kullanılırken üst katlar konutlardan meydana gelmektedir. A. İpekçi Caddesi üzerinden bir görünüş.

Yenidoğan Mahallesi, Vatan Mahallesi, Terazidere Mahallesi, Orta Mahalle ve Muratpaşa Mahallesi sanayi alanı içinde kalan mahallelerdir. Küçük sanatlardan 4.928 adet tesisin bu mahallelerimizde yer alması normaldir. Geri kalan 2.207 adet tesis tamamen konut alanı olan mahallelerimiz içinde faaliyet göstermektedir.

Küçük sanatların sayısı Bayrampaşa'da sürekli artmaktadır.

<u>1970</u>	2.272 Adet
<u>1990</u>	5.003 Adet
<u>1998</u>	7.135 Adet

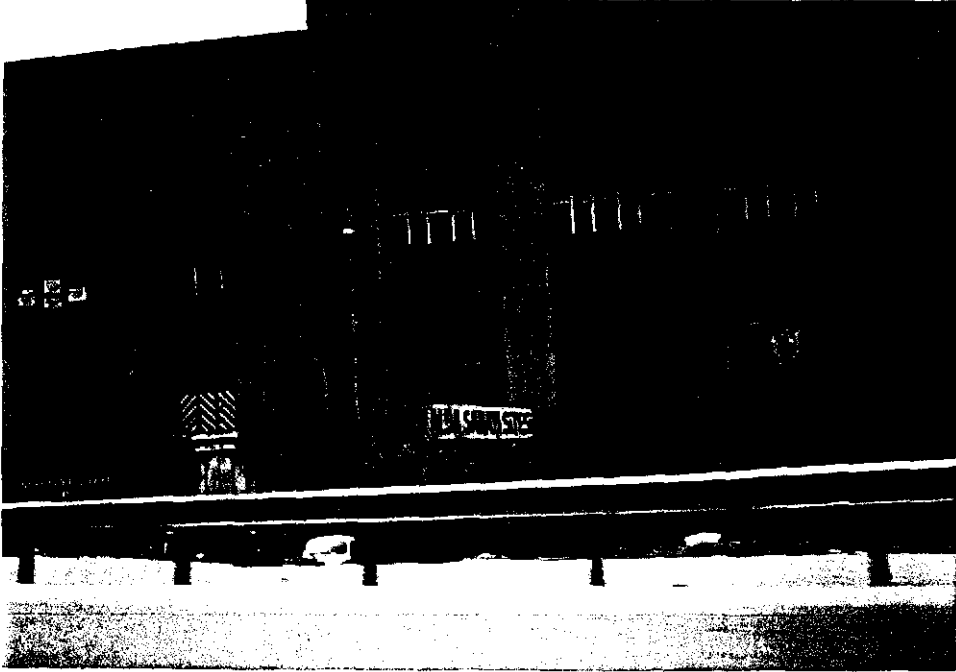
Tablomuzda görüldüğü gibi 1970'de 2.272 olan tesis sayısı 1998 yılı itibariyle 7.135'e çıkmıştır. Aradan geçen 28 yıl içinde küçük sanayi tesislerinin sayısı 3 kattan fazla artış göstermiştir.

Son yıllarda bazı sanayi kollarında özellikle küçük sanayiye talebin oluşu Bayrampaşa'da sanayinin yavaşladığını göstermektedir. Artan işyeri ve dükkan fiyatları, ulaşımında yaşanan zorluklar, şehrin çok içinde kalınması başlıca nedenlerdir.

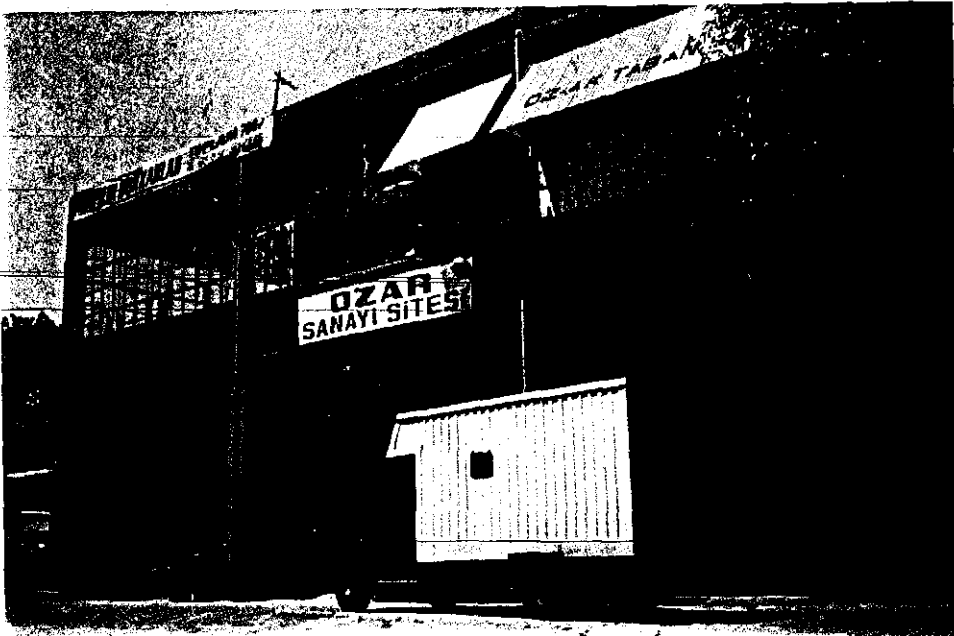
Bir sanayi bölgesi olarak incelediğimiz Bayrampaşa'nın alanı 786 hektardır. Bunun 79 hektarlık alanı sanayi alanı olarak kullanılmaktadır. (1981 tarihli nazım planında sanayi alanları 79 ha olarak dondurulmuştur) 79 hektarlık sanayi alanının 13.22 hektarlık kısmı küçük sanayi kuruluşları tarafından kullanılır. Bayrampaşa'da bazı alanlar sadece sanayinin kullanımına ayrılmıştır. Abdi İpekçi Caddesi boyunca Cicoz Yolu, Kışla Caddesi arasında kalan alan ile Maltepe ve Ayvalıdere sanayi kuruluşlarının en yoğun olduğu alanlardır. Diğer alanlarda sanayi bu kadar sıkışık olmayıp sanayi tesisleri arasında konut alanları da yer almaktadır. Terazidere Mahallesi, Altıntepsi Mahallesi ve Murat Mahallesi'nde bu duruma sıkça rastlanır. Kocatepe Mahallesi, Yıldırım Mahallesi, Kartaltepe Mahallesi ise sadece konut alanlarının bulunduğu yerlerdir.

1981 imar planı ile sanayi alanı 79 hektar olarak dondurulduğundan Bayrampaşa'da sanayinin yatay gelişimi durdurulmuştur. Bunda boş arazi kalmaması ve arsa fiyatının yüksek olmasında etkisi büyüktür. Sanayinin düşey gelişimi hızla devam etmektedir. Yıkılan eski binaların yerlerini çok katlı işhanlarının ve sanayi sitelerinin alması bunu kanıtlamaktadır. Sanayi sitelerinin her katı hatta her odası değişik bir sanayi kolu tarafından kullanılmaktadır. Numunebağ Caddesi'ndeki Suntaş İşhanı'nda 104 adet tesis, 2. Emintaş Sanayi Sitesi'nde 102 adet tesis, Alba Çağlayan Sanayi Sitesi'nde 122 adet tesis bulunur. Bu tesisler konfeksiyondan madeni eşyaya, plastikten dokumaya kadar çok değişik alanlarda faaliyet göstermektedir.

Yenidoğan Mahallesi çevre yolu üzerinde yer alan Alba Sanayi Sitesi'nde 122 adet tesis bulunur.

Cicoz Yolu üzerinde yer alan Uzar Sanayi Sitesi.

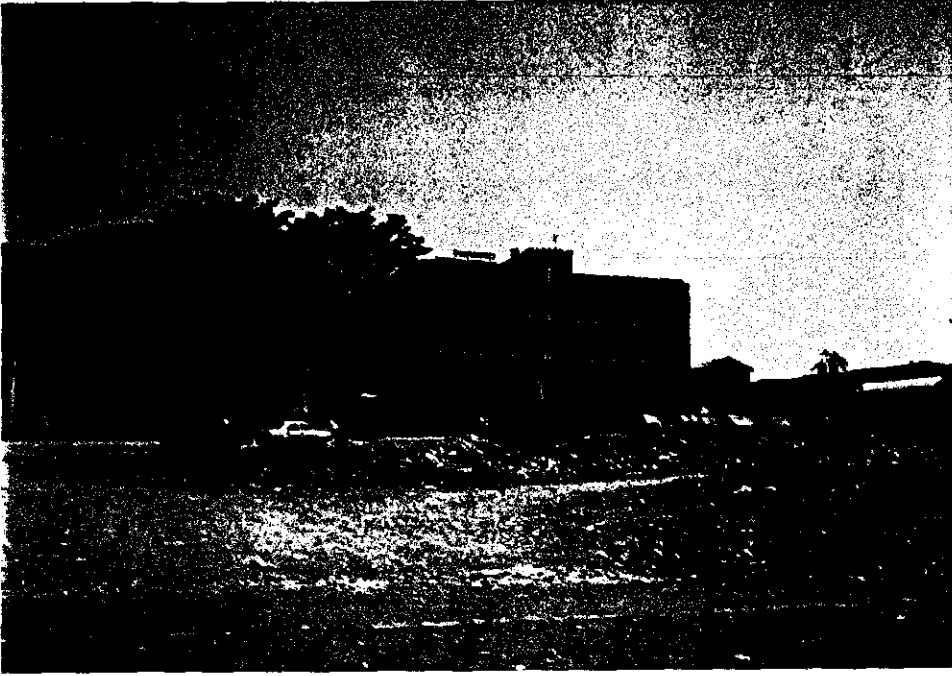

Bayrampaşa'da yatay gelişim durmuş düşey gelişim hızla devamlı etmektedir. Bölgemizde pek çok sanayi sitesi bulunur. Bu sanayi sitelerinin her katı hatta her odası değişik sanayi kolları tarafından kullanılır.

Abdi İpekçi Caddesi üzerinde Cicoz Yolu'nun başında yer alan Emintaş Sanayi Sitesi.

Paşmakçı Sanayi Sitesi çok katlı sanayi sitelerine örneklerden biri.

Bayrampaşa'da son yıllarda dikkat çeken özellik bölgede yer alan tesislerin kendilerine ait halka açık teşhir ve satış mağazalarının sayısının artmasıdır.

Maltepe ve çevresi triko ve konfeksiyon sanayinin yoğun olduğu alanlardır. Mühendisler işhanında triko dokuma tesislerinin sayısı oldukça fazladır. Bu hanın giriş katı bu tesislerin ürettiği malların satıldığı mağazalar tarafından kullanılmaktadır. Triko-dokuma yapan İmren İşhanı'nda da aynı şekilde giriş katında satış mağazaları yer alır.

Numunebağ Caddesi üzerinde yer alan Jumbo'nun da kendisine ait bir fabrika satış mağazası bulunmaktadır. Bu örnekler daha da artırılabılır. Bu tür satış mağazaları daha çok giyim eşyası ve madeni mutfak eşyası üreten tesislerin mağazalarıdır.

Uzun yıllar Bayrampaşa'da faaliyet gösteren sanayi tesisleri, şehrin içinde kalmanın yarattığı bazı zorluklar nedeniyle ya İstanbul'un başka ilçeleri içine ya da İstanbul'un dışındaki organize sanayi bölgesine taşınmayı düşünmektedirler. Anket yaptığımız Uzel, Pancar Motor, Erka Oto (Arge Oto), Pankurt, Çelikyay gibi otomotiv sanayii alanında üretim yapan ağır sanayi kuruluşları Gebze'ye organize sanayi bölgesine taşınmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Diğer sanayi kolları ise İkitelli, Beylikdüzü, Arnavutköy gibi İstanbul'un diğer ilçelerine gitmeyi istemektedirler.

Bayrampaşa'da yer alan tesislerin bazılarının teşhir ve satış mağazalarında bulunur. Bunlardan biri de Jumbo'nun fabrika satış mağazasıdır.

1947'de Topkapı'da kurulan Jumbo 1969'da Bayrampaşa'ya gelmiştir. Bayrampaşa'yı tercih etmelerinin nedeni kendi yerleri olması ve işçi bulma kolaylığıdır.

Hammadde olarak paslanmaz ve bıçaklık çelik kullanılır ve yurtdışından ithal edilir.

223 işçinin çalıştığı Jumbo'da işçilerin 211'i erkek, 12'si kadın işçidir. İşçiler fabrika servisiyle işe gidip gelmektedir.

Mamül maddeler çatal, kaşık, bıçak ve çelik mutfak eşyalarıdır. Jumbo'nun yıllık 35.000 düzine çatal, kaşık, bıçak üretimi vardır.

Tesis sahipleri yerlerinden memnun değildir. Maslak tarafına tesisin bazı birimleri taşınmış olup bazı birimleri hala Bayrampaşa'da bulunmaktadır.

İstanbul Sanayi Odası Bilgi İşlem Merkezi'nden alınan bilgilere göre Bayrampaşa'da 457 sanayi odasına kayıtlı kuruluş vardır. Gerek tesis sayısı, gerek çalışan işçi sayısı bakımından giyim sanayii birinci sırada yer alır ve çalışanların büyük çoğunluğunu kadın işçiler oluşturur. Giyim sanayiinde çalışan tesislerin % 48'inde 20'den az işçi çalıştırılmaktadır. Sanayi odası kayıtlarına göre 141 olan tesis sayısı belediye işyeri ruhsat dökümlerine göre 1.054'tür.

Giyim esyası üreten kuruluşların büyük çoğunluğunu konfeksiyonlar oluşturmaktadır. Kadın-erkek her türlü iç ve dış giyim üreten konfeksiyonların yanında, triko ve çorap imalatı yapan tesislerde mevcuttur. Bölgede yer alan Mısırlı Tekstil Sanayii'nde 320 işçi çalışır. Mus naylon ipliği, erkek çorabı ve atlet imatı yapılır. Mısırlı çamaşırları ticarete ise 50 işçi çalışır, iç çamaşın dikimi yapılır, uzun yıllardır. Bayrampaşa'da bulunan Mısırlı Tekstil ve Mısırlı Çamaşırları Giyim Sanayii alanında büyük tesislere örnektir.

Giyim sanayinin bölgede yer alış nedenlerinden en önemli etken merkezi iş sahalarına ve kumaş piyasasına yakınlıktır. (Belediye verilerine göre 477 dokuma fabrikası Bayrampaşa'da faaliyettedir).

Bayrampaşa'yı konfeksiyon sanayii için çekici kılan bir diğer özellikte giyim sanayiinde yer seçiminde tesis sahibinin tamamen serbest iradeyle hareket etmesidir. Bir binanın herhangi bir katında veya bir sanayi sitesinin herhangi bir odasında faaliyete geçebilmekte ve kuruluş aşamasında bu yeterli olmaktadır. Hammaddede ve mamül maddenin ağır olmayışı nedeniyle taşınmada zorluğun yaşanmaması, giyim sanayiinde çalışan kuruluşları Bayrampaşa'ya çekmeye devam edecektir. Bölgede yer alan tesisler ürettikleri malların bir kısmını direk Anadolu'ya gönderirken, bir kısmını iç piyasaya vermektedir. Bir kısmı da yurtdışına ihraç edilmektedir.

Tesis sayısı ve çalışan işçi sayısı bakımından üçüncü sırada yer alan plastik sanayiidir. Bölgede sanayi odasına kayıtlı 77 tesis vardır. Bu tesislerde çalışan işçi sayısı 1.301'dir. Bayrampaşa'da ilk faaliyete geçen kuruluşlardan ikisini plastik ve lastik fabrikaları oluşturuyordu. Bugün Bayrampaşa'da faaliyete geçmek için müracaat eden küçük sanatların büyük kısmını plastik sanayi alanında çalışanlar oluşturmaktadır. Bu durum Bayrampaşa'da sanayinin gelişmesinin yavaşladığını göstermektedir.

Tesis sayısı ve işçi sayısı bakımından ikinci sırada yer alan sanayi kolu makine sanayiidir. Sanayi odasına kayıtlı 49 tesiste 1.392 işçi çalışmaktadır. Bu sanayi kolunda çalışan işçilerin tamamı erkek işçilerdir. Bu rakamlara madeni eşya imalatı yapan 43 kuruluşla 1.289 işçiyi de eklersek bu sektörde faaliyet gösteren tesis sayısı 92 çalışan işçi sayısı 2.681'i bulmaktadır. Böylece gerek tesis sayısı, gerek çalışan işçi miktar bakımından plastik sanayinin önüne geçmektedir.

Halen bölgede faaliyette bulunan 41 adet dokuma sanayiine ait kuruluş bulunmaktadır. Sanayi odasına kayıtlı bu 41 kuruluşta çalışan işçi sayısı 903'tür. Bu sanayi kolunun Bayrampaşa'da faaliyete geçiş tarihi bölgenin sanayi bölgesi ilanından öncedir. Şu an fabrika büyüklüğünde 10 tane dokuma fabrikası bulunur. Ulu Yol, Kışla Caddesi, Cicoz Yolu, Tikvekşi Yolu, Ferhatpaşa Caddesi, dokuma tesislerinin yoğun olarak bulunduğu alanlardır. Bu sanayi sektöründeki tesislerin tamamı organize sanayi alanı içinde faaliyette bulunmaktadır. 1970 yılından sonra önemli çapta hiçbir dokuma fabrikası bölgeye gelmemiştir. Tesislerin kuruluş yerlerine baktığımızda 4 tanesinin kuruluş yerinin Bayrampaşa olduğunu görürüz.

Diğer altı tesis Topkapı, Kağıthane, Yeşildirek, Silivrikapı, Eyüp'ten muhtelif zamanlarda Bayrampaşa'ya nakil olmuştur. Dokuma sanayiinde faaliyet gösteren kuruluşların % 70'i alan problemi yaşamaktadır. Buna ulaşım ve alt yapı yetersizliği de eklenince sorun daha da büyümektedir. Tüm yaşadıkları zorluklara karşılık tesis sahiplerinin % 80'i taşınmak ister misiniz sorumuza hayır cevabını vermişlerdir. Dokuma sanayiinde merkezi iş sahalarına yakınlığın önemi dikkate alırsa tesis sahiplerinin Bayrampaşa'da kalmak istemelerinin sebebi anlaşılır.

Bayrampaşa'da sanayi odasına kayıtlı 12 tesis ve 780 işçi sayısı ile otomotiv sanayi 7. sırada yer almaktadır. Burada hemen belirtelim ki bu rakamlar sadece Sanayi Odası kayıtlarıdır. Bizim anket uyguladığımız (Uzel Makine, Erka Balata, Pankurt, Pancar Motor, Çelik Yay) sadece beş tesiste çalışan işçi sayısı 2.956'dır. Bu sektörü besleyen yan kuruluşlarda ve küçük atölyelerde çalışanlar bu rakamların içinde değildir. Bölgenin doğusunda Eski Edirne Asfaltı ile Kışla Caddesi üzerinde yer alan otomotiv sanayiine ait kuruluşlar üretim miktarları ile de bölge ekonomisine katkıda bulunurlar ve sanayinin kurulmasına ve gelişmesine bölgede işçi muhitinin oluşmasına öncülük eden kuruluşlarda otomotiv sanayii kuruluşları olmuştur.

1950'li yıllarda Bayrampaşa'ya gelen fabrikalar şehrin dışında olduğu için burasını tercih etmişlerdir. Oysa sanayi kuruluşlarının yanında konut alanları da hızla gelişmiş sanayi tam anlamıyla şehrin içinde kalmıştır. Bu gelişme daha öncede belirttiğimiz gibi planlı, programlı olmaması gelişigüzel gerçekleşmiş böylece şehircilik için gerekli tedbirler alınmamıştır. Sanayinin yan etkilerinden olan gürültü ve hava kirliliği semt halkını etkilerken sanayicide çevreye verdiği zarar azaltılmak için aldığı önlemlerin maliyetini artırdığından şikayetçi görünmektedir. Bu yüzden olsa gerek otomotiv sanayi kuruluşlarının tamamı şehrin dışında bir yere taşınmalarının kendileri için daha uygun olacağını söylemektedirler.

Bayrampaşa'nın ekonomik yapısında ağır sanayi kadar küçük sanatlarda önemli yer kaplar. Sanayinin büyüklüğüne bakıldığında küçük sanayinin payı % 32 orta ve büyük ölçekli sanayinin payı % 68'dir.

Dokümanın % 25'i kağıdın, % 70'i kimyanın, % 25'i madeni eşyanın % 40'ü küçük sanayidir.

Bayrampaşa'da küçük sanayi tesislerinin sayısı oldukça fazla olduğundan tek tek anket uygulanamamıştır. Küçük sanayinin son durumu 1998 yılı itibariyle belediyeden temin edilen işyeri ruhsat dökümlerine göre tespit edilmiştir. Bölgemizde ruhsatlı olarak çalışan küçük sanayi tesisi sayısı 7.135'dir. Ruhsatsız olarak çalışan tesislerde bu rakama eklenirse bu sayı 16.000'nin üzerine çıkacaktır.

1990 yılında belediye ruhsatlarına göre 1.369 tesis mevcuttur. Bunun 1.091'i sanayi sahasında 278'i konut sahasında bulunmaktadır. O dönemin sanayi müdürlüğü tespitlerine göre tesis sayısı 5.003'tür ve bunun 1.369'u ruhsatlı 3.634'ü ruhsatsız olarak çalışmaktadır.

1990 yılı küçük sanayinin dağılışı

		<u>Ruhsatlı</u>	<u>Ruhsatsız</u>
Sanayi sahası	4.030	1.091	2.939
Konut sahası	<u>973</u>	<u>278</u>	<u>695</u>
Toplam:	5.003	1.369	3.634

Tablomuzda da görüldüğü gibi tesisleri 4.030'u sanayi sahasında 973'ü konut sahasında yer almaktadır.

1998 yılında belediyenin işyeri ruhsat dökümlerine göre mevcut tesis sayısı 7.135 olarak görülmektedir. Bu tesisler sanayi alanı içinde olduğu kadar konut alanları içinde de yer alırlar. Çalışan nüfusun sektörlere dağılımı incelenecek olursa imalat sanayii de çalışanların oranı % 56 olarak bulunur.

İstanbul sanayiinde imalat sanayiinde çalışanların oranının % 32 olduğu düşünülürse bu da işyerlerinin kapasitesinin yüksek olduğunu ve sanayide yığılma olduğunu gösterir.

Sanayide yığılmanın meydana geldiği bir alanda bir takım çevre sorunlarının yaşanması kaçınılmazdır. Hele ki çarpık kentleşme ve endüstrileşmenin yaşandığı Bayrampaşa'da çevre kirlenmesi insan yaşamını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır.

Hava, su ve toprak gibi kirlenebilen bir ortamdır. Su ve topraktan farkı içindeki tüm doğal bileşenleri ile yaşamak için zorunlu oluşudur.

Hızla artan çevre sorunları gelecekte ülkeler arasındaki banşların ve savaşların çevreyle ilgili olacağını göstermektedir. 1948 yılında U.S.A.'nın Pensilvanya eyaletinde 20 kişinin ölümüyle hava kirliliği dünyaya kendini acı bir şekilde tanıtmıştır.

Çarpıcı ikinci bir olay 1952 Aralık ayında Londra'da meydana gelmiştir. 3.000-4.000 kişi ölmüş, pek çok kişi sağlığını yitirmiştir. Bu ölümlerin sebebi ise yoğun sis ve fabrikaların atmosfere bıraktığı kirleticilerdir.

İstanbul ili başta ekonomik nedenler olmak üzere tarihi, sosyal, kültürel nedenlerle hızlı nüfus artışına maruz kalmaktadır. Dolayısıyla çevre kirliliği de aynı hızla artmaktadır.

Hızlı nüfus artışı sonucu oluşan çevre kirliliğinden Bayrampaşa'da nasibini almaktadır. Isınmada ucuz ve kalitesi düşük yakıt kullanımı, taşıt sayısının hızla artması, yalıtım kurallarına uyulmaması, sanayi tesislerinin bacalarından çıkan duman Bayrampaşa'da yaşanan hava kirliliğinin temel nedenleridir.

Ülke genelinde kirletici sanayi tesisi sayısına bakıldığında,

İstanbul : 158 adet

Kocaeli : 23 adet

İzmir : 19 adet

Bursa : 18 adet

olduğu görülmektedir.

Tablomuzdan da anlaşılacağı gibi kirletici sanayinin % 66'sı İstanbul'da faaliyet göstermektedir. Kanun ve yönetmeliklere rağmen çoğu sanayi tesisi hiçbir önlem almadan faaliyetlerini dolayısıyla çevreyi kirletmeyi sürdürmektedir.

Çevre kirliliğinin sınırları olmadığından Bayrampaşa'da yaşanan çevre sorunlarını, dünyada yaşanan çevre sorunlarından soyutlayamayız.

Bayrampaşa'da yaşanan çevre kirliliğini üç ana başlık altında toplayabiliriz.

1. Hava kirliliği
2. Gürültü kirliliği
3. Görüntü kirliliği.

Bayrampaşa'da yaşanan hızlı sanayileşme ve nüfuslanma sonucu doğan altyapı sorunları zaman zaman önemli çevre sorunlarına neden olmaktadır. Hava, gürültü ve görüntü kirliliğine neden olan Sarı Dökümcüler Sitesi'ni örnek olarak inceledik. 11.620 m²'lik alana kurulu 190 adet işyerini bünyesinde bulunduran Sarı Döküm Sitesi öncelikle Bayrampaşa ilçesi daha sonra İstanbul ili için en önemli hava kirliliği kaynaklarından birisidir.

Bayrampaşa'nın en büyük kirletici kaynağı olan Dökümcüler Sitesinde çalışan işçiler son derece sağlıksız koşullarda çalışmaktadır.

Sitedeki işyerlerinin faaliyet kolları ve sayıları şu şekildedir.

San dökümcü	60 adet
Alüminyum, çinko döküm	40 adet
Polisaj cila	25 adet
Hurdacı	9 adet
Ramat döküm değirmeni	4 adet
Döküm eritme ocağı	2 adet
Diğer iş kolları	50 adet

Çok ilkel şartlarda faaliyet gösteren bu iş kollarında çevre teknolojilerinin uygulanması hemen hemen mümkün değildir.

Dökümcülerin hepsinin aynı anda çalışmaması ve kirliliğin tam tespit edilememesi zorluklarına rağmen yapılan ölçümlerde çok yüksek kirlilik değerleriyle karşılaşmıştır.

18.10.1996 tarihinde Sarı Dökümcüler Sitesi'nde yapılan ölçümlerde;

SO₂: 1136 mg/m³

Toz: 2356 mg/m³ olarak tespit edilmiştir.

Türkiye'de uygulanan hava kalitesinin korunması yönetmeliğinde endüstri bölgeleri için kısa vadeli sınır değerlere bakıldığında;

SO₂: 400 mg/m³

Toz: 200 mg/m³ olduğu görülür.

Dünya Sağlık Enstitüsü'nün tespit ettiği hava kirliliği kriterleri ise

SO₂: 250 mg/m³tür. SO₂: 250 mg/m³ü geçtiğinde solunum fonksiyonlarının güçleştiği SO₂'nin 500 mg/m³ü geçtiğinde hastaneye başvuruların arttığı tespit edilmiştir.

Hançer sok. A. İpekçi Cad. Murat mah.

Özderici San. Sitesi. Murat mah.

	Dünya Sağlık Örgütü Kriterleri	Türkiye Endüstri Bölgeleri Sınır Değerleri	Sarı Dök. Sitesi Değerleri
SO ₂	250 mg/m ³	400 mg/m ³	1336 mg/m ³
Toz	125 mg/m ³	200 mg/m ³	235 mg/m ³

Sarı Dökümcüler Sitesi'nde ve site civarında hava kalitesi ölçüm sonuçlarına bakıldığında kirletici miktarlarının sınır değerlerinin çok üzerinde olduğu görülür.

Sitedeki işyerlerinin oluşturduğu gözle görülebilir kirlilik sitenin bulunduğu mahallenin halkının sürekli şikayetlerine neden olmaktadır.

Civardaki mevcut binalar ve bitkiler üzerinde de sitenin olumsuz etkilerini görmek mümkündür. Sitenin gürültü ve görüntü kirliliği de hiç iç açıcı değildir. Sonuç olarak 1960'lı yıllardan beri hızla artan plansız şehirleşme örneklerinden olan sitenin çevre teknolojileri uygulanmış çevre ve insan sağlığına en az zarar verecek bir yere taşınması gereklidir. 17 Mayıs 1987 çevre koruma kontrol başkanlığı tarafından sitenin Bayrampaşa'dan nakledilmesi kararı alınmış ve kendilerine bir yıllık bir süre tanınmıştır. Aradan 10 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen site Bayrampaşa'daki faaliyetlerini sürdürmektedir.

Site bulunduğu alan ve işlevi açısından iki büyük sorun yaratmaktadır. Sorunların ilki sitenin havayı kirletmekte olduğundan yukarıda bahsettik ikinci sorun ise son derece önemli ve merkezi bir yerde bulunan site alanının hakettiği gibi değerlendirilememesi ve istenilen verimin alınamamasıdır. Bayrampaşa'nın en kıymetli yerinde bulunmasına rağmen teknolojiye ayak uydurulamaması üretim verimliliğini düşürmüştür. Bayrampaşa'da yer alan sanayi kollarını ıslah edilebilenler ve ıslah edilemeyenler olarak ikiye ayırarak olursak sitedeki işyerlerinin ıslah edilmesi mümkün değildir.

Siteyi ıslah etmek için yapılacak çalışmalar:

1. Hava kirliliğini kaldırmak için filtre takılabilir.
2. Gürültü kirliliğini kaldırmak için ses izolasyonu yapılabilir.

T.4.10 İstanbul' un Bazı İlçelerindeki (Partiküler Madde) Duman Konsantrasyonu (1994)

ÖLÇÜM YAPILAN İSTASYON	ÖLÇÜM YAPILAN GÜN SAYISI	PARTİKÜLER MADDE (DUMAN) (µg/m ³)	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE DEĞİŞİM ORANLARI (%)		KVS DEĞERİNİN USV DEĞERİNİN			1. UKS DEĞERİNİN		
			DEĞİŞİM ORANLARI (%)	AŞILDIĞI GÜN MİNİMUM	AŞILDIĞI GÜN MAKSİMUM	AŞILDIĞI GÜN SAYILARI	AŞILDIĞI GÜN SAYILARI	SAYILARI	SAYILARI	
İSTANBUL	364	68	-22	0	508	2	28	0	0	0
BAĞCILAR	314	87	-7	9	395	8	42	0	0	0
BAKIRKÖY	343	78	-12	5	425	2	34	1	1	1
DAYIRAMPASA	289	104	-	10	352	5	53	0	0	0
BEŞİKİTAŞ	267	76	-	11	324	1	27	0	0	0
BEYOĞLU	337	67	-26	6	455	2	28	1	1	1
EMİNÖNÜ	353	81	-	7	508	6	41	1	1	1
FATİH	345	75	-29	8	420	3	34	1	1	1
GAZİOSMANPAŞA	289	92	-38	9	443	11	54	5	5	5
GÖZTEPE	341	54	-	4	427	3	21	1	1	1
KADIKÖY	264	22	-	0	94	0	0	0	0	0
KARTAL	276	56	-	10	224	0	10	0	0	0
MALTEPE	312	58	-	5	463	2	12	1	1	1
ŞİŞLİ	310	61	-	5	300	1	31	0	0	0
ÜMRANİYE	312	53	-	6	315	2	26	0	0	0
ÜSKÜDAR	332	53	-	5	401	3	16	1	1	1
ZEYTİNBURNU	336	60	-	4	461	3	24	2	2	2

1) KVS, UPS ve 1. UKS Değerlerini aşan gün sayıları, il genelini için istasyonlardan elde edilen partiküler madde konsantrasyonlarının günlük ortalamaları, her bir istasyon için ise o istasyonun ölçüm sonuçları dikkate alınarak tespit edilmiştir.

KATNAK SAĞLIK BAKANLIĞI

T.4.9 İstanbul'un Bazı İlçelerindeki SO₂ Konsantrasyonları (1994)

ÖLÇÜM YAPILAN İSTASYON	ÖLÇÜM YAPILAN GÜN SAYISI	YILA GÖRE		BİR ÖNCEKİ		KV5 DEĞERİNİN		USV DEĞERİNİN		
		I. UKS DEĞERİNİN	SO ₂ ORTALAMASI	DEĞİŞİM ORTALAMASI	MİNİMUM	MAKSİMUM	AŞILDIĞI GÜN		AŞILDIĞI GÜN	
							SAYILARI	(1)	SAYILARI	(1)
İSTANBUL			(µg/m ³)	(%)			(1)	(1)		
BAĞCILAR	364	147	-28	4	1407	18	125	1		
BAKIRKÖY	299	135	-	13	1023	16	86	4		
BAYRAMPAŞA	343	161	-	13	804	34	115	4		
BEŞİKTAŞ	282	176	-	15	998	24	120	4		
BEYOĞLU	261	158	-	10	782	18	99	1		
EMİNÖNÜ	331	160	-30	4	822	23	120	4		
FATİH	347	139	-	11	949	17	104	1		
GAZİOSMANPAŞA	337	160	-	10	836	31	118	6		
GÖZTEPE	285	191	-22	9	1407	39	118	9		
KADIKÖY	333	193	-	10	1041	53	140	12		
KARTAL	272	79	-	10	317	0	13	0		
MALTEPE	256	87	-	8	630	3	24	0		
ŞİŞLİ	289	112	-	6	681	6	72	0		
ÜMRANİYE	310	189	-	12	1037	48	115	11		
ÜSKÜDAR	313	137	-	10	781	20	87	1		
ZEYTİNBURNU	317	120	-	10	660	9	80	0		
	330	131	-	13	865	17	103	1		

KV5, USV ve I. UKS Değerlerini aşan gün sayıları, il genelini için istasyonlardan elde edilen SO₂ konsantrasyonlarının günlük ortalamaları, her bir istasyon için ise o istasyonun ölçüm sonuçları dikkate alınarak tespit edilmiştir.
KATMAK SAGLIK BAKANLIĞI

Ancak Sarı Dökümcüler'de bu tedbirleri almak mümkün değildir. Burası eski bir yerleşim yeri olduğundan ne sağlıklı bir alt yapı projesi oluşturmak ne asfalt yapmak, ne de doğalgaz getirebilmek mümkün değildir. Sonuç olarak bölgeye yeni bir görünüm kazandırabilmek için sitenin buradan taşınması şarttır.

1968 yılında 127.290 m² lik alan üzerine kurulmuş olan Bayrampaşa kapalı cezaevi ise Bayrampaşa'nın önemli ve merkezi bir alanı üzerinde kuruludur. Cezaevi konumundan dolayı çevresi için bir problem kaynağıdır. İlk kurulduğunda bölge boş bir arazi iken zamanla Bayrampaşa'nın hızlı şehirleşmesi nedeniyle şehrin merkezinde kalmıştır. Şehir ile cezaevi o kadar iç içe girmiştir ki önceki senelerde cezaevinde çıkan çatışmalar sırasında çıkan mermiler çevre binaların duvarlarına isabet etmiştir. Bugün bile binalarda bu mermi izlerini görmek mümkündür.

Cezaevinin yalnız şehirle iç içe olması değil yumuşak bir toprak üzerine kurulu olması da sorun yaratmakta bu durumu zaman zaman mahkumların tünel kazarak firar girişiminde bulunmalarına sebep olmaktadır. Kentin merkezinde bulunması ve otogara yakın olması nedeniyle güvenlik önlemleri son derece zayıf olan cezaevinde ziyaret günlerinde büyük trafik sıkışıklığı yaşanmaktadır. Ayrıca cezaevi önemli bir ulaşım hattı üzerinde yer almaktadır. Bu nedenle evlerine işyerlerine gitmek için hergün bu yüksek duvarların tel örgülerin önünden geçmek zorunda kalan insanlar üzerlerinde sürekli bir psikolojik baskı hissetmektedirler. En önemlisi de Bayrampaşalılar medyada cezaeviyle anılmak istememektedir. Cezaevinin buradan başka bir yere nakliyle boşalacak alan çok daha yararlı işlerde kullanılacaktır.

Bayrampaşa'da yaşanan önemli sorunlardan biri de trafik sorunudur. İstanbul'da yaşanan trafik karmaşasından Bayrampaşa'da nasibini fazlasıyla almaktadır. Bayrampaşa'da trafik sorununun oluşmasında ilçenin son 25-30 yılda sanayi ve ticaret alanında gösterdiği gelişmenin etkisi büyüktür. Orta ve küçük ölçekli sanayi plansız bir şekilde gelişirken ilçe bir finans merkezi olma yolunda önemli mesafeler katetmiştir. Ayrıca son 10 yıl içinde Bayrampaşa sınırları içinde mega proje gerçekleştirilmiştir.

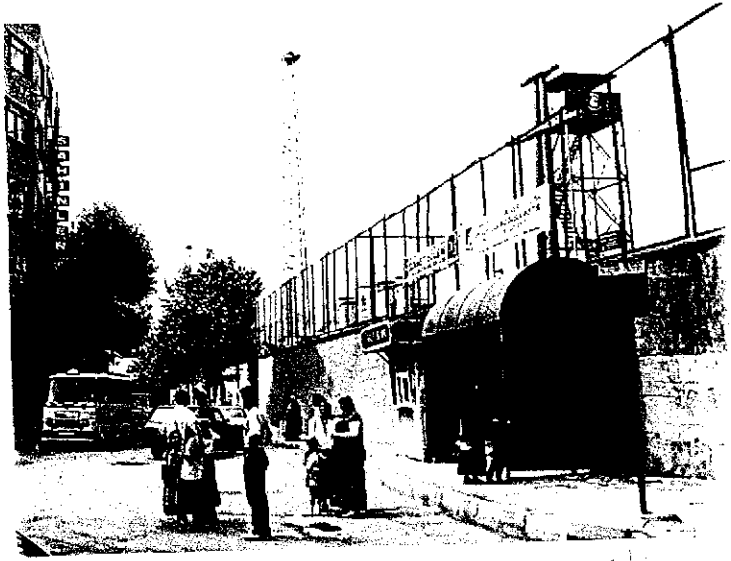
Bayrampaşa'nın son derece merkezi bir kısmında yer alan Bayrampaşa Cezaevinin dış duvarları.

Konum itibarıyla Bayrampaşa Cezaevi gevşek bir zemin üzerinde yer alır. Bu da zaman zaman mahkumların tüneller kazarak kaçmalarına neden olmaktadır.

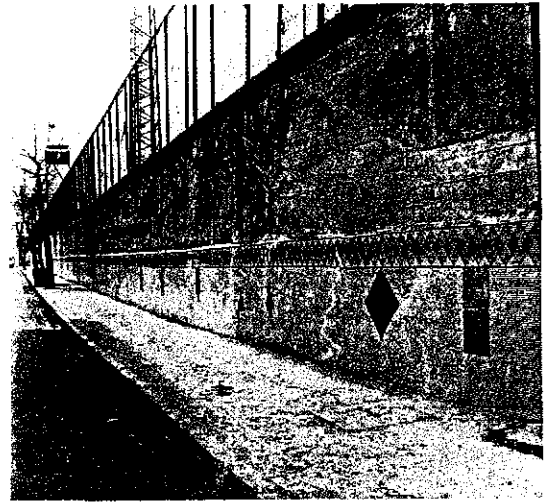
Konut alanları ile de cezaevi karşılıklı olarak bulunur.

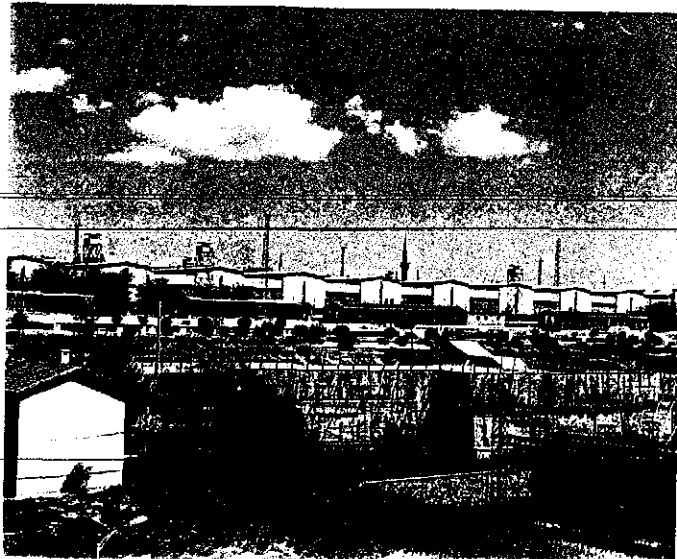
Bayrampaşa Cezaevi işlek bir yol hattı üzerinde yer almaktadır.

Ziyaretçi günlerinde trafikte tıkanmalar meydana gelmektedir.

Cezaevi ve yüksek duvarlar Bayrampaşa üzerinde manevra baskı oluşturmaktadır.

Mega projenin içinde yer alan otopark, sebze hali, kurugda sitesinin ulaşım sorunları tamamen çözülememiştir. Şu anda bu tesislerin ulaşım sorunu ilçede mevcut yollar tarafından karşılanmaktadır. Ulaşımı kısmende olsa rahatlatmak için hızlı travmayı hizmete sokulması da trafik sorununun çözümü için yeterli olmamıştır. Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından Çizmeçi İş Merkezi'nin bulunduğu yerden O2 bağlantı yolu hizmete sokulmuş ancak bu yoldan yeterli giriş ve çıkış yapılamamış, bu da ilçenin merkezinde trafiğin yoğun bir hal almasına neden olmuştur.

Bayrampaşa'da yaşanan trafik sorununun azaltılması için neler yapılabilir?

1. Mevcut yollar ıslah edilebilir.
2. Mevcut yollarda yön çalışması yapılabilir.
3. Üst geçitler yapılabilir.
4. Belirli kavşaklarda çalışma yapılarak trafiğin akışı sağlanabilir.
5. Yollardaki araç parkları önlenmelidir.
6. Yeni yollar ve bağlantı yolları yapılarak hizmete sokulabilir.

Bayrampaşa için sonuç olarak şunları söyleyebiliriz.

Bayrampaşa büyük bir iş merkezidir imalat sanayi dalındaki yüksek istihdam kapasitesi gündüz nüfusunun 350 binin üzerine çıkmasını sağlamıştır.

Bugün Bayrampaşa'nın çevresinde yer alan Güngören, Esenler gibi oturma zonlarında yer alması da ayrı sebeptir.

Üretim kapasitesinin yüksek olması neticesinde yeni iş kolları doğmuştur. Türkiye çapında çok değişik alanlarda hem ağır, hem küçük sanayi dalında faaliyetlerde ve üretimde bulunmaktadır.

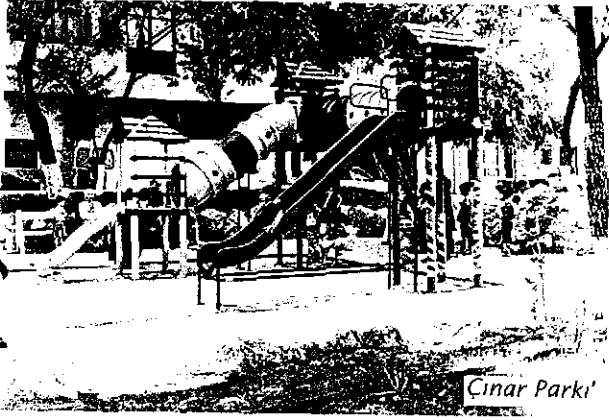
Sanayi faaliyetleri belirli alanlarda yoğunluk kazanırken küçük sanayinin komut alanları içine de kaydığı görülür. Bu da pek çok açıdan sorun yaratmaktadır.

Bayrampaşa'nın ticaret merkezi Belediye binasının üzerinde bulunduğu Abdi İpekçi Caddesi üzerinde ve civarında gelişme göstermiştir. Alışveriş merkezinin de gene belediyenin civarında Demirkapı Caddesi etrafında gelişmesi şehrsel merkezîyet fonksiyonlarının Bayrampaşa'da işlevini gördüğünü göstermesi açısından önemlidir. İdari ünite, ticaret merkezi, alışveriş merkezi birbiriyle iç içedir.

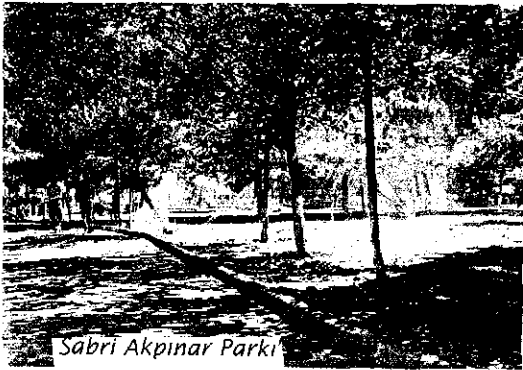
Bayrampaşa bugün dengeli büyüme süreci içine girdi diyebiliriz. Bayrampaşa'da sanayi kuruluşları 1950'den sonra kurulmaya başlanmış 1970'li yıllara gelindiğinde durduğunu hatta 1970'ten sonra önemli çapta bir sanayi kuruluşunun Bayrampaşa'ya gelmediğini görüyoruz. Bu da sanayinin gelişiminin durduğunu göstermektedir.

Bayrampaşa gibi sanayi tesisleri tarafından yoğun olarak kullanılan bir alanda yer alan parklar ve bahçeler sayıca hem az hem yetersizdir.

Düzenlemesi yeni yapılan Çınar Parkı'ndan bir görüntü.

BİBLİYOGRAFYA

- Bayrampaşa Belediyesi : İşyeri ruhsat dökümleri, 1990
- Bayrampaşa Belediyesi : İşyeri ruhsat dökümleri, 1998
- İ.S.O. Bilgi İşlem Merkezi : Meslek gruplarına göre 1998 listesi 1998
- İller Bankası : İstanbul Müicavi, Belediyeler Plan Bürosu Başkanlığı Raporları,
1970
- Tümertekin, Erol : "İstanbul Merkezi Sahaları" İ.Ü. Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Dergisi No: 16. İstanbul
- Tümertekin, Erol : "İstanbul Sanayiindeki Kuruluş Yeri" İ.Ü. Yayın No: 1808
İstanbul 1972
- Tümertekin, Erol : "İstanbul'da Bir Sanayi Bölgesi: Bomonti" İ.Ü. Yayın No: 1282
İstanbul 1967
- Özgüç, Nazmiye : "Beşeri Coğrafyada Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri"
İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yay. No: 2511 - 1984.

28